

**Barış İçinde Yaşama Hakkı***Edward Gierek**Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri*

Bireylerin ve ulusların barış içinde yaşama hakkı en temel haklardan biridir ve bu hak tüm öteki insan haklarını belirler. Bu hak olmadan öteki haklar yaşama geçirilemez. İnsanlık tarihinin bize öğrettiği ders budur. Gerçekte, yaşamak, varolmak ve kendini korumak hakkıdır bu. Sonuç olarak bu, hakların hakkıdır.

Barış içinde yaşama hakkının formüle edilmesi, özünün oluşturulması ve somutlaştırılması Marksizm-Leninizm'in bellibaşlı teorik ve pratik kazanımlarından biridir. Marks, Engels ve Lenin komünizmin tarihsel görevinin – insanları ve ulusları sosyal adaletsizlikten, her çeşit baskı ve sömürü biçiminden kurtarmak – savaşın dehşetlerinden uzaklaşma, kalıcı bir barış kurma savaşımıyla sıkıca bağlı olduğuna inanıyorlardı. Marks'tan önce filozoflar, tarihçiler, ekonomistler ve politikacılar savaşların gerçek nedenlerini anlayamıyor ve bu yüzden de bunları etkin bir şekilde ortadan kaldırma yolunu çizemiyorlardı. Marksizm-Leninizm bu alanda bir dönemeci belirledi ve emperyalizm döneminde savaşların sınıfsal kaynaklarının en tam çözümlemesini de Lenin sağladı. Barış hakkını sosyalist devrimin başlıca belgilerinden biri yapan ve barış içinde yanyana yaşama fikrini formüle eden Lenin'di. Marksizm-Leninizm savaşların sosyal-ekonomik, sınıfsal ve tarihsel köklerini ortaya koydu ve açıkladı, bunları uzaklaştırmanın, kalıcı bir barış kurmanın mümkün olduğunu gösterdi.

Farklı sosyal-ekonomik sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşaması sorunu, pratikte, 1917 Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkisinden sonra uluslararası politikada formüle edildi. Bu sıralarda, sosyalizmle kapitalizm arasındaki çelişki henüz kapitalist formasyon için-

deki sınıf savaşımının ana içeriği durumuna gelmiş değildi, ama uluslararası ilişkilerin başlıca sorunuuydu. Lenin, «Devrimin Görevleri» başlıklı yazısında, devrimden sonra Rusya'nın bütün dünyaya sağlayacağı birincil ve başlıca değerlerden birinin demokratik koşullara uygun genel bir barış olacağına işaret ediyordu. (!) Buna uygun olarak, Sovyet hükümetinin ilk hukuksal eylemlerinden biri de, 26. Oktobr (8 Kasım) 1917'de kabul edilen Barış Buyruktusu oldu. Lenin, sosyalizmin insanlığın barışçı çıkarlarını temsil ettiğini ve militaristlerin ve emperyalistlerin savaş planlarına karşı bu çıkarların savunucusu olduğunu defalarca vurgulamıştır. Lenin, somut durumun adamakıllı bir çözümlemesini yapmış ve varolan koşullarda kapitalizmle yanyana yaşamanın, sosyalizmin dünya çapındaki sonul etkusu bakımından zorunlu olduğunu göstermiştir.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin kurulmasından hemen sonra, SSCB Merkez Yürütme Komitesi Prezidyumu, «Dünyanın Tüm Halklarına ve Hükümetlere» çağrısında, Sovyetler Birliği'nin tüm uluslarla barışı korumak amacı taşıdığını ilân etti.

Barış içinde yanyana yaşama ilkeleri, Sovyet Komünistlerinin programının ve SSCB dış politikasının organik bir bölümü haline gelmiştir. Bunlar, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kongrelerinde yaratıcı bir şekilde geliştirilmiş ve daha somut olarak dile getirilmiştir.

Derin, gerçekçi ve iyi esaslandırılmış Barış Programı'nı kabul etmesi açısından SBKP 24. Kongresi özel bir önem taşıyordu. Bu program, günümüz gerçekliklerini, uluslararası ilişkileri belirleyen etkenleri ve insanlığın tarihsel gelişiminin ivedi gereksinimlerini gözönüne almaktadır. Bu, dış politika alanında, barışı ve uluslararası güvenliği güçlendirecek bir dizi önemli önlemleri öngörüyordu.

Herhangi bir programın ne ölçüde gerçekçi ve etkin olduğunu ancak pratik ortaya koyabilir. Günümüzde, Barış Programı'nın zaman sınavından yüzünün akıyla çıkmış olduğu kuskusuzdur. 70'lerde uluslararası ilişkilerdeki tüm olumlu değişiklikler, Sovyet Barış Programı'nın uygulanmasıyla sıkıca bağlıdır.

SBKP 25. Kongresi'nce kabul edilen Barış ve Uluslararası İşbirliği Savaşımı Programı ve Halkların Özgürlük ve Bağımsızlık Savaşımı Programı, Barış Programı'nı sürdürmekte ve geliştirmektedir. Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin, ivedi global, kıtasal, bölgesel, çok taraflı ve ikili sorunların çözümü için yapılar ve biçimler yaratacak şekilde uluslararası ilişkileri yeniden kurmak çalışmalarındaki etkin ve tutarlı çabalarının temeli budur.

1969 Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı'nda Leonid Brej-

(!) Bkz. V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 26, s. 62.

nev şöyle diyordu: «Bizim için barış içinde yanyana yaşama geçici bir taktik buluş değil, sosyalizmin tutarlı barışsever dış politikasının temelinde yatan önemli bir ilkedir. Böylesi bir politika, sosyalist ülkelerde yeni toplumu kurmak ve devrimci hareketleri ve kurtuluş hareketlerini yaymak açısından en elverişli koşulları yaratmaktadır.» <sup>(2)</sup> Lenin'in barış içinde yanyana yaşama anlayışından kaynaklanan bu çizgi, Leonid Brejnev'in, Büyük Ekimbr Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümü üzerine Raporu'nda, Sovyet Barış Programı'nın daha da gelişimi ve güncelleştirilmesi olan bu raporda da tam olarak yansımaktaydı. SBKP ve SSCB hükümeti, öteki sosyalist ülkeler partileri ve hükümetleri, kendi dış politikalarını uygularken, yumuşamayı tersinmez kılmak için tutarlı bir şekilde çalışıyorlar. Bu, yumuşamanın kalıcı, evrensel ve derin bir duruma getirilmesi gerektiği anlamına geliyor.

Artık, yumuşamayı pekiştirme savaşımını bütün büyük barış koalisyonu, kendi ana gücünün – sosyalist devletler ve uluslararası komünist ve işçi hareketi – yanı sıra, ulusal kurtuluş hareketini, bağlantısızlar hareketini, demokratik ve ilerici sosyal eğilimleri ve çeşitli ülkelerdeki gerçekçi güçleri de içeren bu koalisyon vermektedir.

Komünist ve işçi hareketi geliştikçe ve güç kazandıkça, barış içinde yanyana yaşamanın sağlanmasında ve yumuşamaya ve ulusların güvenliğine ulaşılmasında giderek artan bir rol oynamaktadır. Komünist ve işçi partilerinin uluslararası ve Avrupa da içinde olmak üzere bölgesel konferansları, çağdaş dünyanın kilit sorunları konusunda deneyim ve görüş değiş tokuşu, uluslararası çapta ortaklaşa eylem açısından önemli vesileler olmuşlardır. Daha, 1957'de Moskova'da toplanmış olan 64 Komünist Partisi'nin ilk Uluslararası Toplantısı bile bir Barış Manifestosu kabul etmiştir. 1960'da, 81 Komünist Partisi'nin Konferansı, barışı pekiştirmek savaşımında ortak çaba harcanması çağrısında bulunan Bütün Dünya Halklarına Çağrı'yı yayımladı. 1969 Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı da, hareketimizin, kendi tarihsel görevinin insanlığı bir nükleer yıkımdan korumak olduğu yolundaki inancını yeniden doğrulamıştır.

Günümüzün kilit sorunları karşısında Avrupa Komünistlerinin ortak bir tavır alması gerektiği yolunda, giderek güçlenen inanç 1976'da Berlin'deki Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda dile getirildi; bu Konferans, barış, güvenlik, uluslararası işbirliği ve sosyal ilerleme savaşımındaki görevleri somut olarak ortaya koyan ortak bir belgeyi kabul etti.

Komünist ve işçi hareketince hazırlanan ve sosyalist ülkeler tarafından pratik olarak uygulanan yumuşama politikası ve barış içinde yanyana ya-

---

(2) Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı, Moskova 1969, Barış ve Sosyalizm Yayınları, Prag, 1969, s. 171.

şama anlayışı tüm uluslar için, tüm insanlık için uzun erimli bir güvenlik ve barış programıdır.

Çağımızda, yeni bir sosyal-politik dünya haritası şekillenmiştir. Sosyalist sistemin politik, ekonomik ve savunu gücünde ve ayrıca, ideoloji alanında sosyalist fikirlerin ve sosyalizm uygulamasının güçlü etkisinde ifadesini bulan barışın maddesel temelinin daha da güçlendiğine tanık oluyoruz. Bilimsel sosyalizm ilkelerini rehber edinen sosyalist ülkeler barış içinde yanyana yaşamayı uluslararası yaşamın gelişiminde reel ve egemen bir güç yapmışlardır.

Her iki dünya savaşının da patladığı ve sosyalizm ile kapitalizm arasındaki setlerin artık yıkıldığı Avrupa'da uluslararası güvenliğin güçlendirilmesine daima özel bir önem veriyoruz.

İkinci Dünya Savaşı'nın bedeli öylesine yüksekti ki, hiçbir zaman aralığı halkların bunu unutmamasını sağlayamaz. İnsanlık, bütün tarihinin bu en trajik dersini belleğinden kazıyamaz. Bu savaş, toprağı üzerinde başladığı, en uzun süre üzerinde cereyan ettiği ve en büyük zarara — 6 milyondan fazla insanın, ya da yaklaşık nüfusun yüzde 20'sinin ölmesi, ulusal zenginliğin yaklaşık yüzde 40'ının heba olması, başkentin ve birçok başka kentlerin tümüyle yıkılması ve ulusal kültüre, bilime ve ulusun öteki faaliyet alanlarına muazzam zarar verilmesi — yol açtığı Polonya halkının zihninde son derece derin bir yara izi bıraktı.

Halk Polonyası'nın izlediği tutarlı barışçı politika bu trajik dönemin, bu muazzam acıların ve yitiklerin anısından ve ayrıca, geçmişte böylesine ölümcül denemelere dayanmış olan ulusumuza uygun bir yaşam sağlamak çabasından kaynaklanmaktadır. Faşizme karşı halkların utkusuna belirleyici bir katkı yapan ve ölçülemez yitikler ve yıkım karşılığı bir bedel ödeyen yüce Sovyet halkına rehberlik eden özlemler de bu aynı özlemlerdir.

Yugoslavya, Çekoslovakya halkları ve faşist saldırıya uğrayan tüm öteki halklar İkinci Dünya Savaşı'nı anımsarlar. Bu savaş Bulgaristan, Macaristan, Romanya ve öteki ülkelerin yakın tarihine birçok dramatik sayfalar eklemiştir. Alman halkının da, Hitler Almanyası'nın barbarca suçları karşılığı ağır bir bedel ödemiş olduğundan kuşku yoktur. Anti-faşist güçlere kurulan Alman Demokratik Cumhuriyeti, geçmişle hesaplarını görmüş ve şimdi, Avrupa'da güçlü bir barış etmeni olmuştur. Tüm Avrupa uluslarının ve ayrıca, Birleşik Amerika, Kanada ve İkinci Dünya Savaşı'na giren, yitik veren ve utkuya katkı yapan öteki ülkeler halklarının da bu deneyimi unutmayacağı kuşkusuzdur.

Şimdi Avrupa'da 33 yıldır barış egemendir. Kıtamızın bütün tarihindeki, savaşlardan arınmış en uzun dönem budur. Bunu gelecekte de sürdürecektir biçimde davranmak Avrupa halklarının şimdiki kuşağının ve gelecek ku-

şakların ödevidir. Bu barış asla bir armağan değildir. Muazzam çabalar pahasına kurulmuştur, bunun güçlendirilmesi ve korunması gerekir ve her türlü potansiyel tehlikenin ortadan kaldırılmasını ve sürekli uyanık olmayı gerektirir. Tüm devletler arasında sıkı bir işbirliği gerektirir.

Avrupa'yla ilgili tüm kararların hareket noktasının İkinci Dünya Savaşı'ndan doğan gerçekliklerin kabulü olduğuna inanan Sovyetler Birliği, Polonya ve öteki sosyalist ülkeler Avrupa'nın, yapay bir şekilde, karşıt askerel gruplara ayrılmasını ortadan kaldırmaya, silâhsızlanmayı sağlamaya ve terör dengesi yerine işbirliği dengesini ve silâhlı çatışmalar yerine de barışçı yarışmayı koymaya bakıyorlar.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın, Sonuç Belgesi'nde ifadesini bulan başarısı, Avrupa uluslarını esas amaca, bir Avrupa güvenlik sistemi kurulmasına daha da yaklaştıran, ileriye yönelik muazzam bir adımı belirlemiştir. Bu konferans için yorulmaksızın çalışan ve bunun çalışmalarına büyük bir katkı yapan sosyalist devletler Helsinki'de, bunun, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na tüm katılanların ortak bir kazanımı olduğunu ilân etmişlerdir.

Polonya halkı Helsinki Sonuç Belgesi'ni, tüm Avrupa'da sağlam bir barışın kurulmasına yardım edecek büyük bir Avrupa Barış Misakı olarak görüyor. Bu, kıtamız ulusları arasında barış içinde yanyana yaşama ve eşit haklı işbirliği için elverişli koşullar yaratmaktadır.

Tek bir bütün olarak kabul edilen Helsinki Sonuç Belgesi temelinde, Avrupa'nın tüm önemli sorunlarını göğüslemek ve çözümlemek yolundaki ortak çabayı sürdürmek büyük önem taşıyor. Helsinki Sonuç Belgesi'nin gerçekleştirilmesi konusunda geniş bir fikir değiş tokuşunun yapıldığı Belgrad toplantısının, Avrupa'da güvenlik ve işbirliği sorunları üzerinde çok taraflı söyleşiye sürdürmek gereğini oybirliğiyle kabul ederek geliştirdiği amaç da buydu. Ayrıca, çevre korunması, enerji ve ulaşım konusunda tüm-Avrupa kongreleri toplamak da olağanüstü yararlı olacaktır.

Genel yumuşama perspektifleri açısından, Sovyet-Amerikan söyleşisine ve en başta da, zaman geçirilmeksizin, stratejik saldırı silâhlarının sınırlandırılması üzerine yeni bir anlaşmanın bağlanmasına, onaylanmasına ve uygulanmasına özellikle önem verilmektedir.

Günümüzün başlıca görevi, sürüp giden silâh yarışını durdurmak, bunu sınırlandırmak ve yavaşlatmak ve silâhsızlanmaya yol hazırlamaktır. Askerel yumuşama konusundaki Sovyet önerileri bu nedenle, böylesine geniş destek görmüştür ve bizler, BM Genel Kurulu'nun silâhsızlanma özel oturumuna bu nedenle böylesine büyük önem veriyoruz. Bugünkü durum öyledir ki, ya sürüp giden silâh yarışı politik yumuşamada halihazırda kazanılan sonuçları budayacak, ya da – bizim amacımız da budur – politik yumuşama silâhların sınırlandırılmasını gerektirecek ve yavaş yavaş

silâhsızlanmaya yol açacak, böylelikle de, uluslararası durumdaki olumlu değişiklikler tersinmez bir hale gelecektir.

Tıpkı barış gibi, barış içinde yanyana yaşama da bölünemez. Barış içinde yanyana yaşama ilkeleri yalnızca kimi bölgelere ya da ülkelere bağlanamaz. Barış içinde yanyana yaşama, buna ilgi duyan herkesi bağlar. Sonuç olarak, bunun ilkeleri ancak tüm ülkeler tarafından kabul edildiği zaman, bu bir gerçeklik durumuna gelebilir. Sosyalizm, barış içinde yanyana yaşama ilkeleri temelinde barışçı yarışmaya girişecek ve bu yarışma boyunca üstünlüğünü ortaya koyacak ölçüde güçlüdür. Ama aynı zamanda o, her saldırıyı ve emperyalist güçlerin, soğuk savaş ruhu içinde, militarist ve saldırgan politikasından gelecek her meydan okuyuşu da püskürtebilir. Bununla birlikte, şu hep akılda tutulmalıdır ki, insanlık, ancak barış içinde yanyana yaşama ilkelerini benimseyerek yarar sağlayabilir. Bu yalın gerçeğin her yerde ve her zaman anlaşılması, yaygınlaştırılması ve politik, ekonomik ve askersel alanlardaki somut faaliyetlerde cisimlendirilmesi gerektiği, çağımızın buyruğudur.

Bütün sosyalist ülkeler topluluğu, Polonya Halk Cumhuriyeti de içinde olmak üzere onun herbir üyesi yumuşama, uluslararası barış ve güvenlik stratejisinin hazırlanmasına ve uygulanmasına hissedilebilir bir katkı yapmışlardır. Polonya halkının tarihindeki en trajik dönemde onun sorunlarını çözmeye girişen ve gelecek için sorumluluk yüklenen Partimiz, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Polonyalılar için barış içinde yaşama hakkını sağlamak çabasını en önemli ereklere biri, gerçekten, üstesinden gelinen ereği yapmıştır.

Polonya'nın uluslararası faaliyeti ve onun, Avrupa'nın savaş sonrasında güvenlik ve barış içinde gelişiminin temellerini atmaya yaptığı somut katkı, ulusumuzun savaşın trajik derslerinden çıkarmış olduğu vargıların bir sonucudur. Hitler işgali altında bile Polonya sol çevrelerinin geliştirdiği ve ortaya çıkardığı yeni devlet anlayışı, ülkemizin iç düzeni ve dış politika anlayışı Polonya ve Avrupa tarihindeki en soylu devrimci ve enternasyonalist geleneklerin bir devamıydı. 1943'de Polonya İşçi Partisi'nce yayımlanan politika bildirisi, Polonya-Sovyet ilişkilerinde bir dönem açılması gereğini ilân etmekte ve savaştan sonra, öteki anti-faşist koalisyon ülkeleriyle birlikte Polonya'nın da, «güvenliğin ve Avrupa'nın ekonomik rehabilitasyonunun örgütlenmesine katılacağı»ndan söz etmekteydi. Polonya'nın Sovyet Ülkesiyle sağlam bağlaşıklığı, Varşova Antlaşması'nın politik ve savunma sisteminin kurulmasına ve güçlendirilmesine etkin bir şekilde katılımı yoluyla, güçlü bir Polonya Halk Ordusunun örgütlenmesi ve ülkenin yeni ekonomik potansiyelinin sağlamlaştırılması yoluyla Partimiz ülkenin güvenliği, onun sınırlarının emniyeti ve sosyal-ekonomik gelişimi için gereken barışçı koşullar bakımından sağlam güvenceler yarattı.

Polonya, bu konulardan, sosyalizm konularından kalkarak, Leninist

barış politikasının gerçekleştirilmesinde, sosyalist ülkeler topluluğunun uyumlu politikasının yürütülmesinde ve yumuşamaya yaratıcı bir katkı yapılmasında Sovyetler Birliği ile sıkı işbirliği içinde çalışmıştır.

Herkesin bildiği gibi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın çağrılması ve toplanması fikrinin ileri sürülmesinde, uygulanmasında ve onun Sonuç Belgesi'nin kabulünde Polonya etkin bir rol oynamıştır. Son Belgrad toplantısına ve bunun başarılı sonuçlarına Polonya'nın yapıcı katkısı da genellikle kabul edilmiştir.

Ülkemiz, kitlesel nükleer kırım silâhlarının kullanılmasının önüne geçme çabasına özel bir önem vermektedir. 1947'deki BM İkinci Genel Kurulu'nda Polonya, nükleer silâhların gelişiminin bütün dünya için yarattığı tehlikeyi doğru değerlendirerek, bu silâhların ortadan kaldırılması önerisini ileri sürmüştü. 1957'de Polonya heyeti, Birleşmiş Milletler'e, bir dünya savaşı tehlikesinin önüne geçme konusunda bir karar taslağı sunmuştu. Aynı yıl, Polonya hükümeti, Batı'nın silâhsızlanma sorununun kapsamlı olarak çözülmesi girişimlerini reddetmesini gözönüne alarak, bunların mevcut durumda gerçekçi olmadığına inanarak, sorunun kısmen çözülmesi için bir ilk öneri ileri sürmüştür. Bu, Orta Avrupa'da Polonya, Çekoslovakya, Alman Demokratik Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti'ni içeren atomdan arınmış bir bölge oluşturmak planıydı.

Dünya kamuoyu tarafından olumlu karşılanmasına karşın FAC hükümetinin atomdan arınmış bir bölge kurmak fikrini baltalamasından birkaç yıl sonra Polonya, Avrupa'daki nükleer silâhları dondurmak planını ileri sürdü. ABD nükleer silâhlarının Batı Avrupa'ya yerleştirilmiş olduğunu ve ayrıca, atomdan arınmış bölge önerisinin çok uzun erimli olduğunu iddia eden Batı'lı güçlerin itirazlarını da gözönüne alan bu yeni inisiyatif, ilk aşamada, tüm devletlerin varolan askersel potansiyelinin dondurulmasını öngörüyordu. Böylelikle, silâhları elde tutmak açısından görece akla yatkın bir biçim sunmanın yanı sıra, silâhsızlanma yönünde atılacak daha başka adımlar için de bir hareket noktası sağlanmış oluyordu.

Polonya'nın bu girişimleri, silâhsızlanma savaşımı tarihinde silinmemecesine geçmiştir. Bunlar, geniş uluslararası çevreler tarafından kabul edilmiş ve desteklenmiştir. Atomdan arınmış bölgeler kurmak fikri Latin Amerika'da ve Antartik'de (Güney Kutbu Bölgesi'nde) ve dış uzay, deniz yatakları ve okyanus dipleriyle ilgili olarak gerçekleştirilmiştir. Dünyanın çeşitli bölgelerinde de bunun uygulanması ciddi olarak düşünülmektedir.

Polonya, sosyalist ülkelerin barış içinde yanyana yaşama sorunları konusundaki politik tutumunun teorik olarak hazırlanmasına ve şekillendirilmesine öteki bölgelerde de önemli bir katkı yapmıştır. Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin toplantılarına ve ayrıca, sosyalist ülkeler

Parti ve hükümet önderleri arasındaki çeşitli çok-taraflı ve ikili toplantılara etkin bir şekilde katılımımız bu tutumu geliştirmiştir.

1973'den bu yana Viyana'da sürüp giden, Orta Avrupa'da silâhların ve askeri birliklerin kısıtlanması konusundaki görüşmelere katılırken, varolan güçler dengesini altüst etmeksizin Avrupa'daki askersel cepheleşmeyi yumuşatacak bir anlaşmaya varmak itisini daima rehber ediniyoruz. Bu, sözkonusu bölgede tek tek devletlerin silâhlarını ve silâhlı kuvvetlerini azaltmak ve sınırlandırmak gerektiği anlamına gelir. Viyana görüşmelerine katılan tüm taraflar, tüm Avrupa devletlerinin çıkarları ışığında, herhangi bir tarafın güvenliğini zedelememek ilkesine uygun olarak davranırlarsa, böyle bir anlaşmaya varılabileceğine inanıyoruz.

Helsinki toplantısına katılan uluslar arasında nükleer silâhları ilk kullanmama konusunda bir taahhüt içeren bir antlaşmanın ve Avrupa'da varolan askersel-politik gruplaşmaları genişletmemek ve yenilerini kurmaktan kaçınmak konusunda bir antlaşmanın bağlanması için Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin 1976 Kasım'ında ileri sürdüğü önerilerin uygulanması Avrupa açısından son derece önemli olacaktır.

Yeni tip kitlesel kırım silâhlarının gelişiminin yasaklanması (13 Haziran 1975), tüm nükleer silâh denemelerinin yasaklanması ve barışçıl amaçlarla yapılacak nükleer patlamaların ertelenmesi (2 Kasım 1977) ve ayrıca, nötron silâhları üretiminden karşılıklı olarak vazgeçilmesi (24 Aralık 1977) konusundaki önemli Sovyet önerilerini tam olarak destekliyoruz. Askerel teknoloji alanındaki gözetim ve denetime yeni engeller yaratan özgül bir nitelik kazanmış olan silâh yarışının şimdiki aşamasıyla bağlantılı açık tehlike, bu önerilerin önemini artırmaktadır.

Günümüzün en önemli sorunu, nötron silâhlarının üretimine geçilmesini ve bunların Batı Avrupa'ya yerleştirilmesini engellemektir. Bu, son derece tehlikeli bir silâhtır. Bunun ardında yatan fikir, konvansiyonel silâhlarla kitlesel kırım silâhları arasındaki varolan temel ayrımı karanlık bir duruma getirmektir. Bunun üretimine geçilmesi, sözümona nükleer eşiği tehlikeli bir şekilde alçaltacaktır. Aynı zamanda bu, Avrupa'daki silâh yarışının yeni bir aşamasına geçiş anlamına gelecek ve olasılıkla, yeni gerginliklere yol açacak ve neden olacak kadar uzun bir süre buradaki yumuşama sürecini donduracaktır.

Zaman geçtikçe, nötron silâhlarının yeryüzünün öteki bölgelerine de yerleştirileceğinden kuşku yoktur. Böylelikle bu silâh, gerçekte, dünya çapında yeni bir tehlike oluşturacaktır.

Sosyalist ülkelerin Cenevre Silâhsızlanma Komitesi'ne getirdikleri, nükleer nötron silâhlarının imalini, depolanmasını, yerleştirilmesini ve kullanımını yasaklayan uluslararası bir konvansiyon bağlamak önerisi için evrensel bir destek sağlanması, herşeyden daha gereklidir. Bu konuda



Polonya yönetiminin tutumu, ulusumuzun duygu ve tavrıyla uyumludur. Bu, Polonya bilim adamlarının ve aydınlarının yurtdışındaki meslektaşlarına gönderdikleri çeşitli karar ve mektuplardan da görülebilir.

Otuz yıl önce Polonya, Polonya'daki Wroclaw kenti, dünya çapındaki barış hareketini başlatan, kültür işçilerinin uluslararası bir barış kongresine evsahipliği yapmıştı. İkinci Dünya Barış Kongresi de daha sonra Varşova'da yapıldı ve geçtiğimiz yıl da, Dünya Barış Kurucuları Birinci Toplantısı yine Varşova'da yapıldı.

Polonya, Avrupa'da ve tüm dünyada uluslararası güvenliği güçlendirmek için çalışırken, aynı zamanda, barışla bağlı olan genel insani değerlere de büyük dikkat vermiştir. Ben, ulusumuz adına, BM kürsüsünden, bir barış eğitimi programı hazırlama ve uygulama fikrini ileri sürdüm. Belgrad toplantısında ülkemiz, ulusların kültürel değerlerini korumak için bir plan da önermiştir.

Polonyalıları, Polonya halkına barış içinde yaşama hakkını sağlamak ve bu hakkın yeryüzünün tüm ulusları ve halkları için de sağlanması savaşımına etkin olarak katılmak politikamızın ve çabalarımızın en soylu ereğidir. Bu, halkımızın gelenekleriyle ve özelemleriyle bağdaşmakta ve Partimizin ideolojisi, Polonya'nın sosyalist sistemi ve bizim, sosyalist devletler topluluğunun ve dünya çapındaki ilerleme ve barış güçleri koalisyonunun bir parçası olmamız tarafından belirlenmektedir.

## Yaratıcı Bir Biçimde Geliştirilen Devrimci Öğreti

«Marksist öğreti güçlüdür, çünkü doğrudur. Kapsamlı ve uyumludur ve insanlara, hurafeciliğin, gericiliğin ya da burjuva baskının savunulmasının hiçbir biçimiyle bağdaşmayan bütünsel bir dünya görüşü sağlar.»

V. İ. Lenin

Bu yılın 5 Mayıs'ında, Karl Marks'ın doğuşundan bu yana 160 yıl geçmiş oluyor. Bu tarihi anmak üzere, BSS uluslararası bir araştırma grubu oluşturdu; bu gruba şu kişiler katılıyorlar: Bulgaristan KP MK üyesi Girgin Girginov, Bolivya KP MK üyesi Luis Padilla, Alman Komünist Partisi'nin temsilcisi Georg Kwiatowski, SSCB Bilimler Akademisi Muhabir üyesi Teodor Oizerman ve Güney Afrika Komünist Partisi'nden Vasizwe Seme.

Araştırma grubu, dikkatini başlıca şu sorunlar üzerinde topladı:

- Çağımızda Marksist öğretinin artan rolü;
- Gelişen bilimsel bir sistem olarak Marksizm;
- İşçi sınıfının kurtuluş hareketinde, sosyalist sistemin kurulmasında ve halkların anti-emperyalist savaşımında bir eylem kılavuzu olarak Marksist doktrin.

Grubun, üyelerince hazırlanan tartışmalarının kısa bir özeti aşağıdadır.

Günümüzde milyonlarca insan; Marks'ın öğretisini kendi dünya görüşleri olarak benimsemişlerdir. Bu öğreti kitleler tarafından kavrandıkça maddesel bir güç durumuna geliyor, yani, kitlelerin birbirine bağlanması, örgütlenmesi, birliği ve devrimci eylemi olarak ortaya çıkıyor. Marks'ın öğretisi dünyayı devrimciyleştirmiştir ve bu, sosyalist kuruculuğun kazanımlarında ve işçi hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin başarılarında ifadesini buluyor.

Bu yüzyılın başlarında burjuva ideologları, (genellikle tüm kişisel mülkiyetle özdeşleştirilen) özel mülkiyetin uygar toplumun varlığının doğal bir koşulu olduğunu, sınıfların karışıklığının, insani meziyetlerin sınanması olarak (herkes kendi yerini bilmeli) yüksek yerden geldiğini, oysa, yeryüzünde cennet olamayacağı için, mülkiyetsiz halk kitlelerinin varlığının yazık ki kaçınılmaz bir kötülük olacağını iddia ediyorlardı. Artık burjuva teorisyenler kapitalizmin kalıcı olduğunu pek iddia etmiyorlar — yani, böy-

lesi birkaç sözle etmiyorlar —. Tersine, giderek daha fazla şu soruyu sormaya eğilim gösteriyorlar: «Kapitalizm ayakta kalabilir mi?» Burjuva toplumun, halihazırda, evrensel bir bolluğa ve hatta, sınıfsal ayrımların bile ortadan kalkmasına yol açacak (doğal olarak, herhangi bir devrim ya da burjuvazi için herhangi bir yitlik olmaksızın) kapitalist olmayan bir gelişim aşamasına girmiş olduğunu söylüyorlar.

Geleneksel burjuva ideolojisine aykırı olarak, onun en son türü, giderek artan bir şekilde, toplumun kapitalist örgütlenişine teorik bir alması, bireyci kapitalizmin ve kolektivist sosyalizmin «aşırılıkları»ndan güya arınmış olan «üçüncü» ya da «orta» bir yol bulunmuş olduğunu iddia etmektedir. «Karma ekonomi» (yani, güya, kısmen kapitalist, kısmen de sosyalist olan ekonomi) kavramı ve «endüstri ötesi toplum», «refah devleti», «tüketici toplum», vb. teoriler de bu uzun erimli ideolojik stratejiye hizmet etmektedir.

Bugünlerde, anti-komünistler genellikle sözde sosyalist ve anti-kapitalist belgileri benimsiyorlar. Onlar sık sık, kapitalizmin hiç de kapitalizm olmadığını ve sosyalizmin sosyalizmden çok uzak olduğunu iddia ediyorlar. Dahası, sosyalist ülkelerin burjuva toplumunca gerçekleştirildiğinde ısrar etmektedirler <sup>(1)</sup>. İlk bakışta böylesine tuhaf gelen, burjuva ideolojisindeki bu dönüşün açıklaması nasıldır? Ancak bir yanıt vardır: Marksist doktrinin büyük çekici gücü, çeşitli biçimleriyle modern anti-empyrist ve anti-kapitalist hareketin etkin kudreti ve sosyalist sistemin dirimselliği ve kapitalizm karşısındaki üstünlüğü, zaman zaman, kapitalizmin en ateşli taraftarlarını bile dehşete düşürmektedir. Bu yüzden, kapitalizmin savunucularının, kendilerinin kapitalist sistemin taraftarı olduklarını açıktan açığa pek ortaya koyamamalarına şaşmamak gerek. Bu nedenle onlar, yalnızca Marksizm'i gözönüne almak zorunda kalmakla kalmayıp, aynı zamanda, sık sık, (çeşitli kayıtlarla olsa bile) onun insanlık üzerinde şimdi güçlü bir etki yaptığını da kabul etmek zorunda kalıyorlar. <sup>(2)</sup>

<sup>(1)</sup> Günümüzde sosyalist fikirlerin yayılması konusundaki bir 'Özel Rapor'-da Time dergisi şöyle demektedir: «Çeşitli belirtileriyle sosyalizm, artık dünyanın egemen politik ve ekonomik ideolojisidir.» Sosyalizmin, dünyanın yüzde 39'una ve dünya nüfusunun da yüzde 42'sine sahip olan 53 ülkede egemen sistem olduğunu da ekliyor (13 Mart 1978, s. 5, 12). Dergi, hem gerçekten sosyalist ülkeleri, hem de, kapitalist sistemi koruyan Sosyal-Demokrat ya da buna yakın partilerin iktidarda olduğu FAC, İngiltere ve Belçika gibi kapitalist ülkeleri sosyalizm başlığı altında sınıflandırmaktadır.

<sup>(2)</sup> Hiç de Marksist olmayan Belçikalı Katolik felsefeci A. de Waelhens'in görüşü şöyledir. O, şunları yazmaktadır: Marksizm, «şimdi, sorumluluk duygusuyla herşeyi yargılayan biricik politik felsefe, olguların ışığında konuşan, tüm olguları inceleyen biricik felsefe, politika ve tarihin anlamayacağını anlayan biricik felsefedir» (A. de Waelhens, Une philosophie de l'ambiguïté, Louvain, 1967, s. 333).

Marksizm konusunda yazarlarken, elbette, onun sosyal-politik, komünist içeriğini boğmak istiyorlar. Büyük Oktobr Devrimi'nin arifesinde Lenin, şöyle yazarak, bu yorumları ortaya sermişti: «Şimdi Marks'ın teorisinin uğradığı şeye, tarihin akışı içinde, kurtuluş için savaşıyan ezilen sınıfların devrimci düşünürlerinin ve önderlerinin teorileri de defalarca uğramıştır. Büyük devrimcilerin yaşamları boyunca, ezen sınıflar onları sürekli kovuşturur, onların teorilerini en vahşice biçimde, en şiddetli nefretle ve en namussuzca yalan ve iftira kampanyalarıyla karşıladı. Ölümünden sonra, onlar zararsız putlara döndürülmeye, fetişleştirilmeye, deyim yerindeyse, ezilen sınıfları «avutmak» ve aldatmak için, belli ölçüde bunların isimlerinin kutsanılmasına ve öte yandan da, devrimci teorinin özü yokedilmeye, devrimci keskinliği köreltilmeye ve vulgarleştirilmeye çalışılır ... Bugün, burjuvazi ve işçi hareketi içindeki oportünistler Marksizm'in bu şekilde çarpıtılmasına girişmişlerdir.» <sup>(3)</sup> Bu eğilim Oktobr Devrimi'nden önce ortaya çıktı ve şimdiki burjuva ideolojisinin ise daha tipik bir özelliğidir.

Tartışmaya katılanlar, günümüz Sosyal-Demokratlarını özellikle etkilemiş olan Frankfurt sosyal incelemeler okulunun fikirlerini çözümlediler. Bu okulun üyeleri, genellikle «eleştirel teori» ve ayrıca «yeni-Marksizm» ya da «Batı Marksizmi» adını verdikleri «otantik Marksizm»in SSCB'deki ve öteki sosyalist ülkelerdeki Marksizm'e aykırı olduğunu iddia etmektedirler. Gerçekte, bu «eleştirel teori», Marksizm'in küçük-burjuva bilinçteki bir yansımasıdır. Proletaryanın sosyalist görevinin yadsınması, onun kurtuluş hareketi deneyiminin reddi ve gerçekte, varolan (mevcut) sosyalist sosyal sisteme karşı olumsuz bir tutum takınılması bunun karakteristik özellikleri arasındadır. Frankfurt «eleştirel teorisyenleri»nin küçük-burjuva, reformist anti-kapitalizmi, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki antitezi külemekte kullanılan sosyolojik bir klişe olan «endüstriyel toplum»un soyut insancıl bir eleştirisinden başka birşey değildir ve bu yüzden de, Frankfurt okulunun romantik anti-kapitalizmi sık sık saçma bir anti-komünizm durumuna gelmektedir.

Sosyalizmin ve kapitalizmin sosyal sistemleri arasındaki temel antitezi yadsınmanın teorik öncülü tarihsel materyalizmin temel kavramının, üretim ilişkileri kategorisinin reddedilmesidir. Batı Alman felsefecisi Jürgen Habermas, üretim ilişkilerinin ancak «liberal kapitalizm» çerçevesi içinde varolduğunu ve bunun, (açıkça aşıldığı ve varolmadığı ilân edilen bu özgül biçim olmaksızın da üretim güçlerinin güya geliştiği) «günümüz kapitalizmi»ne kesinlikle yabancı olduğunu iddia etmektedir. Bu tür yontembilimsel yaklaşımla, kapitalist üretim biçiminin ortadan kaldırılması, gerçekte gereksiz bir duruma gelmektedir ve Frankfurt okulunun bütün sosyal programının da sosyal kuruluşları liberalleştirme, «insancıl iliş-

<sup>(3)</sup> V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 25, s. 385.

kiler» alanını genişletme, kişilerarası «etkileşimi», bildirişimi, vb. geliştirme çağrısına gelip dayanmasının nedeni budur. Ve bütün bunlar, Marksizm'in «otantik» yorumu diye sunulmaktadır.

## II

Marksizm, bileşenleri – felsefe, politik ekonomi ve bilimsel sosyalizm – yalnızca birbirleriyle sıkıca bağlı olmakla kalmayıp, aynı zamanda, bir anlamda, birbirlerine de dönüşebilen kaynaşmış ve bütünsel bir öğretilerdir. Marksizm, toplum yaşamının kilit ekonomik, sosyal ve politik görünüşleri konusundaki çözümlemesini bir bütün olarak, yani, toplumun çeşitli sosyal ilişkilerinin birliği olarak, toplumun çözümlemesiyle kaynaştırır. Yüzyıl önce Marks ve Engels, birincisi, sosyal yaşamın *disiplinlerarası* çözümlemesini, ikincisi, sosyal sürecin *sistemli* çözümlemesini ve üçüncüsü, toplumun *gelişiminin* çözümlemesini başlatmışlardı. Onlar, yalnızca, kendi dönemlerinin öteki tarihçileri, ekonomistleri ve sosyologlarının önünde gitmekle kalmadılar, doğa bilimlerinde de evrensel olarak kabul edilmiş olan araştırma yöntemlerini de öngördüler.

Gerçekten, Marks ve Engels'in dönemlerinde, yalnızca felsefi, ekonomik ve sosyolojik teoriler değil, en gelişmiş doğa bilimleri de, esas olarak tam ve bilginin daha ileriki gelişiminden bağımsız olan bilgi sistemleri olarak kabul ediliyordu (elbette, otantik olarak kabul edildikleri ölçüde). Bu yüzden klasik mekanik, geometri ve mantık genellikle, kendi ilgi alanlarını tüketmeye yaklaşmış bilimler olarak nitelendiriliyorlardı; Öklid-dışı geometrinin, matematik mantığın, rölativist mekaniğin ve kuantum fiziğinin ortaya çıkması bu görüşü çürüttü. Gerçek, bir süreçtir ve bilim belli bir *gerçeğe ulaşırken, kendi çözümlemesini durdurmaz, yeni gerçekler bularak ve saptadığı doğru önermeleri düzelterek, bunu geliştirmeye devam eder.* Günümüzde tüm ileri görüşlü bilim adamlarının kabul ettiği bu yöntem-bilimsel ilkeler, kendi diyalektik materyalist yöntem-bilimlerini yaratıcı bir şekilde uygulayan Marks ve Engels tarafından formüle edilmiştir.

Marks'ın öğretisi, *bilimsel bir yaklaşım modelidir.* Bunu açıklayan araştırma grubu üyeleri, devamla, Marksizm'de *çoğulculuğun* yalnızca kaçınılmaz olmakla kalmayıp, zorunlu bile olduğunu ileri süren tipik burjuva ve revizyonist iddiayı ele aldılar. Bu savın sonucu, Marksist ilkelerin revizyonu, kimilerinin de ortadan kaldırılmasıdır; bütün bunlar, Marksizm'e bağlılık itiraflarıyla atbaşı gittikçe, yeni bir Marksizm türü üretmek çabası olarak kabul edilebilir. Böylelikle, çoğulculuğun savunucuları, tümü birbirine eşit ve birbirinden bağımsız olan birçok farklı Marksist teoriler olabileceği ve olması gerektiği fikrini desteklemeye çalışıyorlar. İkinci Enternasyonal oportünistleri, Marksizm'i neo-Kantizm'le «kaynaştırmaya» çalıştılar. Avusturyalı revizyonistler bir «Avusturya-Marksizmi» ortaya çı-

kardılar. Kimi Sosyal-Demokratlar, Freudizmin etkisi altında, Marks'ı Freud'un psikoanaliziyle tamamlamaya kalkıştılar. Fransız idealist felsefecisi Sartre'ın, kendi doktrinini «varoluşçu Marksizm» diye sunmasından pek fazla zaman geçmiş değildir. Avusturyalı neo-Thomist Marcel Reding, Marks'ın ve Thomas Aquinas'ın öğretilerini birleştirmek gerektiğini ilân etmiştir. Kimileri de, «devrimci Marksizmi» mi, yoksa «demokratik Marksizmi» mi savunduklarını vurgulamak gereğini duyuyorlar. Anlaşıldığına göre onlar, «devrimci olmayan» ya da «demokratik olmayan» Marksizm'in açıkcası hiç de Marksizm olmadığını unutuyorlar.

Marksizmi «çeşitlendirmek» ve Marks'ın öğretisini kendi fikirlerine göre yorumlamak yolundaki bu çabaların eklektik olduğunu, Marksist teorinin kaynaşmışlığını ve bütünselliğini gözardı ettiğini ve gerçekte, hem, Marksizmin bilimsel doğasının ve hem de, onun, işçi sınıfının çıkarlarıyla olan sıkı bağlarının bir yadsınması olduğunu kanıtlamak pek gerekmez. Marksizmin tüm yorumlarının denk ve eşit olduğu yolundaki lafların, yalnızca Marks'ın reel öğretisinin yadsınmasına değil, aynı zamanda, onun herhangi bir çarpıtılışının da haklı gösterilmesine gelip dayandığı apaçıktır. Marksizm'in çeşitli küçük-burjuva sosyalizmi türlerini yenmesinden sonra, onun karşıtları, Marksist kılığa bürünmeye başladılar. Gerçekten, Marksizmi «çoğulcu bir duruma getirme» yolundaki çeşitli çabalar kesinlikle bu tür uygulamalardır.

Marksist öğretinin temel özelliği *enternasyonalizmdir*. Tüm ülkeler ve kıtaların işçi sınıfı aynı dirimsel uzun erimli amaçlar taşır. Kapitalizmin gelişiminin, işçi sınıfının (ve onun tüm sınıfsal bağlaşıklarının) kurtuluş hareketinin ve sosyalist ve komünist kuruculuğun ilerlemesinin yasaları bütün ülkeler için aynıdır. Sözelimi, İngiliz ya da Amerikan kapitalizmi için özel gelişim yasaları yoktur. İster doğada isterse toplumda olsun bir yasa, herhangi bir yasa *evrenselliğin bir biçimidir*. Marks'ın *Kapital*'i, tüm ülkeler için geçerli olan kapitalist gelişme yasalarını ortaya koymuştur. Ama şu da açıktır ki, Birleşik Amerika'da kapitalizmin gelişimi İngiltere'deki ya da başka ülkelerdeki aynı süreçten esaslı olarak farklıdır, bu yüzden de, bu tarihsel özgüllüğün çözülmesi önemli bir bilimsel görevdir. Sınıf savaşımı yasaları ve sosyalist kuruculuk yasaları için de aynı şey geçerlidir.

Marks'ın takipçileri, belli bir ülkenin somut tarihsel koşullarının ve özgül özelliklerinin, işçi sınıfının gelişim düzeyinin, vb. gözardı edildiği, Marksizmin klişe, dogmatik uygulanaşına karşıdır. Lenin, «her bir ülkenin tek bir enternasyonal görevi yerine getireceği somut biçimde, ulusal bakımından özgül ve ulusal bakımdan ayırdedici olanı kollamak, araştırmak, öngörmek ve kavrama»nın önemli olduğunu yazıyordu. <sup>(4)</sup> Sınıfsız bir toplumun kurulması da, tüm ülkeler işçi sınıfının ve onun bağlaşıkları-

(4) V. I. Lenin. Toplu Yapıtlar, c. 31, s. 92.

nın, böylesi bir bütünsel enternasyonal görevidir. Ama, araştırma grubu üyelerinin kendi ülkelerinin deneyimine dayanarak belirttikleri gibi, sosyalizm savaşımının yasaları evrenseldir diye, bu bütünsel enternasyonal görevin aynı yollarla ve aynı araçlarla yerine getirilebileceğini varsaymak da aşırı bir basitleştirme olacaktır. Herbir ülkenin ve herbir Komünist Partisi'nin deneyimini kavramak ve teorik olarak özetlemek muazzam ve temel bir önem taşır. Diyalektik materyalizm, her birliğin yalnızca özdeşlik değil, aynı zamanda farklılık anlamına geldiğini de savunur. Farklılık olmaksızın özdeşlik, reel bir özdeşlik değil, metafizik bir soyutlamadır. Lenin şöyle yazar: «Kapitalizmden sosyalizme geçişin, ülkede büyük kapitalist ya da küçük üretim ilişkilerinin egemen olup olmadığına bağlı olarak, farklı biçimlerde düşünülebileceğinden en ufak bir kuşku yoktur.»<sup>(5)</sup>

Emekçi halkın kurtuluş hareketinin koşulları, sosyalizm kuruculuğunun koşulları son derece çeşitlidir ve bu koşulların bütün çeşitliliği bakımından, kapitalizme karşı savaşımın ve sosyalist bir toplumun kurulmasının sürekli gelişmiş olması, Marksist öğretinin doğruluğunu ve gücünü kanıtlamaktadır. Komünist ülkelerin pratikte gerçekleşmesinin niteliksel olarak ayrı koşulları Marksist teoriyi zenginleştirmenin temelidir. Her komünist partisi, kendi faaliyetlerinin özgül koşullarını çözümler ve kavrayarak, Marksist teoriyi geliştirmeye yardım eder. Marksizm ışığında özetlenen tarihsel deneyimin çeşitliliği engin bir ideolojik varlık oluşturur. Leonid Brejnev şöyle diyor: «Çok çeşitli koşullarda, hem onun (sosyalizm kuruculuğunun) nesnel yasalarını, hem de somut biçimlerin çeşitliliğini gösteren bir sosyalizm kuruculuğu deneyimi söz konusudur. Aynı zamanda da, farklı gelişim düzeyindeki ülkelerde kitlelerin dirimsel çıkarlarını savunma, devrimci güçleri toplama ve sosyalizm için savaşma deneyimi söz konusudur. Bütün bunlar çözümleme ve genelleştirme gerektirir ve herbir kardeş partinin deneyimi, ulusal özgüllüklerden türeyen kendi özgül özelliklerinden ayrı olarak, zorunlu bir şekilde, bütün hareketimizin çıkarının ortak özelliklerini de içerdiği için, bu ikikatlı bir zorunluluktur. Ayrıca, tek tek ülkelerdeki ve dünya çapındaki nesnel sosyal-politik ve ekonomik süreçlere, ortak amaçlarımız uğrunda savaşma yaşam sürekli yeni şeyler de eklemektedir.»<sup>(6)</sup>

Üç ana devrimci dalganın – sosyalist ülkelerin yapıcı çabası, kapitalist ülkelerdeki proletaryanın kurtuluş hareketi ve halkların anti-emperyalist, ulusal kurtuluş savaşımı – tek bir gelgitte birleştiği çağımızda, yeryüzünün tüm bölgeleri için Marksizm'in bilimsel ve pratik politik önemi çok açık bir hale gelmiştir. Bu, Marks'ın özellikle Avrupa, hatta yalnızca Batı Avrupa deneyiminin ışığında yazdığını ve bu yüzden de, onun öğretisinin

(5) V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 32, s. 233.

(6) Enformasyon Bülteni, Uluslararası Barış ve Sosyalizm Yayınları, Prag, No. 12, 1976, s. 36.

öteki kıtalara uygulanamayacağını iddia eden, Avrupa'yı merkez alan Marksizm yorumunun kofluğunu göstermektedir. Aynı zamanda, Leninizmin, Rusya'nın gelişiminin özgül tarihsel koşullarını yansıtan bölgesel bir görüşler sistemi olarak sunulması yolunda çaba harcanırken Leninizm'e karşı takınılan tutum da budur. Bu görüş bütünüyle yanlıştır. Herşeyden önce, Marks ve Engels, Hindistan'a ve öteki sömürge ülkelere büyük bir dikkat göstermişlerdir. Marksizm'in kurucularının formüle ettiği önermelerden hareket eden Lenin, kapitalizmin en yüksek ve son aşaması olan emperyalizm konusundaki kendi öğretisinin çerçevesi içinde ulusal – sömürge sorunu teorisini kapsamlı bir şekilde ele almıştır. İkincisi, Marks, parlak yapıtı *Kapital*'de, kapitalizmin gelişimini kapitalizm-öncesi toplumlarda varolan basit meta ekonomisinden başlayarak çözümler ve bunun işleyişinin gelişiminin kurallarını gösterir.

Marksizmin kurucuları, kendi sosyal-ekonomik formasyonlar öğretilerini formüle ederlerken, feodalizmden kapitalizme ve ayrıca, kapitalizmden, komünist formasyonun ilk aşaması olan sosyalizme tarihsel geçişi incelediler. Günümüzde, sosyalizme doğru ilerlemenin global bir süreç durumuna gelmesiyle, sosyalizme geçiş konusundaki Marksist öğreti; yalnızca kapitalist formasyon çerçevesinde değil, aynı zamanda, bağımsız bir gelişme yolu izleyen, emperyalizmin eski sömürgelerinin kapitalist olmayan gelişme sürecinde de ortaya çıkan, sosyal ilişkilerin sosyalist dönüşümünün sosyal-ekonomik öncüllerinin çözümlenmesini de içermektedir. Marks ve Engels bile, kapitalist gelişme aşamasını her tarihsel koşul altında zorunlu bir kaçınılmazlık olarak görmüyorlardı. Lenin ve onun izleyicileri, kaynaşmış ve uyumlu bir görüşler sistemi halinde bu fikirleri işlediler.

Yeni tarihsel deneyimin ve tüm bilimlerdeki ilerlemenin temelinde, Marks'ın öğretisi gelişmeye devam etti. Pratiğin göstermiş olduğu gibi, bilimsel felsefe ve sosyoloji ancak Marksizm'in temeli üzerinde, yani, Marksist bir çözümleme olarak gelişebileceği için, felsefe ya da sosyolojiyi Marksizm'le karşı karşıya getirmek çabaları hep boşa gitmiştir. Bunun ışığında, grup üyeleri, Marksizm'in uygulanabilme alanını da ele aldılar. Kimi burjuva ideologlar, Marksizm'in son derece sanayileşmiş ülkelere uygulanamayacağını, kimileri de, gelişmekte olan ülkelere uygulanamayacağını iddia ederler. Bütün bu iddialara tek doğru yanıt vardır: Felsefi, ekonomik ve sosyal-politik çözümlemenin her konusuna Marksizm uygulanabilir. Bu vargı, Marksizm'in işçi sınıfının bilimsel ideolojisi olduğu gerçeğiyle asla çelişmez. Esasında, işçi sınıfı ve proleter olmayan ezilen ve sömürülen kitleler aynı çıkarlara sahiptirler. Marks ve Engels, işçi sınıfını proleter olmayan sömürülen sınıflardan ayırmak ya da onları karşı karşıya getirmek için değil, öncü sınıf, halkın sosyal kurtuluşu için savaşan herkesi toparlayacak önder sınıf olarak onun tarihsel açıdan kök salmış statüsünü göstermek için işçi sınıfını belirlediler.



Marks ve Engels, bilimsel sosyalizmi işçi sınıfı hareketiyle birleştirmek görevini üstlendikleri ve Lenin ile ondan sonra gelen öteki Marksist-Leninist'ler, Komünist Partiler oluşturarak bu görevi teorik bakımdan geliştirip, uyguladıkları zaman, bu, Marksizm'in yalnızca işçi sınıfı hareketine götürülebileceği ve götürülmesi gerektiği anlamına gelmiyordu. Bu dönemde ele alınan ve günümüzde de birincil önem taşımaya devam eden kilit, somut tarihsel görev buydu; ama bu, Marksizm'i ulusal kurtuluş hareketiyle, anti-tekel demokrasi savaşıyla, barış için ve savaşa karşı genel demokratik savaşımla, vb. birleştirmek ereğini en ufak bir şekilde dışlamaz. Elbette, Marksizm'i tekellere karşı, barış ve global sorunların çözümü savaşıyla, bu genel demokratik savaşımla birleştirme sürecinin özgül özellikleri vardır. Genel demokratik hareketin gücü, farklı sosyal-politik ve ideolojik yönelimli kadın ve erkekleri kapsamaktadır. Genel demokratik hareketlerin bu niteliksel karakteristiğinin önemini küçümsemek yanlış olacaktır, çünkü görev, bu hareketlere mümkün en geniş sosyal temel sağlamaktır. Ama faşizme, militarizme, ırkçılığa, ayrımacılığa (apartheid) ve demokrasinin ezilmesine karşı en tutarlı savaşçıların komünistler olduğu da aynı derecede açıktır.

Gelişmekte olan ulusların sosyalizm yolunun çok çetin olduğunu söylemeye bile gerek yok. Bu ülkelerdeki işçi sınıfı küçüktür ve küçük işletmeler arasına dağılmıştır. Yine de, işçiler, sosyalist harekette oynayacakları önemli rol bakımından etkin bir politik güçtür. Elbette, ulusal kurtuluş bölgesindeki nüfusun çoğunun proleter olmayan çalışan sınıflardan oluşması gerçeği, küçük-burjuva ve ütöpik olan ve ekonomik geriliği idealize eden «sosyalist» kavramlar ve öğretiler için ortam sağlamakta; böylelikle de, onlar kapitalizmi reddetmelerine karşın, genellikle, kendilerinin eklektik bir şekilde Marksist fikirlerle kaynaştırdıkları günümüz burjuva felsefesinin ve sosyolojisinin fikirlerine dayanmaktadırlar. Ama böylesi yanılgılar, halkların kurtuluş savaşımının gelişmesiyle kül olmaktadır. Sömürgeciliğe karşı savaşta çok iş gören devrimci-demokrat partiler, bilimsel sosyalizme doğru ilerlemektedirler. Gelişmekte olan ülkelerde giderek daha fazla insan Marks, Engels ve Lenin'in öğretisine yönelmekte ve gerçek sosyalizmi istemektedir.

Mecazi olarak söylenirse, su kendi kaynağında daima tatlı ve arıdır. MPLA – Emek Partisi Başkanı Agostinho Neto, Parti'nin Birinci Kongresi'ne sunduğu raporunda şöyle diyordu: «Afrika ya da Avrupa sosyalizmi olmaz, gelişmiş ülkeler için bir sosyalizm, gelişmemiş ülkeler için başka bir sosyalizm olamaz. Dünyanın büyük bir bölümünde varolan yalnızca (tek) bilimsel sosyalizm vardır.»

Araştırma grubunun üyeleri şu sonuca vardılar: İnsanlığın ilerlemesiyle birlikte, Marksizm'in önemi de sürekli artma eğilimindedir. Aynı zamanda, işçi sınıfının kurtuluş hareketi teorisi barış, demokrasi, ulusların özgür-

l   , ilerleme ve sosyalizm savaşında devrimci düşünce ve devrimci pratik için modern, gerçekten bilimsel bir y ntembilimdir de. Bu olgunun apaçık doğruluğu ve bununla bağlı tarihsel perspektifler burjuva ideologlarının, Marksizm'in   a d şı  olduğu yolundaki geleneksel savlarını    r tmektedir ve araştırma grubunun   yeleri, bu fikrin desteklenmesinde kullanılan savların özel bir incelemesini yapmışlardır.

### III

İlk bakışta paradoksal (mantıksızca) görünmesine karşın, Marksizm'in   a d şı  olduğu fikri ilk kez, Marksizm'in ilk yıllarında ileri sürülmüştür. 1840'larda, Marksizm'in küçük-burjuva karşıtları, bir ölçüde cıalanm ş Marksizm  ncesi öğretileri felsefi ve sosyolojik düşüncedeki en son şeyler olarak sunuyorlardı. Genç Hegelciler, Marksizm'in kurucularının, küçük-burjuva radikallerinin yalnızca   oksul  bir kitle olarak g rd  u proletaryanın  eskimiş  ve  eleştirisiz  görüşüne sarıldığını iddia ettiler. Marks ve Engels ise, tersine, proletaryanın tarihsel görevinin onun kapitalizmdeki nesnel durumuyla belirlendiğini, proletaryanın kapitalizme karşı savaşım içinde geliştiğini ve sonuçta, kapitalist sosyal ilişkileri ortadan kaldıracak bir g   durumuna geldiğini ileri sürdüler. şöyle yazıyorlardı:     anda (bunu) şu ya da bu proleterin mi, hatta bütün proletaryanın mı kendi amacı olarak kabul edip etmemesi sözkonusu değildir. Proletaryanın ne olduğu ve bu varlığa uygun olarak, tarihsel bakımdan ne yapmak zorunda bulunduğu sözkonusudur. Onun amacı ve tarihsel eylemi, bugünkü burjuva toplumun bütün örgütlenmesinin yanı sıra, kendi yaşam durumunda da görünür ve tersinmez biçimde öngörülmüştür.  (7)

Günümüzde, işçi sınıfının  proleterlikten  ıktığı  ve kapitalist üretim sistemiyle  b t nleşti i  konusundaki revizyonist lafazanlıklar gerçek olgularla uyumamaktadır. Proletarya   burjuva toplumun başlıca üretici gücü   bu toplumun üretici olmayan gücü olan kapitalistlerin sahip olduğu üretim araçlarından yoksundur. Proletaryanın kapitalizm  er eveindeki bizzat varlığı bile, bu uzlaşmazcı sosyal sistemin bir olumsuzlanmasıdır.

Marksizm'in günümüzdeki karşıtları, onun   a d şı  olduğunu kanıtlamaya çabalayarak, kimi kapitalist ülkelerde işçi sınıfının yaşam standartlarının, 19. y zyıldakilere göre belirli ölçüde yükselmiş olması gerçeğine başurmaktadırlar. Tartışma sırasında bu sav da ele alındı. Marks, Lassalle'nın ücretlerin  demir yasası  anlayışını eleştirmişti; bu  yasaya  göre, iş c n n fiyatı onun yeniden üretilmesi için gereken araçlar aç-

(7) Marks-Engels, Toplu Yapıtlar, c. 4, s. 37.

garisine düşerdi. Marks ise ücretleri (ve dolayısıyla, işgücünün değerini), burjuva toplumunun üretim güçlerinin gelişimiyle ve özellikle, işçilerin verdiği örgütlü sınıf savaşımı nedeniyle değişen kültürel ve tarihsel bir fenomen olarak görüyordu. Kimi kapitalist ülkelerde proletaryanın kendi yaşam koşullarında belirgin bir iyileştirme sağlamış olması, Sosyal-Demokrat teorisyenlerin bizi inandırmaya çalıştığı gibi, burjuva toplumdaki uzlaşmaz sınıfların herhangi bir sosyal ortaklığını değil, işçi sınıfı hareketinin gücünü kanıtlar. İşçi sınıfı, yalnızca, sermayenin diktatoryasına karşı devrimci saldırıya geçtiği zaman değil, aynı zamanda, günlük savaşımı sırasında, kendi insanlık hakları ve ardıcıl bir savaşımın kazandığı çalışma ve yaşama koşulları için didindiği zaman da kapitalizme karşıdır. Marks'ın şu sözleri, günümüzde de, 19. yüzyılın ortalarında olduğu kadar doğru ve anlamlıdır: «İşçi sınıfı için en *elverişli* durum, *sermayenin mümkün en büyük hızla artması* bile, işçinin maddesel varlığını iyileştirse dahi, onun çıkarlarıyla burjuvazinin çıkarları, kapitalistlerin çıkarları arasındaki uzlaşmazlığı ortadan kaldırmaz. *Kârlar ve ücretler*, önceden olduğu gibi, yine *ters orantılı* olarak kalırlar.»<sup>(8)</sup> Bilimsel ve teknik devrim koşullarında üretici güçlerin hızlı gelişimi nedeniyle daha da derinleşen ve keskinleşen kapitalist sistemin genel bunalımı, kapitalist üretim biçiminin tarihsel olarak geçici niteliği konusundaki Marksist öğretinin belki de en etkin doğrulanmasıdır.

Marksizm'in «çağdışı» olduğu iddiaları, sık sık, *Kapital*'i, *Komünist Manifesto*'yu ve öteki Marksist yazıları Marks'ın 1841–1844 arasında yazmış olduğu ilk çalışmalarıyla karşı karşıya koymak çabasıyla yanyana gitmektedir. Marks, bu yıllarda bilimsel sosyalizmi yeni yeni geliştirmeye başlıyordu, idealizmden ve devrimci demokrasiden diyalektik materyalizme ve bilimsel komünizme geçiyordu. Onun bu çalışmaları, gelecekteki buluşlara ilişkin önemli öngörülerini içerdiği gibi, aynı zamanda, Marks'ın sonradan bir yana bıraktığı Hegel idealizminin ve Feurbach antropolojizminin etkisini taşıyan birçok fikirleri de içeriyordu. Marks'ın ilk çalışmalarının (1844 *Ekonomik-Felsefi Elyazmaları* gibi) klasik Marksist çalışmalarla karşı karşıya getirilmesi, Marksizmi zedelemek yolundaki ince bir çabadır. Marks'ın öğretisine böylesi bir yaklaşımla, sınıf savaşımı teorisinin yerini, üretim ilişkilerinden sözümona bağımsız olan bireyler arasındaki yabancılaşma anlayışı alıyor. Artık-değer teorisinin yerini, — kapitalist toplumun organik bir parçası olan, emek ile sermaye arasındaki uzlaşmazlığın özgüllüklerini göstermek için hiçbir çaba harcanmaksızın — emeğin ürününün (emekten) yabancılaşması anlayışı alıyor. Genç Marks fetişi, hiçbir şekilde, Marksizm'in gerçekten kabulüne varmamaktadır. Dahası, genç Marks'ın yazılarını onun daha sonraki klasik yapıtlarıyla karşı karşıya getirenler, bunlarda, varolmayan birşeyi, yani neo-Kantçı

<sup>(8)</sup> Karl Marks/Friedrich Engels, Seçme Yapıtlar, (Üç Ciltlik), c. 1, s. 167.

felsefeden ödünç alınmış eski bir idealist teori olan sınıf-dışı ahlaki sosyalizm teorisini bulmaya çabalıyorlar.

Marksizm'in eskimiş olduğu efsanesi; Marksizm'in, yüzyıldan fazla bir zaman önce ortaya atılmış bir mutlak yasalar sistemi, bir zamanlar geçerli olan, ama kapitalist sistem o zamandan bu yana niteliksel değişiklikler geçirmiş olduğu için, artık geçersizleşen yasalar sistemi olduğu iddiasına dayanır. Başka bir deyişle, bu görüşün savunucuları, Marksizm'in, fenomenlere tarihsel olmayan bir yaklaşımı ve toplumun daha önceki gelişiminin nitelendirdiği herhangi bir önermenin toplumun şimdiki ya da gelecekteki gelişimine mekanik bir şekilde uygulanmasını reddeden, *gelişen bir sistem* olduğu yolundaki apaçık gerçeği yadsımaktadırlar. Marks, kapitalizmin daima kendi yaşamı sırasında olduğu gibi kalacağını hiç de iddia etmiş değildir. Tersine, doğal olarak nitel bakımdan yeni özellikler ortaya çıkaran kapitalist üretim biçiminin *gelişimini* çözümlemiştir. Yüzyılın başındaki kapitalizmin, Marksizm'in ortaya çıktığı evre'nin tekel-öncesi kapitalizmiyle aynı olduğunu Lenin hiç söylemiş midir? Elbette hayır. Tersine, Lenin, kapitalizmin niteliksel bakımdan yeni, emperyalist aşaması konusunda bilimsel bir teori formüle etmiştir. Günümüz Marksistleri, şimdiki kapitalizmin, sözgelimi, yarım yüzyıl önceki kapitalizm gibi olmadığını yadsıyorlar mı? Tersine, Marksistler, yalnızca kapitalizm içindeki değişikliklerin değil, aynı zamanda, bilimsel ve teknik devrim, dünya sosyalizminin etkisi, iki sistemin yarışması ve savaşımı ve kapitalist formasyonun *içkin kuralları* gibi, bu değişikliklerin nedenlerinin de derinlemesine bir incelemesini yapıyorlar.

Marksizm'in eskimesi konusundaki burjuva ve reformist efsanenin çözümlenmesi, araştırmacıları, bu efsanenin gerçekte, *Marksizm'in gelişiminin* yadsınmasına, Lenin'in, Marksizm'in gelişimine yaptığı seçkin katkının yadsınmasına dayandığı sonucuna götürmüştür. Burjuva «Marksologlar» ve Sosyal-Demokrat revizyonistler, Leninizm'in, öteki ülkelere götürülemeyecek, yalnızca Rusya'yla ilgili bir fenomen olduğunu inatla söyleyip durmuşlardır. Bu iddiada kendisini gösteren şey, herşeyden önce, Lenin'in, Marksizm'i yalnızca Rusya'nın özgül koşullarına uygulamakla kalmayıp, aynı zamanda, *Marksizm'in tüm bileşenlerini* de yaratıcı bir şekilde geliştirdiği gerçeğini, bu apaçık gerçeği anlamamanın açıkça reddedilmesidir. Gerçekten de, kimilerinin ayak dirediği, Lenin'in emperyalizm teorisinin ya da Onun, kapitalizmin eşitsiz gelişimi yasasının bilimsel ve pratik önem bakımından Rusya'nın sosyal-politik gelişimiyle sınırlı olduğu şeklindeki görüş tuhaf bir Marksizm görüşüdür. Genel olarak teorik çözümlenmenin özü konusunda daha da akıllamaz bir görüş, Marksizm felsefesinin Lenin tarafından geliştirilmesinin ve özellikle, Onun, gelişim teorisi, mantık ve bilgi teorisi olarak materyalist diyalektiği her açıdan işleminin ancak bölgesel bir önem taşıdığı iddiasıdır. Bu da, Marks ve Engels'in fikirlerinden hayli uzaktır.

20. Yüzyılın bütün tarihsel deneyiminin gösterdiği gibi, Leninizm, Lenin'in yazılarında tutarlı ve kapsamlı bir şekilde işlenmiş olan Marksizm'dir. O halde, Marksizm'in karşıtlarının Marks'ı ve Lenin'i karşı karşıya getirmeye, yani, Leninizm'i Marksizm'den dışlamaya, ya da başka bir deyişle, Marksizm'in içeriğini, şimdikinden elbette esaslı olarak farklı olan, Marks ve Engels'in dönemiyle sınırlandırmaya çalışmalarında hiç de şaşacak birşey yoktur. Biz, Leninizm'den söz ederken, doğal olarak, yalnızca Lenin'in yazılarını değil, komünist partilerinin ve Marksist teorisyenlerin yaratıcı katkısını da akılda tutuyoruz.

Araştırma grubunun üyeleri, Marksizm'in ve Lenin'in teorik kalıtının «eskimiş» olduğu yolundaki imalar, Marksizm'e düşman bir başka fikri de, yani, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin çıkarı açıcı öneminin SBKP tarihini, Sovyetler Birliği'ndeki tarihsel deneyimin ve sosyalizmin seçkin başarılarının yadsınmasını da içermektedir, diye belirttiler.

Karl Marks'ın 160. doğum yıldönümünü kutlarken, diye vurguladılar araştırma grubunun üyeleri, Lenin'in *sürekli olarak Marks'a danışmak* kuralının derinliğini daha tam bir şekilde anlıyoruz. Bu, herşeyden önce, pratik devrimci eylemin ve devrimci düşüncenin bilimsel yöntembiliminde ustalaşmak ve Marksizm'in uzun zamandan beri saptamış olduğu doğruları «keşfedip» duran sözümona bilim adamlarını taklit etmekten sakınmak anlamına gelir. Bu, çözümü, yeni Marksist önermelerin geliştirilmesini ve esaslandırılmasını gerektiren yeni sorunlara klişeler uygulamak anlamına gelmez. Marks'a danışmak Marksizm'in ilkelerine bağlı kalmak, bu ilkeleri yaratıcı bir şekilde uygulamak, Marksist önermeleri geliştirmek ve bunları somut koşullarda ortaya koymak anlamına gelir. Lenin'in şu sözleri günümüzde de anlamını korumaktadır: «Bir Marksist gerçek yaşamı, gerçekliğin gerçek olgularını tanımalı ve dünyanın teorisine yapışıp kalmalıdır.»<sup>(9)</sup>

Marks, önceki dönemin felsefesi konusundaki eleştirisini özetlerken şöyle yazıyordu: «Felsefeciler, dünyayı çeşitli biçimlerde yalnızca yorumlamışlardır; oysa sorun, onu *değiştirmektir*.»<sup>(10)</sup> Marksizm'in burjuva yorumcuları bu tezin gerçek anlamını çarpıtmakta ve Marks'ın (genel olarak da Marksizm'in), dünyanın bilimsel yorumlanması gereğini yadsıdığını böylece de, herkesin bildiği gibi, faydacı burjuva teorilerinin ileri sürdüğü dar pratikçiliğe yol açtığını söylemektedirler. Oysa gerçek şudur ki, tarihte ilk kez olarak, sosyal-tarihsel sürecin bilimsel bir yorumunu Marks vermiş, onun itici güçlerini ve gelişme yasalarını ortaya Marks çıkarmış ve sosyal ilişkilerin komünist dönüşümünün nesnel zorunluluğunu Marks kanıtlamıştır. Ama Marks, neyin olup bittiğini anlamakla yetinen ve burada kalan araştırmacıları da eleştirmiştir. İnsanı ezen ve çarpıtan burjuva sosyal ger-

<sup>(9)</sup> V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 24, s. 45.

<sup>(10)</sup> Marks/Engels, Seçme Yapıtlar (Üç Ciltlik), c. 1, s. 15.

çekliğinin edilgen, sözümona tarafsız yorumlanmasına zıt olarak, Marks, bu gerçekliğin devrimci değişimine hizmet eden, bilimsel bir yorumunu ileri sürmüştür. Sonuç olarak O, sosyal ilişkilerin devrimci dönüşümünü teorik bakımdan esaslandıran bilimi, bilimsel felsefeyi (diyalektik ve tarihsel materyalizm böylesi bir bilimdir) yalnızca bu ilişkileri yorumlamakla yetinen ve bu nedenle, belli bir temeli, genellikle uzun bir tarihi olduğu, vb. gerekçesiyle, olup biten şeyleri haklı göstermeye eğilimli olan felsefi spekülasyonun karşısına çıkarmıştır. Marks'ın bu tezi, teörinin rolünü yadsımayıp, sosyal gerçeklikteki değişme yasalarını bulmak ve teöri ile devrimci pratiği kaynaştırmak, böylelikle de, pratik-politik hareketi yeni ve daha üst bir aşamaya çıkarmak için daha yüksek bir teorik araştırma düzeyini gerektirir.

Araştırma grubunun üyeleri, sonuç olarak, Marks'ın öğretisinin zaman sınavından yüzakıyla çıkmış olduğunu, yeni tarihsel deneyimin ışığında yaratıcı bir şekilde geliştirildiğini ve onun, her türlü baskı ve sömürüye karşı savaşımında, yeni, komünist sosyal formasyonun kurulmasında biricik bilimsel eylem kılavuzu olduğunu vurguladılar. Yalnızca insanlığın bugününü değil, aynı zamanda yarınını da aydınlatan Marksizm öğretisi, tüm ileri görüşü güçlerin, insanlığın en insancıl ve en soylu ülküleri uğrındaki savaşımıyla sıkı sıkıya bağlı olan, canlı bir bilimsel dünya görüşüdür.

# Toplumsal Devrimci Dönüşümü İçin Verilen Savaşım Sırasında, Ekonomi ve Politikanın Diyalektiği

*Uluslararası bilimsel konferans (\*)*

## IV. EKONOMİK DEĞİŞİMLER VE POLİTİK DEMOKRASİ

Devrimde ekonomi ile politika arasındaki ilişkilerin temel sorunlarından biri devrimci dönüşümleri sosyal ve ekonomik temelde uygulamaya, bu en önemli çevrende işçi sınıfının ve tüm emekçilerin çıkarlarını gerçekleştirmeye hazır olan politik iktidarın karakteridir; devrimin çeşitli aşamalarında politik demokrasinin içerik ve biçimleri de bu sorunun kapsamındadır. Bu konuda konuşan *Polonya Birleşik İşçi Partisi (PBİP) Merkez Komitesine bağlı Sosyal Bilimler Yüksek Okulunun İşçi Hareketi Enstitüsündeki şube şeflerinden Jerzy Pawlowicz* şunları belirtmiştir:

Polonya'daki ekonomik sürecin gidişi ve PBİP'nin başlıca ekonomik sorunları çözmek için başvurduğu metotlar daha evvelce keşfedilmiş olan temel yasalara tamamiyle uygundu. Fakat devrimci dönüşümlerin gerçekleştirildiği dönemde birtakım önemli özelliklerin ortaya çıktığı da görüldü. Ekonomik dönüşümlerde daima yönetici bir rol oynamış olan partimiz ilk reformlar döneminde (1948'den önce) bu reformların (endüstrinin millileştirilmesi, toprak reformu vb.) devletin ve ulusun çıkarları adına uygulandığını belirtmiştir. PBİP yığınları harekete getirme ve memleketin ilerlemesine katkıda bulunmalarını sağlama yolunda uyguladığı başlıca metotların kapsadığı sosyalist demokrasi biçimlerini geliştirmiştir.

Ekonomik yaşamda bu sosyalist demokrasi biçimlerinin arasında en büyük önem, kuşkusuz, demokrasi idesinin temelde, üretim ilişkileri alanında ardıcıl olarak gerçekleştirilmesine veriliyordu. Fakat sosyalizmin temellerinin atılması döneminde mülkiyet hakkı sorunu son derece tek taraflı olarak ele alındı. Bu sorunun her şeyden önce formel hukuki yanı vurgulandı. 50 yıllarında yazılan birçok bilimsel yapıtta memleketteki sosyal değişimlerin verileri ulusal ekonomideki devlet ve kooperatif sektörlerinin büyümesi derecesine indirgendi. «Polonya Devriminin Gelişme Aşamaları ve Karakteri» yapıtını yazan uzmanlardan H. Slabak'e göre ana tezi biraz basitleştirerek şöyle formüle etmek mümkündür: Devlet ve kooperatif mülkiyetin gelişme düzeyi sosyalizmin gelişmesine uygundur.

50 yıllarının ikinci yarısında devlet mülkiyeti hukuki, ekonomik ve sosyolojik kategorilerin birliği açısından ele alınmaya başlandı. Mülkiyet biçimleri karşısındaki tutumu, gitgide daha geniş bir ölçüde, sosyalizmin

(\*) «Yeni Çağ» – Mart-Mayıs 1978 sayılarından devam ediyor.

temel hedeflerine ulaşma etkenleri belirlemeye başladı ki, bu da toplumun gereksinimlerinin azami ölçüde karşılanması ve toplumsal ilişkilerin sosyal adalet isteklerine göre ayarlanması anlamını taşımaktadır. Böyle bir yaklaşım sonucunda üretimin sosyalizasyonu süreçleri derinleşmiş, devlet işletmelerinde sosyalist demokrasi ve işçi yönetimi biçimleri gelişmiş ve işçilerin gerek işletmelerinin, gerekse devletin yönetim karşısındaki sorumluluk duygusunu güçlendiren bir hava yaratılmıştır.

Toplumsal ve ekonomik temelde meydana gelen değişiklikler buna uygun bir üst-yapı olan sosyalist demokrasiye yansımıştır. Polonya'da meydana gelen politik sistem tüm emekçilere, topluma ve kişiye tüm ekonomik, toplumsal ve politik hakları, sağlamakta ve bunlardan faydalanmaları için gerçek olanaklar yaratmaktadır. Bu sistemde bütün sosyalist ülkeler için ortak olan yönler olduğu kadar, Polonya'ya özgü gelenekler de gözönünde bulundurulmaktadır. Bunu, özellikle, PBİP'nin yanısıra diğer politik grupların da varolmasında, parlamentodan yararlanmada ve tüm toplumsal güçlerin işbirliğinde görüyoruz. Bu sistemde gerçekten varolan farklı görüşlere ve çeşitli girişimlere yer verilmektedir. Fakat bu sistemin ana niteliği tamamiyle birliğe yönelik olmasıdır. Bu da sistemimizin, bazı toplumsal sınıf ve eğilimlerin rekabetinden oluşan «politik çoğulculuktan» kökten farklı olduğunu gösterir. Marksist-Leninist teorinin, devrimin başarısı ve sosyalizmin kurulması için şart saydığı işçi sınıfı partisinin öncülüğü görüşü, PBİP'nin eylemlerinde tamamiyle doğrulanmıştır.

*İspanya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Damian Pretel «İKP'nin stratejik doğrultusu, ülkemizde «eurocommunisme» deyiimiyle özetlenen sosyalizme demokratik yoldan yönelişi, İspanya'daki somut durumu yansıtmaktadır, çünkü bir yandan demokrasinin ve sosyalizmin bölünmezliğini, öte yandan da politikanın ekonomi karşısındaki önceliğini, dolayısıyla, politikanın ekonominin yoğunlaşmış ifadesi olduğunu gözönünde bulundurmaktadır» dedikten sonra konuşmasını şöyle sürdürmüştür:*

İspanya Komünist Partisi, komünist hareketin birliğini, tüm çeşitliliği içinde ilân ederek, suçlama, yargılama ve afaroze etme yönündeki bütün denemelere karşı koyarak, kendi politikasını tamamiyle bağımsız olarak hazırlamıştır ve geliştirmektedir.

İKP'nin politikası ve yığınların savaşları sayesinde Franko diktatörlüğünün mekanizması dağıtılmış, bunun Arias-Fraga hükümetinin sözümona merkeziliğiyle desteklenmesi denemeleri bozguna uğratılmış, ilk Suarez hükümeti, politik reformlarında af ilân etmeye, İKP'ye legal çalışma hakkı tanımaya, seçim tarihini saptamaya (ki bu seçimlerde halk değişimleri, demokrasiyi destekledi ve bunun sonucunda solcu partiler parlamentoda çoğunluğu oluşturdu) zorlamıştır.



Böylelikle de İKP'nin faşist diktatörlüğü yıkarak demokratik yola, daha önce hiç denenmemiş yeni bir yola koyulma doğrultusunun doğru, gerçek ve bilimsel temele dayandığı pratikte yadsınmaz bir biçimde kanıtlanmış oldu.

Ülkemize geçmişin derin ekonomik bunalımı miras kaldı. Merkez Demokratik Birlik Partisi hükümeti bu sorunu, emekçileri ezecek ve genel olarak halkı sıkıntıya sokacak olan önlemlere başvurarak çözmek niyetindeydi. Fakat İspanya'nın geçirmekte olduğu bunalım genel olduğundan, ekonomiyi olduğu kadar politik durumu da etkilemekte ve böylelikle de politik bir bunalımın aynı zamanda iktidarın toplumsal eylemi yönetimiindeki yeteneğini de ortaya koyduğunu kanıtlamaktadır.

Böyle bir olağanüstü durumda İKP, parlâmentoda ve ülkede çoğunluğa dayanacak ve ülkenin ekonomik ve politik alanlarda gereksindiği önlemleri uygulayabilecek saygınlığı olan demokratik bir ulusal koalisyon hükümeti kurmanın zorunlu olduğunu kavradı. Bu görüşler daha sonra Moncloa'da yapılan ve aslında ulusal barışma politikasının, partimizin seçim kampanyası sıralarında savunduğu anayasal anlaşmanın doğrulanmasından başka bir şey olmayan belgede yankısını bulmuştur. Bu anayasal anlaşma hükümetin ve hattâ, belgenin politika ile ilgili kısmını imzalamadığı halde, ekonomik önlemlerle ilgili bölümünü onaylayan Halk Birliği Partisi'nin katılmasıyla gerçekleştirilmiştir.

Moncloa anlaşmasındaki kararların yerine getirilmesi, emekçilerin toplumsal yaşamdaki yerini belirleyen bir politik sektörün ele geçirilmesi ve aynı zamanda finans oligarşisinin en gerici çevrelerinin çıkarlarına karşı bir seri toplumsal ve ekonomik önlemlerin kabulü demektir. Bu da faşist diktatörlükten demokrasiye geçiş dönemindeki güçlüklerle karşı, devletin demokratikleşmesi için bazı değişimler yapılabileceğini göstermektedir.

Halkların ve bölgelerin özerklik hakkına kavuşması süreci hızla gelişmektedir. Bu da devlet cihazının desantralizasyonu, halkın bu cihaza yaklaşması koşullarını sağlamakta, temsili demokrasinin yeni boyutlar alması ve dolaysız demokrasinin daha etkili olması için zemin hazırlamaktadır.

Benimsediğimiz demokratik yol parlamentoya, özerk ve yerel iktidar organlarına, işletmelerde demokrasinin gelişmesine, köylerde ve her düzeyde yönetime katılmaya ve demokratik kontrolde bulunmaya büyük bir önem vermekte, sınıflara bölünmüş bir toplumda yığınların savaşlarının çözümleyici önemini belirlemektedir. Günümüzde de, sınıf savaşının başlıca görevi diktatörlükle demokrasi arasındaki çelişkileri çözmeye olarak kalmaktadır.

Bütün bu olayların, özellikle Moncloa anlaşmasından sonrakilerin gelişme temposu bir anayasa tasarısının hazırlanmasına olanak sağlamıştır. Bize göre bu tasarı toplumumuzda demokratik kuruluşlar yaratılması ge-

reksinimlerine cevap vermekte; devlet cihazının sermayenin emrindekinden farklı bir rol oynamasını sağlamamız için bize yeni olanaklar vermektedir. Kısacası özgürlük ve demokrasi koşulları içindeki sosyalizme geçişin eşiği olacak politik ve toplumsal demokrasinin yolunu açacak bir seri değişimler yapılmasına olanak vermektedir.

İKP'nin bütün bu görevlerin gerçekleştirilmesindeki rolü herkesce biliniyor: Tüm ülkenin politikası partimizin politikası etrafında biçimlenmektedir. İKP'nin gücü sadece 20 milletvekilinin olanaklarıyla sınırlı kalmayarak, çok daha önemli boyutlar almakta ve partinin politik kapasitesi, herşeyden önce memleketimizde «eurocommunisme» adı verilen taktik ve stratejik doğrultusunun etkisiyle ölçülmektedir.

Sözümü bitirirken şunu da belirtmek isterim: 15 Hazirandan önce kazanılan tüm başarılar nasıl politikamızın doğruluğunu kanıtladıysa, daha sonraki bütün olan bitenler de inancımızı güçlendirmiştir.

*Lüksemburg Komünist Partisi Merkez Komitesi Yürütme Komitesi üyelerinden Aloyse Bisdorf konuşmasında, temelle üst-yapı arasındaki karşılıklı ilişkiler sınıf savaşının her aşamasında yeni bir görünüme bürünmekte ve her defasında bu görünümlere uygun teorik araştırmalar yapılmasını ve pratik kararlar alınmasını gerektirmektedir, demiş ve şöyle devam etmiştir:*

Şu veya bu üretim tarzında üretici güçler toplumun gelişmesindeki ardıcılığı sağlayan ve alt aşamadan üst aşamaya geçişi belirleyen elemanı oluşturmaktadır. Üretim ilişkileri ise üretim tarzında tarihsel gelişmenin fasılalığını belirleyen başka bir elemandır. Üst-yapı buna doğrudan doğruya bağlıdır. Toplumda, tıpkı doğada olduğu gibi, fasıllı olan, sırayışlarla olan geçişler hepsinden ilginçtir, çünkü onlar yeni yeni özelliklerin, niteliklerin doğmasına yol açmaktadır.

Yaşadığımız şu dönemde tam da böyle bir geçiş oluşmaktadır ve bunun sürekli olarak etüd edilmesi gereklidir. Bunun önemi özellikle şundan ileri geliyor: Şu veya bu dönemin kendine özgü karakteri yeterli derecede gözönünde bulundurulmaz, örneğin burjuva devrimlerinin gidişiyle dolaysız benzetmeler yapılırsa, proletarya devrimi hakkında yanlış yargılara varılabilir.

Bilindiği gibi Fransa'daki burjuva devriminden sonra, diğer ülkelerde kapitalizme geçiş barışçı yoldan gerçekleşmiştir. Öyle durumlar olmuştur ki, burjuvazi, herhangi bir feodal devlette, aşamalı olarak şu veya bu mevzii ele geçirirken, feodal iktidar diğer bazı mevzileri elinde tutmuş ve dolayısıyla, burjuva devleti, çeşitli ara aşamalardan geçerek oluşabilmiştir. Buna dayanarak sosyalist devrimde de benzer geçici aşamalar olabileceğine, işçi sınıfının bu aşamalar sırasında seçimlerde elde ettiği bir çoğunluğa dayanarak burjuva devletini yavaş yavaş ele geçireceğine dair

bir sonuca varmak doğru olur mu? Başka bir deyişle işçi sınıfının, ideolojik aygıtı ele geçirerek, demokrasiye ve burjuva legalitesine dayanarak, proletarya diktatörlüğüne başvurmadan, burjuva devlet aygıtını yeniden örgütleyip örgütlemeyeceği söz konusudur.

Bizim kanımıza göre bu soruna, burjuva devrimiyle sosyalist devrimi birbirinden ayıran iki nokta hesaba katılmadan doğru bir yanıt bulmak olanağı yoktur.

Bunlardan birincisi şudur: Kapitalist üretim tarzının tohumları feodal toplum içinde gelişmiş, burjuva üst-yapısına uygun ekonomik temel eski düzenin bağrında oluşmuştur. Kapitalizmde meta üretiminin genişlemesi feodalizmin kapalı ev ekonomisini ve üst-yapısını zayıflatmış ve burjuvazi için elverişli koşullar sağlamıştır. Üretim araçlarının yeni sahipleri, yeni kapitalistler, feodal devlette yatırımlar yaparken, feodal aristokrasinin temsilcileri ekonominin komuta mevzilerini ellerinde tutmuşlardır.

İkinci nokta da şudur: Kapitalist üretimin genişlemesine paralel olarak, burjuvazinin mezar kazıcısı, işçi sınıfı gelişmiştir. Bu durum burjuvazinin devlet iktidarını ele geçirme isteklerini kamçılayan ciddi bir faktör olmuş ve onu, işçi sınıfından korktuğu için, feodal rejimle sürekli uzlaşma yollarını aramaya zorlamıştır.

Fakat proletarya devrimi dönemi bu olguların hiçbirine gelişme olanağı sağlamamaktadır ve bunun kanıtlanmasına, kanımızca hiç te gerek yoktur. Ekonominin sosyalizasyonu sonucunda meydana çıkan sosyalist üretim tarzının yerleşmesi ancak işçi sınıfı ve bağlaşıklarının iktidarı ile geçirmelerinden sonra mümkün olmaktadır. Bu nedenle sosyalist içerikli bir toplumsal devrim, politik bir devrimle sona ermemekte, tam tersine onunla başlamaktadır. Sosyalist devrim sırasında alt yapı ile üst-yapı arasında çok sıkı, karşılıklı ilişkiler meydana gelmektedir.

Bundan öte çözümleyici adım burjuva devlet mekanizmasının ele geçirilmesi ve ortadan kaldırılmasıdır. Bunun yolu nedir? Burjuva devletin, özellikle devlet-tekelci kapitalizm aşamasındaki rolü ve işlevi gözönünde bulundurulursa, eninde sonunda şu sonuca varılır: Bu kale ancak zayıfladığı, sağlamlığını yitirdiği zaman ele geçirilebilir. Elbette ki Marks ile Engels legal araçlardan faydalanılarak, barışçı bir geçiş yolu olasılığını da belirtmişlerdir. Fakat bu sadece bir olasılıktır ve bizce bunu mutlak anlamda ele almak yanlıştır. Bu olasılığı diğer savaş biçimlerine, işçi sınıfının iradesini dayatmasına ve emekçi halkın çıkarlarına uygun değişimler yapılmasına yol açan politik demokrasi biçimlerine karşı savunmamak gerekir.

*Devlet-tekelci kapitalizminin gelişmesiyle, devletin ekonomik rolünün bir hayli arttığı görüşünün genel olarak yaygınlık kazandığı söylenebilir. Bu durumda işçi sınıfının ve onun örgütlerinin, devlet kuruluşlarının faaliyeti-*

*nin işçi sınıfının çıkarlarına en iyi biçimde cevap vermesi yönünde nasıl etkileyebilecekleri sorunu ortaya çıkmaktadır. Dergimizde Finlandiya Komünist Partisi'nin temsilcisi olan Aulis Leppanen konuşmasında bu sorunları ele aldı ve şöyle dedi:*

Komünistlerin bir burjuva hükümete katılmaları konusu gerek teorik, gerekse pratik bakımdan en karmaşık sorunlardan biridir. Finlandiya Komünist Partisi'nde şu ilkesel genel kanı vardır: Komünistler bir hükümete katıldıkları durumlarda devlet faaliyetlerini emekçilerin çıkarları bakımından etkilemelidir. Bununla beraber komünistlerin bir hükümete katılmaları olanağının gerçek dayanakları konusunda çeşitli görüşler vardır.

Bizce en önemli sorun, nasıl bir hükümetle işbirliği yapılacağına, bizim hükümete hangi hedefler için katılacağımızın, bu hedeflere ulaşmak için gerekli koşulların neler olacağına saptanmasıdır.

1977 yılının Mayıs'ında, en büyük gücü Komünist Partisi'nin oluşturduğu Demokratik Halk Hareketi hükümete yeniden <sup>(1)</sup> katılma kararı aldı. Bu kararın alınmasında aşağıdaki etkenler rol oynamıştı:

– Hükümetin politik temeli, partimizin VII. Kongresinde demokratik güçlerin işbirliği ile ilgili olarak onaylanan program tasarısında öngörülenlere tamamiyle uygundu. Hükümete bizden başka, harpsonu döneminde işbirliği önerisinde bulunduğumuz Sosyal-Demokrat Parti ile Merkez Partisi yer almaktadır. Öte yandan hükümete kendileriyle işbirliği yapabileceklerine kanaat getirdiğimiz geniş politik güçleri temsil eden Liberal Halk Partisi ile İsveç Halk Partisi <sup>(2)</sup> de yer almaktadır. Bu partilerin hükümete katılmaları gerek parlamentoda, gerekse belediyelerde ortak çalışmaları kolaylaştırmaktadır;

– Kurulu hükümet karşısında biricik seçenек, daha sağcı bir hükümet olabilirdi ve buna, büyük sermayenin çıkarlarının dolaysız sözcüsü olan Ulusal Koalisyon Partisi de katılabilirdi. Şimdiki hükümet ise ortanın sağında yer alan tüm burjuva partilerine sırt çeviriyordu;

– Muhalefette kalsaydık ve sosyal-demokratlar hükümette olsaydı, bu durum partiler-arası ilişkileri önemli derecede etkileyecek ve işçilerin işletme ve sendikalarındaki eylem birliğini zayıflatırdı; bu konuda partimiz birçok deneyimlerden geçmişti. Partimizin belirli bir ölçüde yatıştırılması olasılığı fazlaydı; Merkez Partisi ile ilişkilerimiz bakımından da aynı şeyi söylemek mümkündü;

– Anayasaya göre parlamento en yüksek yasama organıdır, ama pratikte yasa tasarılarını hazırlayan, parlamentoya sunan ve parlamentonun kararlarını uygulayan hükümettir. Deneyimlerin gösterdiği gibi, hükümetin

<sup>(1)</sup> Harpsonrası dönemde komünistler hükümete 1944–1948, 1966–1971, 1975–1976 yılları arasında katılmışlardır.

<sup>(2)</sup> Bu parti geçen Mart ayında hükümetten ayrılmıştır.

sunduğu tasarılar genel olarak kaleme alındığı biçimde kabul edilmektedir. Bu bakımdan hükümete katılmak, parlamentonun kararlarını etkilemek açısından büyük olanaklar sağlamaktadır;

– Bugüne kadar memleketimizin dış politikasını aktif olarak etkilemeyi başardığımız söylenebilir. Bu alanda ilkönce Merkez Partisi, sonra da Sosyal-Demokrat Parti ile işbirliği yaptık. Buradan hareketle, bu partilerle işbirliği yaparak iç politikada ve ekonomide de değişiklikler sağlanabileceğini düşünebiliriz. Fakat bu, dış politikadakinden çok daha güç bir iştir, çünkü iç politikanın değişmesi ülkedeki ekonomik ilişkilerin değişmesini gerektirir. Oysa, örneğin Merkez Partisi henüz buna hazır değildir;

– Hükümete katılmak, onun kararlarına olduğu kadar, hükümetteki diğer partilerin eylemlerine de eleştireci bir gözle bakmayı engellemez. Tam tersine, komünistler, hükümetin eylemlerinde yanlış saydıklarını açıkça ortaya koymaktadırlar. Parti, hükümete katılmakla, radyo, televizyon ve diğer yığınsal haber araçlarından daha geniş ölçüde faydalanarak, halka ideolojisini ve görüşlerini açıklayabilmektedir.

Hükümete katılma yeni yeni sorunları ortaya çıkarmakta, omuzlarımıza büyük sorumluluklar yüklemekte ve belirli ölçüde bir riziko oluşturmaktadır. Bu sorunlardan biri ciddi ve derin bir çözümleme gerektirmektedir: Hükümete katılmakla halkın bizi diğer partilerle bir tutması, bir an gelip komünistlerle diğer partiler arasındaki farkı anlayamaz olması tehlikesi vardır. Kısacası böyle bir durumda kapitalist sistem içinde erimek rizikosunu karşı karşıyayız ki, böyle bir şey büyük sermayeyi son derece sevindirir.

Üzerinde dikkatle durulması gereken diğer bir sorun da, hükümete katılmakla gerçekten olumlu sonuçlar elde edip edemeyeceğimizi bilmemizdir. Günümüzde ülkenin derin bir ekonomik bunalımdan geçmesi bu sorunu daha da karmaşık bir duruma sokmaktadır.

Şu var ki, bütün bu sorunları ve tehlikeleri bildikten, bunlara göz yumulmaktan sonra, kanımızca doğru çözüm yolları bulmak mümkündür. Komünistler hükümete, başka partiler içinde erimeden, onlara benzemeden çalışmak, savaşmak için girmektedirler.

*SSCB Bilimler Akademisi Sosyal Bilimler Enformasyon Enstitüsü Müdürü V. Vinogradov konuşmasında Sovyetler Birliği'nin işçi kontrolü sorunu üzerindeki deneyimlerini anlattı. Konuşması gerek devrimin gelişmesinde, gerekse Ekim Devrimi'nin kazanımlarının pekiştirilmesinde önemli bir rol oynayan bu sorunu ilgili olarak şunları belirtti:*

Lenin'in, sosyalizme geçiş döneminin demokratik önlemleri arasında, üretim üzerinde işçi kontrolü uygulanması belgisi Marksizmin yaratıcı bir biçimde geliştirilmesinin örneklerindendir. Lenin, «Proletaryanın Şimdiki Devrimdeki Görevleri» başlıklı yapıtında şunları belirtmişti:

«Şu andaki görevimiz sosyalizmi «derip-çatmak» değil, yalnız ve yalnız ve derhal toplumsal üretimin kontrolüne ve mamullerin İşçi Halk Vekilleri Şuralarının eliyle dağıtımına geçmektir.» (3)

Bu program, sosyalizme geçiş için gerekli ve ivedi sayılan önlemler arasında toprağın millileştirilmesini, tüm bankaların tek Ulusal Bankada birleştirilmesini, bu bankanın şuralar tarafında kontrolünü ve aynı zamanda sigorta şirketleriyle kapitalist tekellerin kontrol edilmesini öngörüyordu.

Sosyalizme geçiş için gerekli somut önlemleri inceleyen Lenin, bunların sadece ekonomik bakımdan olgunlaşıp olgunlaşmadıklarını, teknik bakımdan gerçekleşip gerçekleşmeyeceklerini araştırmakla yetinmiyor, aynı zamanda bu gibi önlemlerin tüm ülke emekçilerince desteklenip desteklenmeyeceklerini, geniş halk yığınlarının anlaşılıp anlaşılmayacağını da düşünüyordu.

1917 yılının Mayıs ve Haziran aylarında işçilerin üretim üzerindeki kontrolü yığinsal, örgütlü ve etkili bir biçim aldı. İşçi kontrolü belgisi gitgide daha fazla taraftar kazandı. Emekçiler, geçici burjuva hükümetinin ekonomik bozgunu durduramayacağını, kapitalist baltalayıcıların eylemlerine son vermeye ve dolayısıyla ekonomik yaşamda emekçi halkın çıkarlarına uygun devrimci demokratik dönüşümler yapmaya yanaşmayacağını gitgide daha iyi anlıyorlardı.

İşçi kontrolü sosyalizme geçiş yolunda uygulanan geçici önlemlerden biriydi ve bu önlem demokratik burjuva devriminin barışçı yoldan sosyalist devrime dönüşmesini sağlamaya yönelikti. Fakat devrimin barışçı yoldan gelişmesi dönemi 1917 yılının Temmuzunda sona erdi. Parti silâhlı bir ayaklanma düzenleme görevini ortaya attı. Dolayısıyla bu dönemde işçi kontrolü belgisinin içeriği de değişti. Karşı-devrimin alıp yürüdüğü sıralarda işletmelerdeki emekçiler sözkonusu belginin gerçekleştirilmesi savaşını sürdürürken, bunu, çoğu zaman, politik yönetimin işçilere teslim edilmesi belgisiyle birleştirmeye başladılar.

İşçi kontrolü uğrunda bu dönemde yürütülen savaşın başka bir özelliği de işçilerin, kontrolün ayrı ayrı işletmeler çerçevesini aşarak, tüm ülke çapında uygulanmasını sık sık istemeye başlamalarıdır: Bu da proletaryanın politik bakımdan geliştiğini kanıtlayan yeni bir yansımdı.

Partinin VI. Kongresinde alınan kararlar işçilerin işletmelerin yönetimine katılmalarının genişleme ve derinleşmesine yardımcı bulundu. Birkaç aylık devrim dönemi içinde işçiler, ekonomik ve politik savaş bakımından başka koşulları içinde uzun yılları sürebilen bir okuldan geçmiş oldular. Bu sıralarda üretim süreciyle doğrudan doğruya ilgilenmek, çoğu kez işletmelere yakıt ve hammadde sağlamak, üretimi kontrol etmek gibi

(3) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 31, s. 116.

işleri yükümlenmek zorunda kaldılar. Bütün bunlar işçilere birçok şey öğretti, onlarda güçlerine ve örgütleme yeteneklerine güven sağladı.

Böylelikle Rusya'da burjuva devriminin sosyalist devrime dönüşmesi döneminde üretim ve dağıtım üzerindeki işçi kontrolü, gerek istemlerin ve günlük gereksinimlerin karşılanması, gerekse bu savaşın asıl hedeflerine ulaşılması bakımından sınıf savaşının yeni ve etkili bir biçimini oluşturdu.

Bu birinci soruna sınıfsız bağlı diğer bir ilkesel sorun da üretim araçlarının emekçilerin eline geçişinin mekanizmasıdır.

Bilimsel komünizmin kurucuları üretim araçlarının toplumsal mülkiyet haline dönüştürülmesini sosyalist devrimin bir yasası sayıyorlar, bu dönüşümün biçim ve yollarını somut tarihsel koşullara bağlıyorlardı. Olgular şunu kanıtıyor ki, Sovyet iktidarı belirli koşullar içinde üretim araçlarının bedellerini eski sahiplerine ödemeyi sadece kabul etmekle kalmamış, bunu pratikte de uygulamıştır. Halk Komiserleri Konseyinin 18 Nisan 1918'de yayınladığı bir kararnamede ellerinde dürüstçe ve zamanında deklare edilmiş hisse senetleri ve diğer kıymetli kâğıtlar bulunanların «işletmelerin millileştirilmesi halinde, millileştirme yasasında belirtilmiş oran ve koşullar gereğince ödenecek bedele hak kazanacakları» belirtiliyordu.<sup>(4)</sup>

1917 yılının yaz aylarında, sosyalistlerin «on milyonlarca insanın» yani küçük ve orta boy toprak sahibi köylünün mülküne elkoymalarına dair burjuva iftiralarını yalanlayan Lenin, sosyalistlerin sadece büyük toprak sahipleriyle kapitalistlerin mülklerini gözönünde bulundurdıklarını belirtmiş ve kapitalistlerin karşı koymalarına son vermek için, hepsinin değil de birkaç yüzünün, aşağı yukarı bir iki bin milyonerle banka, ticaret ve endüstri kodomanlarının mülklerine elkoymanın yeterli olacağını kaydetmişti.

Bu söylenenler, kanımızca Bolşevik Partisi'nin politik ve ekonomik savaş metotlarını ne kadar ustaca kaynaştırdığını, yığınlara, önlerinde duran devrimci görevleri anlamaları için nasıl yol gösterdiğini belirtmek için yeterlidir.

Cluj Üniversitesi profesörlerinden Aurel Negucioiu, «Romanya'da gelişmiş sosyalizm kuruculuğu süreci geliştiği ölçüde, politik yaşam yasalarının işlemi güçlenmekte ve işçi sınıfıyla onun partisinin yönetici rolü artmaktadır» dedikten sonra şöyle devam etmiştir:

Memleketimizde işçi sınıfının yönetici rolü, temsili demokrasinin geliş-

---

(4) «SSCB'nde sanayinin millileştirilmesi», Moskova, Gospolitizdat, 1954, s. 316.

mesi, tüm alanlarda yönetici görevler yükümlenmiş işçilerin katkısı ve devamlı olarak, işçi sınıfı kökenli yöneticiler yetiştirilmesi ölçüsünde güçlenmektedir. Parti yönetiminin, İşçi Kontrolü Merkez Konseyi dahil, işçi kontrolü konseylerinde, diğer merkezsiz, yerel, kamu ve toplum kurumlarında üyelerin yüzde 30 kadarının doğrudan doğruya üretimde çalışan işçilerden oluşmasıyla ilgili kararı bu düşünce perspektifine uygundur. İşçilerin ve diğer emekçilerin merkezsiz ve yerel yönetim organlarına doğrudan doğruya katılmaları sosyal ve ekonomik çalışmalara yeni ve güçlü bir devrimci yön vermektedir. Bu sayede yığınların ve yönetici kadroların deneyimlerini daha uyumlu bir biçimde birleştirmek, işçi yığını ile yöneticiler arasındaki birliği daha da geliştirmek, kontrolü güçlendirmek, işçi sınıfını ve tüm emekçilerin sorumluluğunu yükseltmek mümkündür.

Komünist partisinin yönetici rolünün artışının önemi bilimsel bir parti programı (aslında tüm emekçi halkın programı) yaratılmasında, bu programın taktik ve stratejisinin hazırlanmasında; parti programının ve politikasının gerçekleştirilmesiyle ilgili tüm politik ve toplumsal faaliyetin yönetilmesinde; partinin geniş halk yığınlarıyla yaptığı işbirliği biçimlerinin gelişmesinde; komünistlerle geniş emekçi yığınlarının yetki, bilinç ve toplumsal sorumluluk düzeyinin aralıksız yükselmesinde; parti yaşamında ve diğer tüm eylem alanlarında partinin örgütlenme ve çalışma ilkelerinin, yani demokratik santralizmin, çalışma ve yönetim tarzının, parti disiplinin vb. sürekli olarak uygulanmasında kendini göstermekte ve nihayet partinin her geçen gün tüm sektörlerin somut faaliyetine gitgide daha organik olarak bütünleşmesinde ifadesini bulmaktadır.

Partinin çok taraflı gelişmiş sosyalizm kuruculuğunun bugünkü aşamasında, toplumsal ve ekonomik yaşam ile daha organik biçimde bütünleşmesi, memleketimizdeki somut durumun yarattığı şu yeni biçimlerin kendilerini kabul ettirmeleri sonucunda gelişmektedir:

1. Parti göreviyle devlet görevinin uygulanlaştırılması. Nitekim bölge, il, kent ve köy parti komiteleri birinci sekreterleri aynı düzeydeki halk konseyleri yürütme komitelerinin başkanlığını da yapmaktadırlar; bölge, il ve kent parti komiteleri sekreterlerinden bir kısmı ve köy parti komiteleri sekreter yardımcıları aynı düzeydeki halk konseyleri komite veya bürolarının başkan yardımcılığını da yükümlenmektedirler. Geçen yıldan beri devlet ekonomi işletmelerinde emekçi konseylerinin başkanlığını işletmelerdeki parti komitesi sekreterleri yapmaktadırlar. Deneylerden anlaşıldığına göre parti ve devlet görevlerinin yanyana yürütülmesi zamanın gereksinimlerine uygundur ve aşağıdaki sonuçları vermektedir: Kararların alınmasında, yayılmasında ve gerçekleştirilmesinde, yani parti politikasının uygulanmasında daha etkin bir eylem yürütülmektedir; parti işçilerinin yetki ve sorumlulukları artmaktadır; yönetimin çalışmaları somutlaşmaktadır; kararların alınmasına ve gerçekleştirilmesine organik katkılar koordi-



ne edilmektedir; zaman zaman parti ve devlet işlerinden görülebilen paralelizm sorunu ortadan kalkmaktadır; devlet organlarında işçinin çalışma üslubunun ve parti anlayışının yaygınlaştırılması sağlanmaktadır; parti ve devlet organlarıyla emekçi yığınları arasındaki ilişkilerin pekleştirilmesi, bunların üstlendikleri sorunların derinlemesine çözümlenmesine olanak verilmektedir ki, bu da yığınların parti politikasına güvenini artırmaktadır; partinin yönetici rolü güçlenmektedir.

2. Sosyal ve Ekonomik Gelişme Yüksek Konseyi, Ekonomik ve Sosyal Örgütlenme Konseyi, Ekonomik ve Sosyal Çalışmaların Kontrolü Merkez Konseyi, İşçi Kontrolü Yerel Konseyleri, Bilim ve Teknik Ulusal Konseyi, Sosyalist Kültür ve Eğitim Konseyi, Sosyalist Kültür ve Eğitim Yerel Komiteleri, Politik Eğitim ve Sosyalist Kültür Yerel Konseyleri gibi karma, yani hem partiyi, hem de devleti temsil eden merkezzel ve yerel organ ve forumların meydana getirilmesi.

3. Çeşitli eylem alanlarında en önemli sorunların belirli zamanlarda parti ve devlet örgütlerince ortaklaşa gözden geçirilmesi usulünün kökleştirilmesi.

Romanya'da, partinin kontrol işlerindeki yönetici rolünün artması ve etkinleşmesine paralel olarak, sosyalist devletin toplumu tek doğrultuda yönetmesi rolü de artmaktadır. Ekonominin gelişmesi üzerindeki olumlu etkiyi güçlendiren diğer bir etken de sosyalist demokrasinin derinleştirilmesidir. İşte sosyal ve ekonomik eylemin örgütlenmesinin, yönetim ve planlanmasının yetkinleştirilmesinin yönü ve başlıca elemanları bunlardır. İşçi sınıfının, köylülerin, aydınların, tüm halkın toplumun yönetimine katılması uğrunda örgütlenme olanaklarının etkinleştirilmesi yolunda Halk Konseyleri Yürütme Meclisi, Tarım Ulusal Konseyi, Emekçiler Ulusal Konseyi gibi aralıksız çalışan ulusal forumlar ve demokratik organlar meydana getirilmiştir.

#### *Sorulara verilen yanıtlar, Tartışmalar*

*Arjantin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Julio Laborde'nin Çekoslovakyalı yoldaşlara sorusu:*

Burjuva propagandasına göre Çekoslovakya'da sosyalizme geçiş barışçı yoldan yapılmamış, Anayasa ilkelerine ve parlamento normlarına gerçekten uyulmamış. Söz konusu propaganda dış etkenlerin rolünü farklı olarak yorumlamaktadır. Bu sorunların aydınlatılmasını rica edeceğim.

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Pavel Auesperg'in yanıtı: Herşeyden önce dış etkenler üstüne birkaç söz söylemek istiyorum. İkinci Dünya Savaşından hemen sonra Çekoslovakya'nın durumu neydi? Memleket topraklarının yüzde 85'ini Sovyet ordusu kurtarmış, ülkenin kurtuluşu uğrunda savaşa general Svoboda'nın komutan-

lığındaki Çekoslovak kolordusu da katılmıştı. Topraklarımızın yüzde 15'ini de Amerikan ordusu kurtardı. Fakat 15 Aralık 1945 gününden sonra anti-Hitler koalisyonunun tüm askerleri memleketimizden çekilmişlerdi.

Bu gerçeği gözönünde bulundurarak şunu belirtmek lâzımdır ki Çekoslovakya'ya karşı politik ve ekonomik baskı uygulayan devlet Amerika Birleşik Devletleri olmuştur. (Batı Almanya'nın ödemekte olduğu tazminatı kesmesi, ABD'nin, Almanya'nın batı bölgelerinde el koydukları altın rezervlerimizi geri vermeyi reddetmesi, mali yardımda bulunmaya yanaşmaması vb.).

Öte yandan Sovyetler Birliği memleketimize her türlü yardımda bulunuyordu. Bilindiği gibi 1947 yılında Çekoslovakya büyük bir kuraklıkla karşı karşıya kaldı. Sovyetler Birliği, kendi rekoltesi de kötü olduğu halde, bize 600 bin ton buğday gönderdi. 13 Aralık 1947'de ülkelerimiz arasında beş yıl süreli ilk uzun vadeli ticaret anlaşması imzalandı. Demir, pamuk vb. gibi hammaddeleri kapsayan bu anlaşma Çekoslovak endüstrisinin gelişmesini sağlıyordu. 1948 Şubatında olaylar birbirini izlerken iki memleket arasındaki işbirliğini kesin olarak desteklediğini açıklayan Çekoslovak-Sovyet Dostluk Birliğinin kuruluş kongresi yapıldı.

Şimdi Anayasa üzerinde durmak istiyorum. Memleketimizde, 29 Şubat 1920'de kabul edilen Anayasa (bu Anayasa demokratik burjuva cumhuriyetine özgü politik sistemin temeli olarak burjuvazi tarafından hazırlanmıştı) 9 Mayıs 1948 gününe kadar yürürlükte kaldı. Millileştirmeleri, işletme konseylerine tam yetki verilmesini, işçi kontrolünü, toprak reformunu vb. öngören cumhurbaşkanlığı buyrultuları anayasal legaliteye tamamiyle uygun belgelerdi. Bu belgeler sekiz ay boyunca toplanan ve orantılı olarak tüm politik partileri içeren Geçici Ulusal Meclis tarafından onaylanmıştı. Yeni anayasayı kabul etmekle görevli Kurucu Meclis seçimleri için gerekli hazırlıkları da bu geçici meclis yaptı.

Bu meclisin 1947 yılının Kasımında, yani bunalımın ağırlaştığı sıralarda yapılan genel kurul toplantısında Klement Gotwald bir konuşma yaparak «ulusun çoğunluğunu kazanma» belgisini ortaya attı. 1948 yılında yapılacak seçimler gözönünde bulundurularak: «parti adayları listesinde parti kadrosunun açılması» öngörülüyordu.

Gerçekten de Komünist Partisinin listelerine ulusal çapta saygınlığı olan kimselerin alınması öngörülüyordu. Bu konuda bir tek nokta cevapsız kalıyordu ki, o da bu listenin sadece ÇKP'ni mi, yoksa herhangi bir koalisyonu mu temsil edeceği sorunu. Komünistler Çek ve Slovak halklarının en iyi geleneklerinin savunucusu ve devamcısı olarak ortaya çıkıyorlardı.

Bunalım daha da ağırlaşınca parti sınıfsal karşı-taarruz görüşünü geliştirdi. Sendikalar, millileştirmelerin ikinci aşaması için göreceli bir karar

tasarladılar ve bu karar 22 Şubat 1948'de düzenlenen İşletmeler Konseyleri Kongresinde onaylandı. Devrimci sendikaların bu kararı, karşı-devrimci son kozunu oynamaya zorladı ve bu da hükümet üyelerinin istifasına yol açtı. Bazı çevreler istifaların kabul edilmeyeceğini sanıyorlardı. Fakat Gotwald yoldaş cumhurbaşkanının istifaları kabul etmesinde ve (Şubatta olduğu gibi) hükümete azınlığı oluşturan üyelerin istifa etmesi halinde, hükümetin yenilenmesini öngören anayasa maddesinin uygulanmasında ısrar etti. Hükümet başkanı tarafından yapılan bu yenileme önerisinin cumhurbaşkanınca onaylanması, yeni hükümetin parlamentodan güven oyu istemesi gerekmekteydi. İşte 1948 Şubatında böyle hareket edildi.

Şunu da belirtmek lazımdır ki, bu dönemde gerçek demokrasinin elemanları sayılabilecek yeni elemanlar ortaya çıkmıştır. Birinci olarak işletmelerdeki konseylerin kongresi düzenlenmiş ve 8.309 üyenin katıldığı kongre hemen hemen bütünüyle (sadece 13 delege karşı koymuştur) milileştirmeleri desteklemiştir. İkinci olarak, 24 Şubatta bir saatlik bir genel grev yapılmış ve iki buçuk milyon kişi işletme konseylerini desteklemiştir. Burada şu karar alınmıştır: Cumhurbaşkanı Beneş istifaları kabul etmezse greve devam edilecektir. Varılan bu sonuç cumhurbaşkanının aldığı kararı da etkiledi. Eninde sonunda ulusal demokratik devrimin ilerideki gelişmesi programı ile ilgili olarak Ulusal Cephenin yeniden doğması uğrunda yığınsal hareket önemli bir etken olarak ortaya çıktı.

Yeni hükümetin parlamentoda onaylanması gerektiği sıralarda, 300 milletvekilinden 59'unun yurt dışında mülteci olduğu, ya da mecliste bulunmadığı anlaşıldı. Gotwald'ın önerisi parlamentoda oybirliğiyle (241 milletvekili bulunuyordu) kabul edildi. Parlamento yeni Anayasa da dahil, Şubatta getirilen tüm tasarı ve yasaları onayladı. Daha sonraları, 1948 yılının Mayıs ayında seçimlere gidildi ve Ulusal Cephe adayları oyların yüzde 90'ını aldılar. Bu değişimler de sosyalizm yolunu açmış oldu.

Edindiğimiz deneyimler şunu kanıtıyor: Sosyalizme gidişte demokratik yolu işlemek için politik eylemlerin hem «tepede» hem de «tabanda» gelişmesi gereklidir. Hal böyle olunca, İspanyol yoldaşımızın sosyalizme doğru yönelişte demokratik yolun henüz bulunmadığı ve denenmediği iddiası beni şaşırttı. Bu görüş İspanya için doğru olabilir, fakat Çekoslovakya'da sosyalizme giden demokratik yol bundan 30 yıl önce aşılmıştır.

*Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Luis Padilla'nın D. Pretel'e sorusu:*

*İspanya Komünist Partisi emperyalizme karşı, memlekette ekonomik yaşamın demokratikleştirilmesi için nasıl önerilerde bulunuyor? Partinin izlediği «ulusal yoğunlaşma» politikası ile tekellere karşı ve toplumsal ilerlemeyle ilgili savaş nasıl bağdaştırılacaktır?*

*D. Pretel'in yanıtı: İlkönce Çekoslovakyalı yoldaşın üzerinde durduğu bir*

soruna açıklık getirmek istiyorum. Yeni, denenmemiş bir yoldan geçtiğimizi söylerken, sosyalizme giden demokratik yol değil, faşist diktatörlüğün ortadan kaldırılmasındaki demokratik yol sözkonusu idi.

Tekellere karşı ilk tedbir, elbette ki, her şeyden önce İspanya'da büyük sermayenin ve finans oligarşisinin uysal bir aracı olan faşist rejimin yıkılmasıydı. Daha sonra, özellikle Moncloa anlaşmasının imzalanması üzerine finans oligarşisinin çıkarlarına doğrudan doğruya dokunan bazı kararlar alındı ve birtakım önlemler uygulandı. Bu arada devlet mali kuruluşlarının, somut olarak İspanya Bankasının demokratikleşmesi örnek verilebilir. Eğer İspanyol finans oligarşisinin karakteristik yönleri ve herşeyden önce İspanya'daki sermayeye genel olarak finans kapitalin egemen olduğu göz-önüne alınırsa, bu önlemin güçlü bir etkisi olduğu, büyük sermayenin çıkarlarına karşı yöneltildiği ortaya çıkar. Buna devlet kuruluşlarının, özellikle de Ulusal Endüstri Enstitüsünün katıldıkları da düşünülürse, bütün bunların ülkenin ekonomik durumunu ne büyük ölçüde etkilediği ortaya çıkar.

Bunun yanı sıra toprak reformunun, demokratik işbirliğinin gelişmesinin, ücretlerdeki artışın toplumsal sonuçlarının, İspanya'da toplumsal işbirliğine «hayır» yanıtı verilmesinin ne anlam taşıdıkları da açıklanabilir. Biz aynı zamanda enflasyonun, fiyatların ve işsizliğin kontrol altında bulundurulması önlemleriyle, daha fazla kazananın daha fazla vergi ödemesi için hazırlanan vergi reformunun uygulanmasını da gözönünde bulunduruyoruz. İspanya, ilke defa olarak, bunalımdan, yükün ağırlığını büyük sermayeye yükleyerek çıkmaktadır. Tek sözle denilebilir ki, bütün bu önlemlerin uygulanmasıyla önemli yapısal değişimlere yol açan ve büyük tekelci sermayeye yöneltilen yeni bir gelişmenin dayatılmasına başlanmaktadır.

Elbette ki çok ağır bir ekonomik bunalım koşullarında pratikte bu gibi önlemleri uygulamak kolay değildir. Bunun için memleketteki tüm demokratik güçlerin, parlamentoda temsil edilen tüm demokratik güçlerin birleşmesi, Demokratik Merkez Birliği'nin, Halkçı Sosyalist Parti'nin ve (neden olmasın?) İspanya Komünist Partisi'nin katılacağı bir hükümet kurulması zorunludur. Sözkonusu olan ulusal demokratik bir konsantrasyon hükümetinin yaratılmasıdır. Şimdiki koşullar içinde böyle bir hükümet kurulması işi başarılamamıştır. Böyle olsa da biz Moncloa anlaşmasında ulusal demokratik bir konsantrasyon politikasını yansıtmaktan geri kalmadık. Genellikle önce hükümet kurulmaya başlanır ve daha sonra politika saptanır. Ülkemizde bütün bunların tam tersi oldu.

*Filipinler Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden J. Lava'nın sorduğu soru:*

*Sizler «eurocommunisme» kavramını sadece İspanya'da mı, yoksa Av-*

*rupa'daki tüm kapitalist ülkelerde ve diğer kıtaların gelişmiş kapitalist memleketlerinde de mi uygulamak istiyorsunuz?*

*D. Pretel'in yanıtı:* Bu soru, çözülmesi İspanyol Komünist Partisi'ne düşmeyen bir soruna bağlıdır. «Eurocommunisme» kavramını kullanmak veya bundan vazgeçmek partilerin kendi bilecekleri bir iştir. Partimiz, karşıımızdaki herhangi bir komünist partisine şu veya bu kavramı dayatmaya çalışmıyor. Biz uluslararası komünist hareketin, birliği çeşitlilikte sağlama çabası harcaması gerektiğini, her partinin uygun gördüğü kararları alma da tamamen bağımsız ve egemen olduğunu çok iyi anlıyoruz.

Biz sözkonusu kavramı çeşitli nedenlerle kullanıyoruz. Burada bunlardan bir tekini belirtmek istiyorum. Avrupa'daki ve dünyadaki diğer gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak, günümüzde, İspanya'da sosyalizme giden demokratik yol faşist diktatörlüğün mekanizmasını yoketmeyi, faşizmi tüm kalıntılarıyla birlikte ortadan kaldırmayı gerektirmektedir. İşte bizim sosyalizme giden demokratik yol anlayışımızın karakteristik özellikleri bunlardır ve bunun uygulanmasına uygun terim «eurocommunisme» dir. Bunun bilimsel bir terim olmadığını belirtmeye bile gerek yoktur, fakat bunu doğal karşılamak lâzımdır, çünkü genellikle bilimde ve özellikle bilgi edinme sürecinde, sık sık bilimsel olmayan terimlerden yararlanılmaktadır. Biz «eurocommunisme» teriminden faydalaniyorsak, bunun nedeni sözkonusu terimin İspanya'nın toplumsal ve politik ilerlemesine, geleceğine, sosyalizme hizmet etmesidir. Memleketimizin, 40 yıl süren anti-komünizm döneminde ne durumda bulunduğunu, faşizmin İspanyol toplumunun geniş tabakalarının bilincine neler aşılamaya çalıştığını unutmamalıyız. Bizim için «eurocommunisme» kavramı, tekrar ediyorum, bugün de komünizm denince irkilen geniş halk yığınlarının toplumsal psikolojik durumu gözönüne alınınca, özel bir değer haline gelmektedir.

*Sudan Komünist Partisi Ekonomik Komitesi üyelerinden Ahmet Salem'in Büyük Britanya Komünist Partisi Uluslararası İlişkiler Şubesi temsilcisi Bert Ramelson'a sorusu: Partinizin programında öngörülen demokratik ve çöğulcu toplumda hangi politik partiler faaliyette bulunacaktır. Bununla ilgili sınırlamalar var mı?*

*B. Ramelson'un yanıtı:* Sınırlama önlemi bir tek örgütü gözönünde bulundurmaktadır. Biz Büyük Britanya'nın burjuva yasalarınca da suç sayılan ve insanlık normlarına aykırı olan ırkçılık politikasını yürüten Ulusal Cepheyi yasaklamayı öngörüyoruz.

Bunun dışında, yalnız, işçi sınıfına dayanan İşçi Partisi'nin (Labour Party) değil, Galler Memleketi ile İskoçya'daki ulusal partilerin ve bunların yanısıra sosyalist hükümetin politikasına karşı propaganda yürüteceği ve memleketimizde kapitalizmin restorasyonu için taraftarlar kazanacağı kuşkusuz olan liberal ve muhafazakâr partilerin eylemine olanak vereceğiz.

Öyle sanıyorum ki, partimizin, çoğulcu topluma yönelmeyi niçin mutlak bir zorunluk saydığını aydınlatmamız gerekiyor. Her şeyden önce şunu belirtmeliyiz ki, bize göre söz, basın, gösteri özgürlükleri, bu haklardan yararlanarak temel ve ikinci dereceli sorunlarda görüş farkını ortaya koyacak örgütler bulunmadıkça hiçbir anlam taşımaz. Bazı yoldaşlar, partilerin şu veya bu sınıfın çıkarlarını temsil ettiklerine bizim kuracağımız sosyalizmin ise sınıfları ortadan kaldıracığına göre partilerin varlığını suni olarak sürdürmenin veya partiler kurmanın saçma olacağı görüşünü savunuyorlar. Bizim elbette yeni partiler kurmaya niyetimiz yok, ama kanımızca bizdeki koşullar dolayısıyla politik partilerin varlıklarını sürdürmeleri gereklidir. Nedenine gelince, birinci olarak, sınıfsız bir toplumun oluşması, iktidarın işçi sınıfıyla bağlaşıklarının eline geçmesinden sonra da uzun bir dönem içinde gerçekleşecektir. İkinci olarak, kanımca, bir tek sınıfın çıkarları uğrunda savaştaki çeşitli eğilim ve akımları harekete geçirmeyeceğini düşünmek tarihsel ve teorik bakımdan yanlıştır. Kapitalist ülkelerde, egemen sınıfların çıkarlarını temsil eden çok partililik tarihsel bir olgudur. Bazı hallerde, her ne kadar bazıları birçok sorunlarda açık bir sınıfsal mevzide bulunmasalar da, işçi sınıfını temsil eden birçok partilerin varlığına da tanık oluyoruz.

Önemli olan ideolojimizin, programımızın ve politikamızın üstünlüğüne mutlak olarak inanmamızdır. Bize göre bu biçimde silâhlıysak karşıtlarımızın direnişini kırabilir, onları bozguna uğratar ve yığınların bize inanmalarını, peşimizden gelmelerini sağlayabiliriz. Bu görüşü savunurken temel olarak kabul ettiğimiz bir tezden, yani emperyalizmin sürdürdüğü egemenliğin çıkmaza girdiği ve Sovyetler Birliği ile sosyalist dünyanın tarih sahnesinde yer aldığı dönemde bir iç savaşa yol açmadan da iktidarın elde edilebileceği görüşünden hareket etmekteyiz. Bu koşullarda parlamento-dışı savaşı parlamentodaki savaşla birleştirerek, fakat anayasa çerçevesi içinde hareket ederek, iktidara gelmemiz mümkündür.

Bununla beraber egemen sınıfın muazzam bir ekonomik güce sahip olduğunu, ölçsüz mali kaynakları elinde bulundurduğunu, büyük haberleşme araçlarını hemen hemen tamamiyle kontrolü altında bulundurduğunu unutmuyoruz. Bu koşullar içinde iktidara gelebilirsek, daha ileri gidebileceğimize, burjuvazinin ekonomik gücünü yıpratmaya, büyük haberleşme araçlarının kontrolünü elinden almaya başladığımız anda mevzilerimizi güçlendirebileceğimize niçin inanmayalım? Bu koşullar altında yeni erk elindeki kuruluşları sosyalizme düşman görüşleri kökleştirmek için değil, sosyalizmi güçlendirmek için kullanacaktır.

Birçok kimseler bu durumda yabancı bir müdahalenin kaçınılmaz olduğunu, şiddet ve baltalama olasılıklarını içeren böyle bir müdahalenin sosyalist hükümeti yıkmaya yöneleceğini söyleyebilir. Biz bunları gözönünde bulunduruyor ve programımızda açıkça belirtiyoruz. Gerekli zaman,

bunu açıkça söylüyoruz, bu gibi olayların gelişmesini önlemek için devrimci şiddete başvurmaktan geri durmayacağız ve illegal eyleme geçen her partiyi yasa-dışı ilân edeceğiz.

Memleketimiz, bilindiği gibi, burjuva demokrasisi geleneklerine ve işçi sınıfının demokratik kuruluşlarının eski bir tarihine sahip gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bu nedenle şimdiki tarihsel koşullarda, İspanyol yoldaşımızın da belirttiği gibi, silâhlı ayaklanma metotlarına başvurmaya gerek kalmadan, topluma çoğulcu, değişim stratejisini uygulama hakkına sahip olduğumuz kanısındayız. Fakat biz bu stratejiyi belirlemek için «eurocommunisme» teriminden faydalanmıyoruz, çünkü bunun zararlı ve bölücü sayıyoruz. Burada sadece bu terimin kulağa hoş gelip gelmemesi söz-konusu değildir. Hatta bu terimin stratejimizi bilimsel ve kusursuz olarak dile getirmemesini de gözönünde bulundurmuyoruz. Şayet bu kavramı zararlı ve tam olmaktan uzak sayıyorsak, bu yalnızca belirli bir tarihsel gelişme düzeyine bağlı olan ve belirli bir stratejiye cevap veren olguları coğrafi terimlerle yansıtmaya denemesi olmasından ileri gelmiyor. Bu terim politik bakımdan, her şeyden önce, şu veya bu biçimde, bambaşka bir ideolojiyi yansıtmış izlenimi vermesi dolayısıyla kusurludur. Dünya komünist hareketi Marksizmden esinlenir. Oysa söz konusu terim hareketimizin başka ideolojik kaynaklara dayandığı düşüncesini uyandırabiliyor. Dünyadaki bugünkü gelişmelere göre bizim özel koşullarımıza uygun bir strateji saptama yeteneğimiz, Marksist çözümlemenin doğru bir biçimde uygulanmasına bağlıdır; oysa «eurocommunisme» teriminin kullanılması, bu stratejinin dünya komünizminin tümünün ideolojik kaynaklarından şu veya bu biçimde ayrı düştüğü izlenimini vermektedir.

Düşüncelerimize birbirinden farklı doğrultular bulunduğu ve sosyalizme giden yolların çeşitli olduğunun kabul edilmesinin büyük önem taşıdığı kanısını tamamiyle paylaşıyorum. Komünist hareket içinde hoşgörülü, dostça bir tutumun zorunluğunu kabul etmek son derece önemlidir. Ne var ki, birlik olmak da son derece büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle tartışmalarda birliğe zarar verecek terimlerden, deyimlerden sakınmamız gereklidir. Kökeni bakımından yanlış olan «eurocommunisme» işte bu terimlerden biridir. Bilindiği gibi bunu komünistler icadetmemiştir; bu terim ilkönce burjuva gazetelerinde görülmüştür. Bazı yoldaşlar (öyle anlaşıyor ki, İspanya'dakiler) artık bu terimin bize «bağlandığını» ileri sürüyorlar. Ne diye zararlı saydığımız bir terimin «bağlandığını» kabul edelim? Komünist harekette, henüz birçok komünist partilerinin şimdiki stratejisini yansıtacak bir terim bulunmadığı için mi? Ama öte yandan böyle bir terim bulunmaması, böylesinin doğmamış olması, tam da, sözü edilen tüm stratejinin komünist hareketin ortak ideolojisi olan Marksizmden esinlenmesinden ileri gelmektedir.

*Kolumbiya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Alvaro Mos-*

*quera'nın Şili'li yoldaşlara sorusu: Şili'ninki dahil, tüm devrimlerden edilen deneyim toplumsal gelişmenin genel yasallığını ve özellikle sınıf savaşı yasallığını somut bir biçimde doğrulamaktadır. Devrimci dönüşümler sonucunda çıkarları sarsılan sınıflar, en çetin dirence, bu arada Şili'de görüldüğü gibi, faşist bir diktatörlük kurmak için hükümet darbesine başvurumaktadırlar. Bu durumda, içte güçler dengesi devrime yatkın ve dış koşullarda son derece elverişli olsa bile düşmanın direnişini kırmak için en enerjik önlemleri almak zorunluğu ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle devrimin başarıyla gelişmesini sağlayacak bir güç meydana getirmek gerekmektedir. Sizce Şili'de devrimci sürecin derinliği ile devlet yapısının değiştirilmesindeki ağır tempo arasında kaçınılmaz bir çelişki yokmuydu?*

*Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Hugo Fazio'nun yanıtı: Mosquera yoldaşın işaret ettiği gibi, devrimci sürecin derinliği ile, devlet mekanizması yapısının değiştirilmesindeki gecikmeler arasında gerçekten de çelişki vardı. Bunun nedenlerini somut durumun çözülmesinde aramak gerekmektedir. Bu sorunun çözümü, Corvalan yoldaşın belirttiği gibi, yalnız bir istek veya iradeye bağlı değildi. Kanımızca böyle bir sorun yalnız öncü partinin kararlılığı, yahutta devrimci güçlerin buna yanıt vermeleri açısından çözümlenmemelidir. Öyleyse o zamanlar somut durum neydi? Halk Birliği programı iktidar sorununa büyük bir önem veriyordu. Bu yöndeki çalışmaları derinleştirmek gerekliydi. Partimizce belirtildiği gibi, hükümetin ele geçirilmesi ve eylemlerinin ilk bölümüyle ilgili politik yolumuzu dikkatle çizdiğimiz halde, hükümet olmakla, iktidarın tamamıyla ele geçirilmesi sırasında ortaya çıkan sorunların çözümü konusundaki tutumumuz gerektiği gibi saptanamamıştı. Bilindiği gibi bu sorunun çözümü için her şeyden önce elverişli bir güçler dengesi sağlanması gerekmektedir ve bu dengenin gerçekleştirilmesi lâzımdır.*

1970'ten 1973 yılına kadar elverişli bir güçler dengesi yaratılması sorunu sınıf savaşının temelini oluşturdu. Daha önce de belirttiğim gibi partimiz ve diğer halkçı partiler, halk yığınları arasında iktidarı tümüyle ele geçirmenin zorunluluğu konusunda yeterli bir eğitim faaliyeti yürütmediler ve bunun sonucunda yığınlar günlük savaşlarında bu zorunluğun bilincine varamadılar. Geniş halk yığınları gelecek için – bizim kendi propagandamız da bu yöndeydi – sadece cumhuriyette başkanlık görevini yapacak olan kişiye, ya da güçler koalisyonuna umut bağlıyorlardı. Biz, en önemli sorunun mevcut iktidar tipinin, onu destekleyen sınıfların karakterinin anlaşılması ve bu iktidarın kökten değiştirilmesinin zorunlu olduğunu hesaba katmadık. Bu, sınırlı yavaşım cumhurbaşkanlığının ele geçirilmesinin ülkenin tüm sorunlarının çözülmesine yeteceği kanısını doğurdu. Olayların yığınlara parlamentonun ve adalet cihazının sınıfsal niteliğini gösterdiği, tüm devlet mekanizmasının aşınmış yapısını ve gerici güçlerin ordu içindeki etkisini gözler önüne serdiği sıralarda, güçler dengesi, artık



devlet cihazında yapısal değişikliklere ve iktidar sorunlarının çözülmesine, bunun zorunluğunu anlamaya başlayan çevrelerin gitgide genişlemesine karşın, olanak sağlayamayacak kadar değişmişti.

Kanımızca somut koşullar, iktidar sorununun çözülmesi için, diğer bazı görevlerin yerine getirilmesini gerektiriyordu. Bunların arasında üretimin artmasına, halkın yaşam düzeyinin iyileşmesine yönelik savaşları, yani yığınların bilincine doğrudan doğruya bağlı görevleri saymamız gerekmektedir. Bunların yerine getirilmesi elverişli bir güçler dengesi yaratarak daha sonraları yığınlarda devlet yapısında kökten değişimler yapma ve iktidarın tümünü ele geçirme zorunluğunun bilincini uyandırmaya yönelik çalışmaların paralel olarak yürütülmesine olanak verecekti.

*A. Leppanen'in, Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki Karl Liebknecht Parti Okulu yöneticisi Otto Marx'a sorusu: Partinizin büyük önem verdiği sorunlardan birinin, emekçilerin yönetime katılması olduğu biliniyor. Şimdi uygulanmakta olan bu katılışın biçimleri konusunda ne söyleyebilirsiniz? Bu katılış işçi sınıfının kapitalist sistemle bütünleşmesi anlamına gelmez mi?*

*O. Marx'ın yanıtı:* Biz, reformlar uğrındaki tüm sorunlar gibi, yönetime katılma sorununu da genel stratejimiz kapsamına almaktayız. Elbette ki sistemin reformlarla değiştirilebileceği konusunda hayale kapılmış değiliz. Söz konusu olan, reformlar için savaşmakla a) Bugünkü koşullar içinde emekçilerin yaşam düzeyinin nasıl yükseltileceği ve b) İleriye dönük, önemli istemler öne sürmeye ve toplumsal değişimler savaşını yönetmeye yetenekli güçlerin nasıl seferber edilebileceğidir.

Memleketimizdeki işletmelerin yönetimine katılma sorununa gelince bu işçi hareketinin tarihsel bir istemidir. Bunun doğuşu şöyle olmuştur: İşçi sınıfının gerek ekonomik, gerekse toplumsal alanlardaki tüm demokratik istemleri toplum yasasının bütün alanlarında egemen olan büyük sermaye tarafından daima reddedilmiştir (bu tutum özellikle bunalım dönemleri için geçerlidir). Böyle bir davranış işçi sınıfını sorunu daha radikal olarak ortaya atmaya, işçilerin yönetime katılmasını istemeye zorlamıştır. Dolayısıyla bu isteğin ortaya atılışı biçimleri daima somut tarihsel koşullara ve işçi sınıfı içindeki güçler dengesine bağlı olmuştur.

1918 yılı Kasım ayındaki devrimde yönetime katılma sorunu üretimin kontrolü olarak ortaya atılmış ve üretiminin sosyalizasyonu istemine sıkı sıkıya bağlanmıştır.

1945 yılında, faşizmin ezilmesinden sonra işçi örgütleriyle diğer demokratik örgütler, faşizmin doğmasından ve harbin başlatılmasında tekellerin sorumlu oldukları kanısıyla, yasal olarak işletmelerde kontrolün ve yönetimin işçiler ve memurlar tarafından yürütülmesinde ısrar etmişlerdir. Büyük sermaye gücünü sağlamlaştırmak için, sınıf savaşlarının çetinleştiği her

dönemde görüldüğü gibi, işçi sınıfı içinde yer alan ve «toplumsal işbirliğinden» yana olan oportünist güçlerle açık bir bağlaşıklık kurmaya istekliydi. Bu dönemde koşullar değiştiği için Weimar Cumhuriyetinin varlığı sıralarında denenmiş olan bir politika uygulanmaya başlandı; bu defa yönetime katılmanın iki yaklaşımı yeniden ortaya çıktı: bunlardan birincisi sınıf savaşı doğrultusu, diğeri ise işçi sınıfının kapitalist sistemle bütünleşmesine dair oportünist tutumdur. Batılı işgal makamlarının desteği ve azgın bir anti-komünizm kampanyası (ki işçi sınıfının gücünü bir hayli sarstı) yürütülmesi sonucunda ikinci tutumun başarı elde etmesi sağlandı.

Maden endüstrisi işçilerinin üretimin yönetimine katılmasıyla ilgili olarak Bundestag'ın, yığınsal grevlere başvuracaklarını ilân eden sendikaların baskısı sonucunda, 1951'de kabul ettiği yasa, yönetime katılma konusundaki iki yaklaşımı şu veya bu ölçüde yansıtmaktadır. Gerçi yeniden güçlenmiş olan tekeller ödünler vermeye zorlanmışlarsa da, en önemli olanı, yani egemenliği elden bırakmamışlardır. Aynı şey, özellikle maden endüstrisine bağlı olmayan diğer ekonomik alanlarda yönetime katılmayı sağlayan yasalar için de söylemek mümkündür. Bu yasalar hem sendikaların istemlerine uymuyor, hem de daha önce elde edilen kazanımları yansıtmıyordu. Böyle olsa da patronlar Anayasa Mahkemesine başvurarak bu yasaların Anayasaya aykırı ilân edilmesini istemekten geri durmadılar.

Alman Komünist Partisi işçilerin yönetime katılmasıyla ilgili olarak sendikalar tarafında savunulan istemi desteklemektedir. Partimiz aynı zamanda, tekellerin elde ettikleri kârları ve sahip oldukları gücü hedef alacak istemler ileri sürülmesinden de yanadır. Yani işçilerin yalnız işletmelerle yetinmemek, üretimin yönetimiyle ilgili devlet mekanizmasında da görev almaları sözkonusudur. Böylelikle biz, yönetime katılmayı hayali bir toplumsal işbirliğine dönüştürme yönündeki tüm denemelere karşı çıkmaktayız.

*B. Ramelson'un karşılığı:* Otto Marx'ın Alman Komünist Partisi'nin işçilerin üretimin yönetime katılması konusundaki tutumu hakkında yaptığı açıklamayı tamamiyle doyurucu bulmuyorum ve tüm Batı Avrupa ülkeleri için başlıca sorunlardan biri üzerinde durduğumuzu belirtmek istiyorum. İşçi sınıfını, sözümona üretim demokrasisi veya «endüstri işçilerinin üretimi kontrol etmeleri» yollarıyla kapitalizmi desteklemekten sorumlu tutma denemeleri yapılıyor. Batı Almanya'da yararlanılan model son zamanlarda endüstri ülkelerinin bir çoğunda benimsenmeye başlandı; şimdi Batı Avrupa'daki tüm ülkelere dayatılması için çalışılıyor. Bu konuda o kadar ileri gidildi ki, artık Ortak Pazar örgütleri Batı Almanya modeline göre özel bir tüzük hazırlamaya başladılar. Büyük Britanya işçi sınıfı böyle bir modelden vazgeçilmesi için büyük çabalar gerektiren bir savaş yürüttü ve sonunda memleketimizde bu sorun kapanmış oldu.

Bu son derece önemli bir sorundur ve özellikle «Barış ve Sosyalizm So-

runları» dergisinde geniş ölçüde tartışılması gerekmektedir. İşçilerin üretimine katılmaları, onların çıkarlarını dolaysız olarak ilgilendiren sorunların çözümünde ne biçimler almalı? Bu işin, üretimin yönetimine katılma görüntüsünü yaratmakla yapılması mümkün mü? Bu nokta, işçilerle patronlar arasında, toplu sözleşmelerle kararlaştırılan ilişkiler bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Savaş yürütmekle işçi sınıfının çıkarlarına daha uygun kararlar alınmasını sağlamak mümkün mü?

**O. Marx'ın yanıtı:** Açıklamada işçilerin yönetime katılması savaşında, bizim, bugün beliren eğilimleri gözden kaçırmadan, memleketimizde edinilmiş deneyimlerden hareket ettiğimizi anlatmaya çalıştım. Bizim sınıfsal mevzilerden hareket ettiğimizi belirtmeye lüzum olmasa gerek.

Her ne kadar eski iktidarın yapısını sağlamlaştırma çalışmalarının yürütüldüğü dönemde hayali bir toplumsal işbirliği eğilimi güç kazanmış olsa da, şunu unutmamak lâzımdır ki, yönetime katılmanın bugünkü biçimleri bile işçilerin en gerici güçlere karşı sürdürdükleri savaşlar sonucunda kazanılmış ve savunulmuştur. Bu savaşlar aynı zamanda, işletmelerin dar çerçevesini aşarak, tekelleri, yığınsal eylemlerle geriletebilecek güçlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Sendikal hareket yatırımların kontrolü ile ilgili istemlerini günden güne daha ısrarla ileri sürmektedir. Bazı endüstri kollarında işyerinin korunması konusunda şimdiden başarılarla ulaşılmıştır. Yönetime katılışın sağlanması ve bu hakkın korunması yönünde yürütülen savaşlar bir yandan bu hakkın ancak savaşarak elde edildiğini, öte yandan da bu savaşın işçi sınıfının bilincini yükseltmeye katkıda bulunduğunu göstermektedir.

*Büyük Britanya Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi Idris Cox'un Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Naziha Duleimi'ye sorusu: Irak sendikalarında demokratik yöntemlere (politik kararlar alınmasında ve sendika yönetimi seçimlerinde gizli oya başvurulması dahil) ne derecede uyulmaktadır? Komünistlerin Ulusal Yurtsever Cephe'ye katılmaları ülke yönetiminde gerçekten söz sahibi olmalarını sağlıyor mu?*

**N. Duleimi'nin yanıtı:** Bizdeki sendikalarda demokratik yöntemler henüz çok sınırlı. Böyle olsa da, son zamanlarda bazı olumlu olgulara tanık oluyoruz. Şu sıralarda şöyle bir gelenek oluşmaya başladı: İşletmelerdeki sendika komiteleri genel toplantılar düzenlemekte ve böylelikle işçilerin sorunları görüşülmektedir. Bu toplantılardan sonra işletmelerdeki sendika komiteleri işçi istemlerinin yerine getirilmesine yönelik planlar hazırlıyorlar. Öte yandan işçiler, işletme komiteleri için aday göstermek ve bunları serbestçe seçmek için sendikalar içindeki demokrasiden nasıl yararlanacaklarının görüşmektedirler. Teorik olarak her işçi aday olmak veya aday göstermek hakkına sahiptir, fakat pratikte bu hakkını kullanması güçtür. İşçiler, bu komitelerin emekçilerin çıkarlarını gözönünde bulunduran ça-

lışma planları hazırlamalarını, işletme komitelerinin sendika üyelerine seçimlere gidilmeden önce hesap vermelerini istemekte, komünistler sendikaların demokratikleşmesinin önemini vurgulamaktadırlar.

Komünistlerin İlerici Ulusal Yurtsever Cephe'ye katılmalarına ve partimizin memleket yönetiminde gerçekten söz sahibi olup olmadığına gelince, bunun birçok etkenlere bağlı olduğunu söylemeliyim. Bizim kanımıza göre rejimi pekiştirmek ve geliştirmek için her şeyden önce, gerek yürütme, gerekse yasama organlarında, koalisyonun yapısını derinleştirmek ve Yurtsever Cephe üyesi tüm partilere hükümet işlerine Ulusal Eylemler Yasası temelinde katılma olanağı verilmelidir. Geçiş döneminin sona erdirilmesi, kalıcı bir anayasa tasarısının hazırlanması ve anayasal organ ve kuruluşların meydana getirilmesi bu yönde atılacak önemli bir adım sayılacaktır. Ne var ki hep bildiğimiz gibi, kusursuz kaleme alınmış bir programın bile uygulanması için savaşmak gereklidir ve biz böyle bir savaş yürütmekteyiz.

*J. Laborde'un V. Vinogradov'a sorusu: Siz, Rusya'da Ekim Devrimi'nden önce uygulanan işçi kontrolünden söz ettiniz. Devrimin başarıya ulaşmasından sonra bu kontrol ne rol oynadı?*

V. Vinogradov'un yanıtı: Ekim Devrimi'nin hazırlandığı dönemde işçi kontrolü genel olamazdı. Birçok hallerde fabrika komiteleri ve bunların kurduğu kontrol komisyonları ancak sınırlı bir kontrol işi yürütüyorlardı. Ekim Devrimi'nin başarısından sonra, proletarya diktatörlüğünün yönetiminde, her yerde işçi kontrolünü sağlamak artık demokratik değil, sosyalist bir önlem olarak uygulandı, böylelikle endüstrinin millileştirilmesi hazırlıkları başlamış oldu.

İşçi kontrolü ile ilgili kararname 15 Kasım 1917'de kabul edildi. Kapitalistler, fabrikatörler ve işletme sahipleri bu karara tüm endüstriyi kapsayan sabotajlarla yanıt verdiler. Yani işçi kontrolü savaş koşulları içinde gerçekleştirildi. Kapitalistler işletmelerini kapatıyor, hammadde satmayı reddediyor, işçileri kapı-dışarı ediyor, ücretleri ödemeye yanaşmıyorlardı. Bu koşullar altında işçiler sık sık fabrikalara el koyarak üretimin devamını kendileri sağlıyordu.

Rusya Fabrika ve İşletme Sahipleri Cemiyetleri Birliği'nin 1917 yılı Aralık ayının başlarında yaptığı kongrede işletmelerin kapatılmasıyla işçi kontrolü ile ilgili kararnamenin uygulanmasını engelleme kararının alındığını belirten bir belge vardır. İşte bu karar birçok işletmelerin millileştirilmesi işlemini hızlandırmıştır.

Devrimin ilk yılında emekçiler işçi kontrolü organlarında ekonomiyi geliştirme alanında çok iyi bir eğitimden geçmişlerdir ki, aradan bir yıl geçtikten sonra V. İ. Lenin işçilerin işçi kontrolünden, endüstriyi ulusal çapta yönetme aşamasına geçtiklerini söyleyebilmiştir.

## V. EKONOMİNİN ENTERNASYONALLEŞMESİ VE DEVRİMCİ SÜREÇ

*Venezuela Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Jeronimo Carrera. Çağımızda bir ülkenin ekonomik gelişmesi yalnız belirli bir toplumun iç faktörleri sayesinde sağlanamaz. Ekonominin enternasyonalleşmesine gelince, bana göre tamamiyle ekonomik anlamda, baştan başa bağımsız bir gelişmenin pratikte imkânsız olduğunu doğrulayacak bir aşamanın eşiğinde bulunuyoruz ki, devrimcilerin bunu hesaba katmaları gerekir, dedikten sonra konuşmasını şöyle sürdürmüştür:*

Bu karakteristik çizgi bugünkü uluslararası durumun nesnel bir elemanını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra aşağıdaki sonuca varmaya yararlı birçok nedenler de var: Dünya çapında oluşan ekonomik süreçler, gitgide daha çok artan bir ölçüde politik süreçlerin etkisi altında kalmaktadır. Barış içinde yanyana yaşama politikasının ve uluslararası yumuşamanın uluslararası ekonomik ilişkilerin güçlenmesinde önemli bir araç olduğu kuşkusuzdur.

Barış içinde yanyana yaşama politikası, ekonomik bakımdan belki de en çok yeryüzündeki az gelişmiş ülkeleri, yani hammadde üreten ve endüstri alanında zayıf olan ülkeleri etkilemiştir. Günümüzde bu ülkelerden bazılarındaki ekonomik gelişmeyi, bu süreci önemli ölçüde şartlandırmış olan politik değişimlere paralel olarak, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle yaptıkları işbirliği belirlemektedir.

Bizim kanımıza göre, üçüncü dünya adı verilen ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkiler alanında sosyalist ülkelerde kullanılanlara benzer belgiler ileri sürmeleri son derece önemlidir. Günümüzde yeni bir uluslararası düzen istemini bu iki küçük grup devletin ortak eylemleri için en elverişli zemin saymak gerekir. Sosyalist ülkelerin Afrika, Amerika ve Asya halklarının gözünde büyük bir saygınlığa sahip olmaları sosyalist devletlerin bu ülkelere yaptıkları yatırımların, açtıkları kredilerin ölçüsüne, veya ileride yapılabilecek maddi ve teknik yardıma bağlı değildir ve hiçbir zaman bağlı olmamıştır. Bu saygınlık, emperyalizmin ezgi ve sömürüsü altında bulunan tüm halkların kurtuluş iradesiyle aktif bir dayanışmayı gerektiren Leninci politikanın ardıcıl olarak uygulanmasının sonucudur. Bu politika yeni yapısal değişimleri etkileyecek güç ve yetenekte olduğunu çoktan kanıtlamıştır.

Ulusal çaptaki toplumsal süreçlerle uluslararası etkenler arasında artış halinde bulunan karşılıklı ilişkilerin çözümlemesi şu önemli olguları ortaya çıkarmaktadır: Marksizmin kanıtladığı gibi alt-yapının ve üst-yapının diyalektiği, kesinlikle belirli tarihsel koşullarda üst-yapının şu veya bu elemanının belirli bir toplumsal sürecin gelişmesi için çözümleyici bir etken haline gelmesi olanaklığını ortadan kaldırmadığı gibi, tam tersine,

bu olanağı da beraberinde taşımaktadır. Gerçek bir Marksist çözümleme yapılabilmesi için iki tehlikeye karşı dikkatli olmak gereklidir ki, bunlardan birincisi aşırı basitleştirme, diğeri de herşeyi mutlaklaştırma eğilimidir. Her toplum kendi içinde karmaşıktır ve bir tek karakteristik çizgiyi (bu en önemlisi olsa bile) gözönüne alarak yargıya varmakla o toplumu anlamak olanaksızdır. Bu nedenle öyle sanıyoruz ki, örneğin Batı Avrupa ülkeleri üzerinde yapılan incelemelerde, bunların karakteristik çizgilerinden birinden, diyelim ki endüstri bakımından yüksek derecede gelişmiş olmaları, ya da bu ülkelerdeki politik kuruluşların burjuva parlamentarizmine dayandığı noktasından hareket edilmektedir. Bütün bu durumlarda çözümleme fazlasıyla basitleştirilmekte ve birçokları arasından seçilmiş bir veya iki karakteristik çizginin diğerlerinden üstün tutulmasından kaçınmak mümkün olmamaktadır.

Bize göre böyle bir yaklaşımın en büyük hatası kaçınılmaz olarak ulusal veya bölgesel özelliğin belirtilmesine yol açmasıdır. Bu arada bütün dünyada olup bitenler de gereğince gözönüne alınmamaktadır. Günümüzde devrimci bir partinin ulusal özellikleri ön plana çıkarması ve bunları mutlak ilân etmesi bizce çifte tehlike oluşturmaktadır. Bir yandan devrimci süreçte özelle genel arasındaki somut ve zorunlu dengenin bozulması tehlikesi başgöstermektedir, öte yandan da çağdaş dünyayı tamamıyla anlamak için zorunlu olan temel eleman gözden kaçırılmaktadır. Bu da ekonominin enternasyonalleşmesi sürecinde ulaşılmış olan gelişme derecesi, kapitalizmin genel bunalımının belirli bir dönemde ortaya çıkan yeni karakteristik çizgileri, bu koşullarda işçi sınıfının politik rolünün bütün dünyada artması gibi çok önemli üç etkenin bir araya gelmesi sonucunda politik yaşamın enternasyonalleşmesidir.

*Amerika Birleşik Devletleri ekonomisinde, hükümet içinde, dünyanın diğer ülkeleriyle ekonomik ve politik ilişkilerde ağır ve sürekli bir bunalımın sürüp gitmesi bu devletin uluslararası politikasını kökten etkilemektedir. Carter yönetiminin, bundan bir süre önce İtalya'da ve Fransa'da komünistlerin hükümete yer almaları olasılığı karşısında, bu iki ülkenin politik yaşamına kabaca karışması elbette ki sözkonusu durumun sonucudur. Bu görüş üzerinde duran ABD Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyelerinden Erik Bert, konuşmasına devamla, şu anda toplumsal anlaşmazlıklar elemanlarının keskinliğini koruduğunu belirttiikten sonra, yığınsal işsizlik konusuna değindi. En mütevazı hesaplara göre bugün ABD'nde işsizlik yüzde 7 oranını (hem de 34 aylık ekonomik «yükselişten»! sonra) bulmuştur, enflasyon dörtnele gitmektedir ve nerede duracağını kimse bilmemektedir.*

Bunalım olgularının ortadan kalkmaması sosyal etkenler çerçevesini aşan bir önem taşımakta ve politik etkenleri etkilemektedir. ABD'ndeki en önemli çokuluslu şirketlerden biri olan «Exxon»un başkanı Randall

Meyer, geçen Nisanda Şikago Üniversitesinde yaptığı bir konuşmada: «Son yıllarda kamuoyunun Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kurumlara karşı güveninin niçin azaldığını hepimiz düşünmeliyiz» demiştir. Konuşmacı bu kadarla da kalmayarak bunun arkasında Amerika'daki kurumlara karşı güvenin azalmasından fazla kapitalizmin «varolup olmayacağı» sorununun yer aldığını söylemiştir.

Bu sorunun temelinde, hükümet ve iş çevrelerini, bilimsel çevreleri ve diğerlerini temsil eden kapitalizmin savunucularının Amerikan kapitalizmine güvenlerinin azalmasından çok daha derin etkenler yer almaktadır. Önemli olan bu durumun, henüz belirli-belirsiz olsa da, gitgide daha geniş yığınları kapsamayı ve hükümetin durumu değiştirmek için müdahale etmek zorunda kalmasıdır.

Bu «güven bunalımı» ekonomik ve politik etkenlerin karşılıklı ilişkilerinin sonucudur ve bu durum Amerika Birleşik Devletleri işçi sınıfının, emekçilerin yaşam düzeyine ve demokratik özgürlüklerine karşı yöneltilen saldırıya karşı savaşta başarı kazanması için gerekli nesnel olanakları yansıtmaktadır.

Sözkonusu «güven bunalımı», hiç de, kapitalizmin iflâs ettiğini kabul edeceği ve sahneden uslu uslu çekileceği anlamına gelmez. Tam tersine, sadece ulusal çapta değil, uluslararası ölçüde de tüm güçlerini kullanarak direnecektir. Komünistlerin bundan, özellikle enternasyonalist dayanışma bakımından, gereken sonuçları çıkarmaları gerekir.

*Burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf savaşı iktidarın ele geçirilmesiyle sona ermez. Macaristan'da 1919 ve 1956 yılları olaylarından edinilen deneyimler uluslararası kapitalizmin ve yeni düşmüş yerli burjuvazinin başlıca karakteristik çizgisinin restorasyon eğilimi olduğunu göstermiştir. Bu görüşü savunan Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü müdür yardımcısı Tibor Halay devamla şunları belirtmiştir:*

Bizim utkumuz ancak sosyalizmin temellerini kurduktan (yani eski sömürücülerin sınıf olarak varlığını ortadan kaldırdıktan) ve sosyalizm bir dünya sistemi haline geldikten sonra kesinleşti. Öyle sanıyorum ki birçok ülkelerin tarihsel deneyimlerinden yararlanarak şu genel yargıya varabiliriz: Devrimci kazanımları sağlamlaştırabilmek için toplumu geliştirme, değiştirme yönünde belirli bir düzeye varmak gereklidir. Aynı zamanda, bugün de, gelecekte de devrimci dönüşümler için uluslararası bir temel lâzımdır ve günümüzde bunları destekleyen dünya sosyalist sistemi bu açıdan en önemli etkindir.

Ülkemizde iktidarın ele geçirilmesinden sonra burjuvazinin, özellikle ekonomik alanda karşı koyması uzun süre devam etti. Politik güçten yoksun kalan burjuvazi, ekonomik baltalamalara başvurdu: sermaye ihraç

etti, «grev yapmaya başladı», «kara borsayı» örgütledi, yığınların bilincini bulandırmayı sürdürdü. Bütün bunları uluslararası burjuvazinin örgütlü desteği kolaylaştırıyordu ki, edindiğimiz kaniye göre, bu da bir yasallıktır. Şili’li yoldaşlar bu yasallık üzerinde epiyce söz söylediler ve yazı yazdılar.

Bu nedenle komünistlerin stratejisi ülkeleri birbirine gitgide daha bağımlı hale getirecek ve kapitalist karşı koymayı güçleştirecek olan enternasyonalleşme sürecini mutlaka gözönünde bulundurmalıdır. Ama yeryüzündeki ilerici güçlerin uluslararası desteğinin önemi her ne kadar büyük de olsa, işçi sınıfı uluslararası ve yerli gericiliğe karşı direnişinde asıl desteği kendi memleketinin emekçilerinden görmektedir. Nüfusun orta denen katmanlarının seferber edilmesi de büyük bir önem taşımaktadır. Eskiden Macaristan’da daha az gelişmiş ülkelere özgü ekonomik yapısı olan tüm ülkelerde olduğu gibi işçi sınıfının temel bağlaştığı köylülerdi. Gelişmiş kapitalist ülkelerde, vardığımız sonuçlara göre, köylülere paralel olarak aydınlar, memurlar, küçük esnaf da önemli bir rol oynamaktadır. Bazı dönemlerde ve bazı sorunlarda burjuva sınıfının bazı elemanları ve politik yöneticiler zümresiyle, bunlara bağlı aydınların bir kısmı işçi sınıfının bağlaşıkları olmaktadır.

Deneyimlerimize dayanarak söyleyebiliriz ki, bağlaşıkların iyi seçilmesi, bağlaşıklığın pratik olarak yaratılması ve düşmanların kesinlikle saptanması gerek iktidar uğrundaki savaş döneminde, gerekse devrimin başarısının sağlamlaşmasında büyük bir önem taşımaktadır. Macaristan’da iktidarın ele geçirilmesinin çözümleyici anlarından birini, iki işçi partisinin birleşmesi oluşturdu. Ama bu, elbette ki iktidarın elde edilmesi için bir model rolü oynayamaz. Önemli olan bir bağlaşıklığın somut içeriğini ve kiminle, hangi sınıra kadar beraber yürünebileceğini bilmektir.

1919’da Macaristan’da komünistlerle sosyal-demokratların, komünistlerin ilkesel ödünləri temeline dayanan birliği iktidarı ele geçirme sürecinin zayıf bir halkasını oluşturdu. 1948’de ise ilkesel sorunların belirlenmesi temeli üzerinde başarılı bir birlik, bugün de öncü rolünü oynamaya devam eden partimiz için sağlam bir dayanak olmuştur.

Bizce hem iktidarın ele geçirilmesi, hem de güçlendirilmesi için sağlam bir ekonomik planın elde bulunması da büyük bir önem taşımaktadır. Bunun sentezini yapmayı denersek, başlıca elemanlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Birincisi, parti, belirli dönemde, ülkenin ekonomik durumunu değerlendirmeli; kapitalist rejimde, açık veya gizli sömür ilişkileri ilân edilmeli; hükümetin ekonomik politikası somut olarak eleştirilmeli; ekonominin kapitalist karakterinin yol açtığı sınırlama ve çelişkiler belirtilmeli;

- İkincisi, emekçilerin güncel çıkarları savunulmalı; böylelikle parti



yiğınlarla, onların çıkarlarını korumak için en ardıcıl savaşı yürüten güç olduğunu göstermiş olur;

– Üçüncüsü, parti, ulusal ekonominin gelişmesiyle ilgili global bir kavram yaratmak için somut ekonomik güçlük ve çelişkilerin yenilmesi yönünde önerilerde bulunmalı. Komünist partisi, belirli somut koşullar içinde, güncel ekonomik sorunların çözümünü sağlayabilecek olumlu bir plan ileri sürmeli, fakat bunu yaparken sorunların kökten çözülmesi için kapitalist düzeni kaldırmanın şart olduğunu belirtmeli;

– Dördüncüsü, devrimci değişimleri sağlayacak ayrıntılı önlemlerle, gelecekteki sosyalist ekonominin, nitel bakımdan yeniliğini yansıtan karakteristik çizgileri belirtilmelidir.

#### *Sorulara yanıtlar*

*John Nkosi'nin (Güney Afrika) D. Pretel'e sorusu:*

*Anlıyabildiğim kadariyle siz İspanya'nın Ortak Pazar'a ve Avrupa'daki politik kurumlara girmesini, tekeller Avrupasını emekçiler, demokratik ve sosyalist güçler Avrupası haline dönüştürme zorunluğuna bağlıyorsunuz. Oysa, örneğin Büyük Britanya Komünist Partisi İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesine karşı olduğunu açıkça ortaya koymuştu.*

*D. Pretel'in yanıtı:* Evet, biz İspanya'nın Ortak Pazar'a ve onun politik kurumlarına girmesini zorunlu sayıyoruz ve ülkenin bu ekonomik ve politik kurumlara girmesi halinde, bunların çerçevesi içinde, Avrupa'nın demokratikleşmesi için çalışmayı düşünüyoruz. Bizim hareket noktamız şudur: Ortak Pazar vardır, kendiliğinden yokolmayacak ve kendi kendini dağıtmayacaktır: Ortak Pazar'ı değiştirmek için, onun kuruluşlarının dışında olduğu kadar, içinde de çaba harcamak gereklidir. Biz, aynı zamanda, bu kuruluşun, Kışlık Saray'a yapılan hücum gibi, doğrudan doğruya hücumla ortadan kaldırılamayacağı kanısındayız. Bu arada, Ortak Pazar'ın özelliklerini gözönünde bulundurarak, şuna da inanıyoruz ki, bu kuruluşu gelişmiş kapitalist ülkelerdeki ve diğer ülkelerdeki toplum gibi değiştirmek mümkündür. Bana göre, tekelci egemenliğin ekonomik vb. etkenlerine paralel olarak, politik etkenlerin de gözönünde bulundurulması gereklidir: Uluslararası yumuşama politikası, silâhsızlanma, blokların kaldırılması, yabancı askersel birliklerin çekilmesi vb. gibi. Örneğin Helsinki Sonuç Belgesindeki kararların ardıcıl olarak uygulanması Avrupa'nın demokratik, ilerici ve sosyalist bir Avrupa'ya dönüşmesi için elverişli koşullar sağlayabilir.

Bizce Ortak Pazar'a girmek önemlidir, çünkü, birinci olarak İspanya şimdiye kadar Avrupa Ekonomik Topluluğu ile, Frankocular tarafından imzalanmış, bir tek tercihli anlaşma bağlayabilmiştir. Bu belge Ortak Pazar'ın, örgüt üyesi ülkelerin eski sömürgeleriyle imzaladıklarından fark-

sızdır. İspanya'nın Ortak Pazar'a girmesini önleyen başlıca engel faşizmdi. Öyle ki faşizme karşı savaş, İspanya'nın Avrupa'ya bağlanmasıyla birleşiyordu. Bu da diktatörlüğün ortadan kaldırılmasına ve İspanya'nın demokrasiye geçişine katkıda bulunuyordu. Bu arada İspanyol pazarının dışarıya büyük ölçüde bağımlı bulunduğu, Ortak Pazar ülkeleriyle ilişkileri olduğu unutulmamalı. Siz, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesine taraftar olmadığını söylediniz. Partimiz ise İspanya'nın bu örgüte girmesinden yanadır.

*Hamit Safarı'nın (Iran), I. Nielsen'e (Danimarka) sorusu:*

*Bilindiği gibi Sizin memleketinizin, ekonomik ve politik açıdan diğer Avrupa ülkeleriyle sıkı bağları vardır, üstelik bunlara geniş ölçüde bağımlıdır. Bu durum, tek bir ülke olarak Danimarka'da demokratik ve sosyalist dönüşümler olanakları için bir tehlike değil midir? Komünistlerin taktik ve stratejisi, bu bağımlılığı ve uluslararası gericiliğin sözkonusu dönüşümlere karşı koyması olasılığını ne açıdan gözönünde bulundurmaktadır?*

*I. Nielsen'in yanıtı:* Bu sorun sadece Danimarka'da değil, daha bir sıra ülkede demokratik ve sosyalist dönüşümler olanaklarını kapsamaktadır. Biz, doğal olarak, bugün somut içeriğini ancak ayrı ayrı işaretlere dayanarak gözönünde bulundurabildiğimiz muhtemel bir durumun stratejisini ve çeşitli taktik biçimlerini peşinen kararlaştıramayız. Bize göre dünya sosyalist sisteminin varlığı, uluslararası yumuşama anti-tekel bir demokrasiye, daha sonra da sosyalizme doğru ilerlememiz için eskisine kıyasla daha iyi olanaklar sağlamaktadır. Şunu da belirtmek isterim ki, biz enternasyonalizmin işçi hareketindeki çözümleyici rolünü daima vurguladık ve komünist ve işçi partileri arasındaki birliğin bu temel üzerinde pekleştirilmesini her zaman istedik.

## VI. HER PARTİNİN DENEYİMLERİNDEN HERKES YARARLANABİLİR

*«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin başredaktörü Konstantin Zarodov, yaptığı konuşmada şunları belirtmiştir:*

Konferansa katılanların çözümlemeleri, bir yasallığın varlığını gösteriyor: Komünist Partisi demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşırken ne kadar güçlenir, yığınlar arasındaki etkisini ne kadar artırır, ülkenin politik yaşamında ne kadar daha önemli rol oynarsa, ekonomiye ve bu alandaki somut sorunlara da daha büyük bir dikkat ayırmaktadır ki, bu da uzun süreli programlarda ve partinin işletmelerde, kırsal bölgelerde, parlamentoda ve yerel iktidar organlarında yürüttüğü çalışmalarda yansımaktadır.

Bir kısım kapitalist ülkelerde ve gelişme halindeki bazı ülkelerde, hep

birlikte tanık olduğumuz gibi, kardeş partilerin etkisi o kadar artmıştır ki, egemen çevreler kritik anlarda, ulusal ve yerel çapta şu veya bu sorunu çözebilmek için onların desteğini, ya da hiç olmazsa tarafsızlığını istemektedir. Bu ülkelerde komünistler olmadan bir şey yapmak gitgide güçleşmektedir. Apaçıktır ki bu gibi durumlarda komünistler halkın karşısında büyük bir sorumluluk yükümlenmektedirler. Oysa parti, iktidarı elinde bulundurmamakça, emekçilere, kendi rızası ile alınan kararların bile halk için yararlı olacağını garanti edemez. Üstelik, uluslararası ve yerli gerici güçler komünistlerin devlet yönetimine katılmalarını önlemek için ellerindeki bütün araçları seferber etmektedirler.

Bu bir ciddi sorundur. Komünistler somut bir durumdan hareketle bu konuda her zaman somut bir tutum takınmaktadırlar. Apaçıktır ki bu çelişki pratikte ancak böyle çözülebilir. Bize göre şunu belirtmek gereklidir: İlk olarak, komünistler güçlükler karşısında ürkmeyiz, sorumluluktan kaçmaz, bir kenara çekilmeye bakmaz, şu veya bu tutumu, fakat belirli bir tutumu savunurlar. Yoldaşların belirttiği gibi, bugünkü koşullar dolaşısıyla, taşıdığı bütün öneme karşın çoğu kez sadece propaganda ile yetinmek olanaksızdır. Komünistler somut sorunları, özellikle ekonomi alanlarındaki güç sorunları çözmeye yetenekli olduklarını olgularla kanıtlayarak olanağını elden kaçırmamayı bir görev saymaktadırlar. İkinci olarak, onlar her durumda kendilerine sadık kalmaya, kesin, sınıfsal bir tutum takınmaya, önerdikleri çözüm yollarının karakter ve anlamını tüm emekçilere anlatmaya çalışmaktadırlar.

Öyle görünüyor ki, bu sorun komünistlerin burjuva hükümetlerine katılıp katılmama sorunuyla ilkesel açıdan bağlıdır. Başlıca ölçüt ve başlıca sorun şudur: Eninde sonunda bu katılım kime yarayacaktır? Acaba tekellerin işlerini yürütmelerine destek olma niteliğini mi alacak, yoksa günümüzde halka mı yarayacaktır? Acaba işçi sınıfının son amacına ulaşmasına, yani toplumun devrimci yoldan değiştirilmesine katkıda bulunacak mıdır?

Ekonomik programlara sahip olma, güncel nitelikte yapıcı ve somut belgeler ortaya atma zorunluğu solcu ve demokratik güçlerin birliğini, bağlaşığını oluşturma durumlarında da ortaya çıkmaktadır. Bu zorunluk, böyle bir bağlaşıklık güçlendikçe ve iktidara gerçekten yaklaştıkça daha da büyümektedir. Söz konusu bağlaşıklığın, özellikle ortak düşmana karşı savaş temelinde biçimlenmesi halinde, bu savaştaki eylem birliği çözümleyici bir önem taşımaya başlamaktadır. Ülkenin kaderini ilgilendiren kararlar alma, yapıcı eylemlerde bulunma aşaması başlayınca, tek ve iyi temellendirilmiş bir görüş, ve program hazırlanması, ardından bunu uygulamaya kararlı tek bir yönetim oluşturulması kuşkusuz başarının temel koşuludur. Bunlar olmadıkça eylem birliği olanağı ortadan kalkar.

Kısacası komünistlerin onları uzlaşmacı reformizmden olduğu kadar

goşist serüvencilikten de ayıran politikalarının zorunlu çizgileri şunlardır: Açık, kesin bir sınıf çizgisini sürdürmek ve onu sadece burjuva rejimine karşı ardıcıl olarak savaşıırken değil, aynı zamanda işçi sınıfının, halk çoğunluğunun çıkarlarının savunulması için yaratıcı ve yapıcı bir eylem içinde uygulamayı başarmak.

Görüşmelerimizde önemli bir yer almış olan başka bir sorun üzerinde de birkaç söz söyleyelim. Burada belirtildiği gibi, sosyalizmin herkesçe bilinen düşmanları da, sağcı partilerin temsilcileri de bugün sosyalizmin bayrağı ardına gizleniyorlar. Öyle sanıyorum ki onların mantığını şöyle özetlemek mümkündür: Eğer sosyalizm sadece politik demokrasiyi kapsar, toplumun ekonomik ve sosyal temellerine dokunmazsa, böyle bir sosyalizm kapitalizmin temsilcileri için mükemmel bir şeydir. Bu görüşü şu öneriler doğrulamaktadır: Politika alanında karar sahibi sosyal-demokratlar olmalı, ekonomiyi ise kapitalistler yönetmelidir; başka bir deyişle en önemli şey, devrimin ekonomik değişimler temeline değil, çoğulculuk ve demokrasi raylarına oturtulmasıdır.

Bütün bu görüşlerde (ki sayıları bir hayli fazladır) politikanın ekonomiden ayrı tutulduğunu görüyoruz. Üstelik bu görüşler ekonomide mülkiyet, politikada ise iktidar gibi en önemli iki sorunu bir yana bırakmakta, gözlerden saklamaktadır.

Bir yandan reformlar sistemine dayanan, işçi sınıfı ile bağlaşıkları iktidarı ele almadan, iktidar uğrunda genel olarak savaş yürütülmeden varılan bir sosyalizme özgü bir ekonomik gelişme modeli öne sürülmektedir. Öte yandan da ekonomik ilişkilerle ilgili olmayan ve iddialara göre, sermaye iktidarda olsun veya olmasın, şu veya bu temele dayanan ve insanları «mutlu kılan» bir demokrasi ve özgürlük anlayışı geliştirilmektedir.

Konferansımızın çalışmalarından anlaşıldığı gibi, Marksist-Leninist tutum kökten farklıdır, çünkü mülkiyet ve iktidar sorunlarını birbirinden kopmaz iki kavram olarak gözönünde bulundurmaktadır. Komünistler, özellikle millileştirmelerden söz ederken daima kimin çıkarlarına yarayacağını sormaktadırlar. Demek ki iktidarın kimin elinde olduğunun hesaba katılması gereklidir.

1. Enternasyonalin Tüzüğünde: «İşçi sınıfının ekonomik durumunun iyileşmesi her politik hareketin araç olması gerektiği büyük hedeftir» deniliyordu. (5)

Bu nedenle iktidarın ele geçirilmesi işçi sınıfı için hiçbir zaman başlı başına bir amaç değildir. İktidarın ele geçirilmesi emekçilerin toplumsal ve ekonomik çıkarlarının gerçekleştirilmesi yolunda geçilmesi gereken bir aşamadır. Böyle olsa da, deneyimlerin gösterdiği gibi, bu aşamayı atla-

(5) K. Marks, F. Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 426.

manın mümkün olduğu fikri daima bir hayal veya peşinen düşünölmüş bir hile olarak kalmıştır. Bundan dolayı komünist partileri millileştirme için, diğerköklü ekonomik reformlar için, sendikaları etkilemek için, onların savaşkan faaliyetlerinin toplumsal yönetimin politik manivelalarının ele geçirilmesi uğrındaki savaşını yoğunlaştırmak için çaba harcamaktadırlar. Bu ise partinin de güçlenmesini, ulusal toplumsal yaşamda yönetici bir rol almasını, işçi sınıfını, emekçileri, en geniş halk katmanları ve gruplarını, devlet dairelerinde ve silâhlı güçlerdeki aydınları kendi tarafına kazanmasını gerektirmektedir.

Tüm ekonomik dönüşümlerin sınıfsal içeriğı ve gerçek doğrultusu politik iktidarın karakterine bağılı olduğına göre, bunun tersi de doğrudur, yani iktidarın sınıfsal niteliğı, toplumsal ve ekonomik ilişkiler alanındaki eylemlerine yansımaktadır.

Biz çağdaş işçinin sosyalizm uğrındaki savaştaiki ekonomik amaç ve çıkarları sorununu da bu açıdan ele almaktayız. Elbetteki işçinin amacı fakirliğı, sefaleti, adaletsizliğı, eşitsizliğı ortadan kaldırmaktır. İsteğı daha iyi bir yaşama kavuşmaktır. İşte ilkesel sorun burada ortaya çıkıyor: Yaşam düzeyinin yükseltilmesi işçilere verilen bir sadaka, sermayece yapılan ve daima bölük-pörçük, genellikle az güvenilir, kısa süreli tavizler mi, yoksa tüketimin ve birikimin ölçüsünü de belirleyecek olan işçinin emeğinin ürünü mü olacak? İşte reformistlerle devrimciler arasındaki farkın saptanmasına bu yanıt olanak vermektedir.

Burjuvazinin ve uzlaşıcı partilerin ideologları işçinin ideallerini olağan tüketim indirmek ve bununla da yaşam koşullarını iyileştirme savaşımı emek gücünü satması koşullarının değışmesi temelinde sınırlandırmak eğilimindedirler. Toplantımızın da gösterdiğı gibi, komünistler işçilerin ekonomik ve diğerk isteklerinin tamamıyla ve ardıcıl olarak gerçekleşmesinin ancak üreticiyi üretim araçlarından yoksun bırakan ve emek gücünü satmaya zorlayan düzene karşı savaş yürütmekle mümkün olabileceğini anlamaları için çalışmaktadırlar. Bu koşul işçi sınıfının kendini ekonomik alanda toplumun itici gücü olarak kabul ettirmesi için şarttır. İşçinin sosyal ve ekonomik durumunun kökten değışmesi sorunu, halleri şu veya bu ölçüde iyi olanlar için olduğı kadar, sefalet içinde yaşayanlar için de gündemdedir. Bu sorun gerçek özgürlüğün, kişinin her yönlü gelişmesinin başta gelen koşulu olan ekonomik gelişme sorunudur.

Görüşmeler sırasında ortaya çıkan diğerk bir sonuca göre, komünistlerin emekçilere şunu anlatmaları gerekmektedir: İktidara doğru yol alırken sadece kişisel tüketimle değil, üretici birikimle de ilgilenmek gereklidir. İşçi sınıfının ekonomi alanında toplumun itici gücü olarak ortaya çıkmamasının koşulu budur. Elbette ki, bu, işçilerin tekellerin çıkarlarını, özel sermaye birikimi sorunlarını düşünmesi gerektiğı anlamına gelmez. İşçi,

kanımızca, üretici birikime ancak üretim araçlarına sahip olmaya başladıktan sonra ilgi gösterebilir. Başka bir deyişle işçi birikime, yalnız sosyalist düzende tam ilgi duyabilir.

Görüşmeler sırasında yapılan konuşmalardan bazılarında şu önemli görüş öne sürüldü: Emekçilerin yaşam düzeyini yükseltme yönündeki savasıyla, tüketim ideallerinden esinlenen hareketi birbirinden kesinlikle ayırmak gerekir. Bunlardan ikincisi daima oportünizm için elverişli bir temel oluşturmaktadır ve devrimci güçlerin yaratıcı çalışmalarına geçmeleri koşullarında gericiliğin gerçek suç ortağı haline gelmektedir. Batı Avrupa'da ve Güney Amerika'da yakın geçmişte yapılan denemeler, örneğin gerçekleştirilemeyecek olan ve aşırı ekonomik istemler temeline dayanılarak örgütlenen grevlerin karşı-devrimin işine yaradığını göstermiştir. Denebilir ki tüketici psikolojisi ile kendi çıkarlarını ve üretimin çıkarlarını çelişkili, birbirine zıt saymaya alışan emekçilerin psikolojisi birbirine karışmaktadır. Bu da yaşamın yeni bir biçimde örgütlenmesini engellemekte ve devrimci başarıların sağlamlaştırılmasını güçleştirmektedir.

Bilindiği gibi işçi sınıfı kapitalist düzende de yaşam düzeyinde bazı değişiklikler sağlamayı başarmakta ve bazen gerçek kazanımlar elde etmektedir. Ama bunları değerlendirirken, kanımızca çok önemli bazı etkenleri de gözönünde bulundurmak gerekmektedir. Örnek olarak işçilerin üretimin yönetimine katılmalarını ele alalım. Belirli sayıda partilerin program-belgelerinde bu isteme yer verilmiştir. Fakat buradaki görüşmeler sırasında bunun çok karmaşık bir olgu olduğu vurgulandı. Kuşkusuz bu, kapitalist bir ülkede işçilerce yapılan uzlaşmalardır, çünkü yönetime kısmen ve daima sınırlı olarak katılma, kapitaliste üretimin ve dağıtımın kilit noktalarında karar verme hakkının dolaylı olarak tanınması anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, bu, sözü edilen hakkın sınırlandırılması, sermayenin bir ödünü sayılabilir.

Öyle sanıyoruz ki, en önemli sorun, bu kazanımın sermayeye karşı daha sonra düzenlenecek bir taarruzda bir dayanak noktası olup olmayacağını, emekçilerin bu yöndeki eylemini ne ölçüde kolaylaştıracağını bilmektir. Elbette ki somut durumlar bu sorunu çeşitli ışıklar altında ortaya koymaktadır. Böyle olsa da, bence işçi sınıfının bu kazanımlarıyla ilgili ilkeler şöyle dile getirilebilir: Üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyet hakkı egemen olmadığı, işçi sınıfının ve bağlaşıklarının politik egemenliği yürürlüğe girmediği süre içinde sosyalizm denen şey yoktur. Hiçbir ilerici veya demokratik kazanım, daha ileri götürülmedikçe, sosyalizmi kapitalizmden ayıran sınırın aşıldığını söylemeye olanak vermez.

İzin verirsiniz şimdi başka bir soruna da değinmek istiyorum. Burada, reformizmin temel doktrinlerinden birinin, toplumun sosyal ve ekonomik yapısına şiddet yoluyla müdahalenin düşünülemeyeceği fikrinin temeline

dayandığı söylendi. Bu görüşün yandaşları, çoğu kez Marks'ı ileri sürerek, onun ekonomi şiddeti kabul etmez dediğini söylüyorlar. Marksist teoride böyle bir tez bulmak mümkün mü? Evet mümkün. Gerçekten de Marksist-Leninistler ekonominin yasalarını ve onun olgunluk derecesini görmezlikten gelmenin politik avantürizme yol açacağı kanısındadırlar. Fakat toplumun devrimci değişimi sırasında şiddet, ekonomiye karşı değil, eski üretim ilişkilerini yapay olarak sürdüren sınıflara, toplumsal katmanlara ve kuruluşlara yöneltilmektedir. Demek ki ekonomiye karşı şiddete başvuranlar onlardır, devrimci şiddet ise, üretim ilişkilerinin üretim güçlerinin gelişme düzeyine yanıt vermesini sağlamakla, ekonomiyi «kurtarmaya» niyetlenmektedir.

Şu halde devrimci şiddet çoğu kez sermayenin direnişine, eski ekonominin ilişki ve düzenini korumaya çalışanlara karşı bir yanıt olarak ortaya çıkmaktadır. Bu, konuşmacıların da belirttiği gibi, devrimci güçlerin iktidarı, halk iradesinin barışçı yoldan gerçekleşmesi sonucunda ele aldıkları zaman da meydana gelmektedir.

Komünistler devrimin barışçı yoldan, yani silâha başvurulmadan gelişmesini yeğlediklerini daima söylemişlerdir. Onlar demokrasiye devrimci savaşın bir alanı, aracı ve biçimi olarak, büyük bir önem vermektedirler. Lenin şöyle diyor: «Toplumsal devrim uğrunda savaşın başlıca görevlerinden biri, demokrasiye sonuna kadar geliştirmek, onu uygulamanın sınavından geçmektir.»<sup>(6)</sup>

Fakat Marksist-Leninistler demokrasiye bağımsız bir rol vermekten uzaktırlar, çünkü onun devrimci gelişmenin, sosyalizme doğru hareketin sosyal-ekonomik etkenleriyle sıkı ilişkileri olduğunu görmektedirler. Lenin devamla şunları belirtiyordu: «Ne cinsten olursa olsun, hiçbir demokratizm, tek başına sosyalizmi sağlayamaz. Fakat yaşamda demokratizm «tek başına» değil, daima «bütünüyle» ele alınacak; böylelikle ekonomiye de etki yapacak, değişmesini hızlandıracak; ekonomik gelişmenin vb. etkisi altında kalacaktır. Canlı tarihin diyalektiği budur.»<sup>(7)</sup>

Bize göre Lenin'in bu tezi bugün de geçerliliğini sürdürmektedir.

Toplantıda hazır bulunanlar, günümüzde kapitalist ekonominin çok yüksek bir enternasyonalleşme derecesine varmasına da büyük bir önem verdiler. Devrimci güçlerin karşı karşıya bulundukları durum şudur: Ulusal ekonomide önce demokratik, sonra da sosyalist değişimler sağlamak uğrunda eylemler uluslararası tekelleri sermayenin çıkarları, mülkleri, kârları ve ayrıcalıkları ile çatışmaktadır. Bunun sonucu olarak da emperyalizm ve dünya çapındaki gericilik toplumsal-ekonomik ilişkilerde köklü değişiklikleri öngören her harekete gitgide daha sert biçimde karşı koymaktadır.

<sup>(6)</sup> V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 33, s. 79.

<sup>(7)</sup> V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 33, s. 79.

Hal böyle olunca, bir tek ülke çerçevesindeki devrimci savaşın her türlü perspektiften yoksun olduğu söylenebilir mi? Söylenemez. Niçin? Çünkü, sorunun yalnız bir görünüşünü vurgulamak, yani yalnız tekellerin, sermayenin çıkarlarının uluslararası çapta birleştğini görmek, öteki görünümünü, yani kapitalist ülkelerdeki ekonomik ve politik gelişmenin inişli çıkışlı olduğunu, bu durumun düzelmesi bir yana, gitgide ağırlaştığını görmezlikten gelmek hata olur.

Bundan dolayı Lenin'in, şu veya bu ülkenin ulusal çerçevesi içinde devrimin başarısı için çalışmanın yalnız olanaklı değil, aynı zamanda zorunlu olduğuna ilişkin tezi bugünkü koşullar için de *tamamıyla geçerlidir*. Bu yöndeki çabaları kısmak, yalnız uluslararası veya bölgesel ölçülerde kabul etmek devrimci savaş yandaşlarının elini kolunu bağlamak, girişimlerini baltalamak anlamına gelir.

Elbette ki bu uluslararası veya bölgesel çaptaki devrimci güçlerin kuracakları birliğin, yapacakları işbirliğinin önemini yadsımak *değildir*. Tam tersine, Marksist-Leninistlere göre proletarya dayanışması mevzilerinde sıkı birlik uluslararası işçi sınıfının, dünya komünist hareketinin en önemli güç kaynağıdır.

Kuşkusuz, bölgeler çapında meydana gelmekte olan ve çoğu kez burjuva devletlerinin politik işbirliğini oluşturan ekonomik kompleksler karşısında komünistlerin bu süreçle ilgili bir tutum takınmaları zorunludur. Bundan dolayı dünyanın çeşitli bölgelerindeki komünist partileri ayrı ayrı veya beraberce kapitalist gelişmeden farklı, onun alternatifi olan bazı görüşler ileri sürmektedirler. Fakat öyle sanıyoruz ki, yoldaşlarımız, bu görüşlerin devrimci savaşın daha geniş, uluslararası ve evrensel ödev ve amaçlarına aykırı olmadığı, şu veya bu ülkedeki devrimci güçlerin girişimlerini engellemediği ölçüde etkili olacağını belirtmekte haklıydılar.

Uluslararası yumuşamanın gelişmesi ve derinleşmesi için verilen savaş devrimci güçlerin stratejisinde büyük bir rol oynamaktadır. Yumuşama politikasının yeryüzünde barışın güçlendirilmesi bakımından büyük bir değer taşıdığından kimse kuşku duymuyor. Fakat biz komünistler için uluslararası ilişkilerin barış içinde yanyana yaşama ilkelerine göre gelişmesi başka bir bakımdan da önem taşımaktadır ki, o da demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşın başarıyla gelişmesi için son derece elverişli koşullar yaratmaktadır. Yumuşama bizim için soyut bir pasifizm politikası değil, emekçi sınıfların, yani insanlığın ezici çoğunluğunun çıkarlarına uygun gerçek bir insanıcıl politika

Günümüzde devrimci harekette birçok sorunlar ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bunların çözümüyle ilgili görüşler de birbirinden farklıdır. Partimizin bu alandaki tutumu, L. İ. Brejnev yoldaşın aşağıdaki sözlerinde en mükemmel ifadesini bulmuştur:



«Biz şu veya bu tezin doğru veya yanlış olduğunu gösterecek biricik ölçütün pratik deneyim olduğu noktasından hareket ediyoruz. Ama pratiğin son sözünü söylemesinden önce bu tezler yoldaşlar arasında, çeşitli partilerin görüş ve deneyimleri karşılaştırılarak, geniş ölçüde tartışılmalıdır. Bundan teorinin de, pratiğin de, ortak davamızın da kazançlı çıkacağı apaçıktır.»

Görölüyor ki devrimcilerin bu değerli uluslararası deneyimlerini benimsemek, karmaşık ve aynı zamanda önemli bir görevdir. Konferansımızın dünya komünistlerinin bu görevi yerine getirmek uğrındaki kollektif çalışmalarına belirli bir katkıda bulunduğunu umut ederim.

# Çocuklar Karşısında Ödevimiz

*Freda Brown*

*Uluslararası Demokratik*

*Kadınlar Federasyonu Başkanı*

Çocukların mutlu olması ... Bunu hangi'ana ve baba istemez, çocuklarının sağlığını, her yönlü gelişmesini, her çeşit şiddetten ve sömürden korunmasını kim arzu etmez!

Oysa dünyamızın geleceği kendilerine bağlı olan yeni kuşaklara yaşamda elverişli koşullar yaratılması çağdaş dünyanın en güncel sorunlarından biri olarak kalmaktadır. Sömürden ve ezgiden kurtulan halkların kaderlerine gerçekten hakim oldukları ülkelerde, yani sosyalist memleketlerde bu sorunun çözülmesi yönünde bir hayli olumlu ve önemli işler yapılmıştır. Fakat bu konuda dünyanın büyük bir kısmında, özellikle kapitalist memleketlerle gelişmekte olan ülkelerde daha birçok sorunlar çözüm beklemektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun XXXI. toplantısında, 1979 yılı Uluslararası Çocuk Yılı ilân edildi. Bunun çocukların mutluluğu, haklarının savunulması için yürütülen savaşa çok önemli katkılarda bulunması beklenmektedir. Uluslararası Çocuk Yılı Birleşmiş Milletler Örgütünün kadınlar için kabul ettiği 10 yıllık (1976-1985) program çerçevesi içinde kutlanacaktır. Bunun özel bir önemi vardır, çünkü çocukların haklarının korunması kadınların ve tüm toplumun karşı karşıya bulundukları sorunlara doğrudan doğruya bağlıdır. Ayrıca çocuklara ayrılan yıl Birleşmiş Milletler Örgütünün 20 Kasım 1959'da kabul ettiği Çocuk Hakları Deklarasyonunun 20. yıldönümüne raslamaktadır. Söz konusu belgede çocuğun doğumdan önce ve sonra korunmaya ve özel bir bakıma gereksinim duyduğu belirtiliyor. Çocuk sosyal sigortanın avantajlarından, uygun bir beslenme, konut, sağlık hizmeti, eğitim haklarından faydalanmalı ki, hem bédensel, hem de toplumsal bakımdan uyumlu olarak gelişebilsin. Deklarasyona göre, her ne biçimde olursa olsun, ticaret konusu yapılmamalı, yasalarca kararlaştırılan asgari yaş sınırından önce işe koşulmamalıdır. Çocuğun halklar arasında karşılıklı anlaşma ve dostluk anlayışı içinde eğitilmesi, toplumdaki yerinin, moral ve sosyal sorumluluğunun bilincine ermesi gereklidir.

Deklarasyonda çocuk haklarının ırk, renk, dil, din, politik inanç, ulusal köken, sosyal ve maddi durum ayrımı yapılmaksızın tüm çocuklara uygulanması öngörülmektedir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Çocuk Hakları

Deklarasyonunu kabul ederken ana ve babaların, toplumsal örgütlerin, ulusal hükümetlerin çocuk haklarını tanımaları ve bunların uygulanması için gerekli yasal ve diğer önlemler almaları için çağrıda bulunmuştur.

Uluslararası Çocuk Yılı için yapılan hazırlıklar söz konusu deklarasyonda yer alan ilkelerin uygulanması konusunda bir bilanço yapmamıza olanak sağlıyor. Bir çok ülkelerde ve her şeyden önce sosyalist memleketlerde çocuklar gerçekten son derece geniş haklardan yararlanıyorlar. Bu ülkelerde ailelerin ve çocukların artan gereksinimlerinin karşılanması için, daimi olarak, yeni yeni önlemler alınmaktadır. Sosyalist ülkelerde haklı olarak çocukların biricik ayrıcalıklı sınıfı oluşturdukları söylenmektedir.

Bunları söylerken yalnız sosyalist ülkelerde bütün çocukların eğitim görmelerininin garanti edilmiş olduğunu çocukların bir sosyal sigorta sistemiyle korunduğunu, bu ülkelerde işsizlik olmadığını, bunun da bugünkü öğrencilerin öğrenimlerini bitirdikten sonra bir meslek, daimi bir iş sahibi olmalarını sağlayan çok güvenilir bir garanti olduğunu söylemek istemiyorum. Bütün bunlar gayet önemli. Fakat benim belirtmek istediğim, sorunun son derece önemli bir yanı, moral yanıdır. Kapitalist ülkelerdeki çocuklar daimi olarak uyuşturucu maddelerin, şiddetin, sadizmin kurbanı olmak tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Sosyalist ülkelerde bunun tam tersine, sağlam bir morala tanık olunmaktadır. Çocuklara kollektif yaşama karşı sevgi aşılanmakta, birbirlerine saygı beslemeleri öğretilmektedir.

Söylenmiş olanlara şunu da eklemek gerek: Sosyalist ülkelerde çocuğa doğuşundan önce de gerekli önem verilmektedir. Çocuk henüz dünyaya gelmeden önce sosyal sigorta kapsamına alınmaktadır. Geleceğin annesi, daimi ve parasız olarak doktor gözetimi altındadır ve paralı doğum iznini geçirirken, izinden sonra işine dönme hakkına sahiptir. Birçok sosyalist ülkelerde anneler, çocuklarına belirli bir yaşa kadar bakabilmek için paralı izinden yararlanmaktadırlar. Elbette ki sosyalist ülkelerde henüz tüm sorunlar çözülmüş değildir. Bazı durumlarda, özellikle yeni kurulmuş semtlerde kreş ve çocuk bahçelerinde yer bulmakta güçlük çekilmektedir; her yerde spor alanı, gençler için yeterli klüp ve kahve yoktur. Böyle olsa da sosyalist ülkelerde Çocuk Hakları Deklarasyonunun gerçekten uygulandığını söyleyebiliriz.

Ne yazık ki, bütün ülkelerde hükümetler ve toplum çocuklara karşı böyle davranmıyor. İlerici güçlerin bütün çabalarına karşın çocukların dengeli bir gelişme ve eğitim görme hakları sistemli olarak engellenmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütünün verilerine göre yeryüzünde okula gidecekleri yerde çalışmak zorunda kalan 6-15 yaş arasındaki çocukların sayısı 40 milyonu aşkındır.

Toplumun modern gelişme gereksinimleri çocuklara bilim ve teknik

alanlarında ulaşılan düzeye uygun bilgi verilmesini, onlara bilimsel, ilerici ve demokratik bir dünya görüşünün aşılmasını gerektirmektedir. Böylelikle gelecekte toplumsal ilerleme savaşımına aktif katılmaları sağlanabilir. Bu arada çocuklara mesleki öğrenim sağlama olanaklarını da büyük bir sorumlulukla ele almak gereklidir. 1985 yılında kapitalist ülkelerde 15 yaşını doldurmuş olan 900 milyon kişiye mesleki öğrenim olanağının sağlanması ve 457 milyon yeni işyerinin açılması zorunludur.

Yüksek yaşam düzeyi ile öğrenen ve insan haklarının ne olması gerektiği yönünde başkalarına ders vermeye kalkışan en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile alfabetizliğin hâlâ ortadan kaldırılmamış olması, ırk ayrımının sürdürülmesi ve sağlık hizmetleriyle öğrenimin bazı toplumsal katmanlar için erişilmez olması göz yumulur bir durum değildir. Bu gibi ülkelerde öğrenimini tamamlayan gençler için hiçbir perspektif yoktur ve bunalım içindeki toplum onları basbayağı itmektedir.

Çocukların toplumsal ve moral eğitimi sadece okulun işi değildir. Aileye de bu konuda önemi bir rol düşmektedir. Çocuğun ana ve babasıyla günlük ilişkileri onu derinden etkilemekte ve çocuk bu ilişkilerden toplumsal değerlerle ilgili sonuçlar çıkarmaktadır. Sıkı aile bağları, iyi bir moral çocuğun büyümesi çağında ne kadar önem taşıyorsa, kişiliğin biçimlenmesi döneminde de olağanüstü bir rol oynamaktadır. Bu gerçek göz önünde bulundurulunca kapitalist ülkelerde çalışan yüz binlerce yabancı işçi çocuğunun durumu karşısında büyük bir endişe duymamak mümkün değildir. Bu çocuklar, ailelerinin yer değiştirmelerinin, kültürel ve toplumsal köklerden koparılmanın, insanlar arasında yapılan ayrımın ilk kurbanlarıdır.

Kapitalist düzende sosyal eşitsizlikler daha çocukluk çağında öğrenilmektedir. Çocuklar, akranlarından belirli bir kesimin bolluk içinde, çalışmadan yaşadıklarına tanık olmaktadır. Öte yandan ise sefaleti, açlığı, işsiz kaldıkları için kendilerine ve ailelerine günlük nafakayı sağlayamayan ana ve babalarını, komşularını görmektedirler. Bu toplumsal durum ile, çocukların okulda, sinemada, televizyonda ne gibi etkiler altında kaldıkları gözönüne alınınca, gençler arasında suçluluğun, alkolizmin, uyuşturucu madde düşkünlüğünün söz konusu ülkelerde niçin alıp yürüdüğüne şaşmamak lâzımdır.

Biz, sömürgeciliğin ve yeni-sömürgeciliğin bağımsızlığına kavuşmuş genç devletlere ne kadar ağır bir miras bıraktığını çok iyi biliyoruz. Açlık, hastalık ve sefalet bugün de Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde milyonlarca çocuğun karşısına dikilmektedir. UNISEF <sup>(1)</sup> tarafından yayınlanan verilere göre gelişmekte olan ülkelere kronik açlıktan ve bunun neden olduğu hastalıklardan kurtulamayan çocuklar 200 milyondan faz-

(1) Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu.

ladır; bu gibi 20 çocuktan ancak biri sağlık yardımı görebilmekte; 7-10 yaş arasında 100 milyondan fazla çocuk okula gidememektedir. (2)

Sömürgecilik ve yabancı egemenlik boyunduruğundan kurtulan ve özellikle kapitalist olmayan bir yola koyulan ülkeler, annenin ve çocuğun çıkarlarını savunmaya yönelik önlemler üzerinde durmakta ve bunu yaparken sosyalist ülkelerin deneyimlerini gözönünde bulundurmaktadırlar. Bir yandan annenin ve çocuğun korunması için yasalar hazırlanmakta, öte yandan çocuk yuvaları ve okullar kurulmakta ve hamile kadınlara ve çalışan annelere yardımda bulunmak için krediler ayrılmaktadır.

Bilindiği gibi anti-demokratik, faşist ve ırkçı rejimlerde çocukların durumu son derece kötüdür. Son yıllarda Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu (UDKF) dünya kamuoyunun dikkatini insan haklarının ve özellikle çocuk haklarının ayaklar altına alındığı ülkelerdeki çocukların durumu üzerine çekmek amacı ile bir sıra önlem almıştır. UDKF'nu temsil eden heyetler Şili, Arjantin, Uruguay, Paraguay, Brezilya, İsrail'in işgali altındaki bölgeler, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Namibya'da incelemeler yapmışlardır. Kadınların ve çocukların harp, saldırı, ezgi ve faşizmin ilk kurbanları olduğu konusunda reddedilmesi olanaksız deliller toplanmıştır. Örneğin, İsrail tarafından işgal edilen bölgelerde 9-21 yaş arası bir çok çocuk ve genç işgal makamlarınca, Arap halkının en basit hak ve özgürlüklerini kabaca çiğnenmesini protesto için yapılan barışçı gösterilerde vurularak öldürülmüştür. UDKF'nin heyetine açıklamalarda bulunan öğrenciler, İsrail polisinin ikide birde okullara saldırdığını, gözyaşartıcı bombalar attığını anlatmışlardır. İsrail'deki İnsan Haklarını Savunma Birliği, UDKF heyetine Arap çocuklarının tutuklanması ve işkence görmesiyle ilgili belgeler vermiştir.

Kuzey İrlanda'da olağanüstü durum bahane edilerek, 10 yaşından büyük çocuklar yasalar karşısında sorumlu tutulmaktadır. 15 yaşında olan gençler ilerici örgütlerin eylemlerine katılma suçlamasıyla tutuklanmakta, işkence görmekte, hatta kurşuna dizilmektedir. Şili'de yetim kalan binlerce çocuk sefil bir durumda, aç dolaşmaktadır. Güney Afrika Cumhuriyeti'nde 400 yerli çocuktan ancak biri orta öğrenime devam edebilmektedir. Üniversite veya kolejlere ise ancak 5.000 kişiden biri girebilmektedir. Beyazların çocukları için öğrenim zorunlu olduğu halde, yerli halk için hiçbir şey yapılmamaktadır.

İrk ayrımı, faşizm ve diktatörlüğün egemen olduğu ülkelerde çocuklara uygulanan şiddet, baskı ve haysiyet kırıcı davranışlar hakkında bitmez tükenmez örnek gösterilebilir. Biz, çocuk haklarının çiğnenmesi konusuyla ilgili elimizdeki belgeleri tüm hükümetlere, uluslararası kurumlara ve toplumsal örgütlere vermeye hazırız.

(2) Dünya Kadınları, sayı 2, 1976, s. 10-11.

Uluslararası Çocuk Yılı dünya kamuoyunun dikkatini, geniş halk yığınlarının, özellikle işçilerin ve ailelerinin ekonomik ve toplumsal bunalımın, enflasyonun, fiyat artışlarının ve işsizliğin ağır baskısı altında yaşadıkları ülkelerdeki çocukların durumu üzerine çekmek için daha geniş olanaklar sağlamalıdır.

Bütün iyiniyetli insanların, bu feci koşullar altında yaşayan tüm çocuklarla dayanışma yılı olması gereken çocuk yılının hazırlanmasına ve uygulanmasına aktif olarak katılmaları için çağrıda bulunuyoruz.

UDKF'nin girişimi sonucunda 1950 yılından bu yana 1 Haziranda Uluslararası Çocuk Günü kutlanmaktadır. 1 Haziran günü dünya kamuoyu çocukların, Çocuk Hakları Deklarasyonunda yer alan haklardan yararlanmaları için çabalar harcamaktadır. Uluslararası Çocuk Yılı UDKF ile onun ulusal çaptaki örgütlerinin bu yönde daha aktif çalışmaları için yeni bir vesile oluşturmaktadır.

UDKF'nun 1975 yılı Ekiminde Berlin'de yapılan VII. Kongresi 1976-1980 yılları arasında tüm çocukların yaşama, sağlıklı olma ve öğretim görme haklarını savunmak için önemli önlemler alınmasını kararlaştırdı. Bu önlemler arasından çocukların durumu ile ilgili uluslararası konferanslar düzenlenmesi, annenin ve çocuğun savunulması, çocukların ve gençlerin enternasyonalist ruhta eğitilmesi, barışın ve halklar arasında dostluğun korunması konularında yapılacak seminerler yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler Örgütü Uluslararası Çocuk Yılı'nın hazırlanmasına aktif olarak katılmaktadır. Bu örgüt tüm hükümetlere çağrıda bulunarak, bu uluslararası kutlamayı örgütlemekle görevli özel komisyonlar kurulmasını salık vermiştir. Bütün çalışmaları koordine etmek için de, Birleşmiş Milletlerde bir danışma grubu oluşturulmuştur. Birleşmiş Milletlerdeki ihtisas örgütleriyle UNISEF temsilcilerinin oluşturduğu bu komisyon Uluslararası Çocuk Yılı'nın kutlanması görevi ile yükümlü temel örgüt halini almıştır. Bu amaçla hükümet dışı örgütleri içeren bir komite de kurulmuştur.

Çocukların yazgısı, onların geleceği barış davasına sıkı sıkıya bağlıdır. Uluslararası yumuşama alanında kayda değer başarılar sağlanmış olsa da, kapitalist ülkelerden bazılarında askersel-endüstri çevreleri eylemlerini arttırmakta, militarist ve faşizme yatkın eğilimler keskinleşmektedir. Dünya devamlı olarak yerel haksız harplerin sarsıntısı içinde yaşamaktadır. Ve son zamanlarda silâh üretimi endişe verecek ölçüler almıştır. Yalnız Amerika Birleşik Devletleri'nde stok edilmiş nükleer silâhların yıkıcı gücü, Hiroşima'ya atılan bombadan 600 bin kat fazladır. Ve bu silâhlar dünyamızı 12 kez harap etmeye yeterlidir. Fazla değil mi?

Kadınlar, yaşamın yaratıcısı oldukları için barış uğrunda tüm önlemleri yürekten desteklemektedirler. Bu nedenle Uluslararası Çocuk Yılı'nın

hazırlanması ve uygulanması, barış ve silâhsızlanmanın sağlanması için verilen savaşın bir kısmı olması gerektiği kanısındayız. Silâhsızlanma, zamanımızda çok ağır basan bir zorunluk halini almıştır, bunu tüm kıtalardaki milyonlarca erkek ve kadın istemekte ve yığinsal kırım silâhlarının üretime son verilmesi, nötron, bombasının yasaklanması, askersel harcamaların kısıtlanması için aktif olarak savaşmaktadır. UDKF silâhlanma yarışının durdurulması, silâh yapımına ayrılan paraların açlığın, alfa-fesizliğin, işsizliğin ortadan kaldırılması ve annelerle çocukların korunması için harcanmalarını istemektedir.

Çocuk haklarının korunması yönündeki harekete katılanların çok çeşitli olması, bu yönde büyük olanaklar bulunduğunu göstermektedir. Bundan böyle, yerine getirilmesi gereken görev, Uluslararası Çocuk Yılı hazırlıkları çerçevesi içinde, ulusal çapta yığinsal eylemler yürütülmesidir.

## Çocukluktan yoksun çocuklar

Günümüzde birçok kapitalist ve az gelişmiş ülkede milyonlarca çocuk eğitim görme olanağına sahip değildir ve yaşamlarını kazanmak zorundadırlar. Özellikle sömürge ezgisinin sonuçları ve yeni-sömürgecilik politikası yüzünden gelişmekte olan ülkelerin çocukları son derece ağır bir durumdadırlar. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde her yıl dünyaya gelen 80 milyon çocuğun üçte biri çeşitli hastalıklara yakalanmakta, dört çocuktan biri beş yaşına varmadan ölüp gitmektedir. En fazla çocuk ölümüne Afrika sahne olmaktadır. Örneğin Zambiya'da 1.000 bebekten 259'u, Gabon'da 229'u, Nijer'de 200'ü, Moritanya'da da 187'si yaşına varmadan ölmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre Latin Amerika'da 1 milyon çocuk iyi beslenememe yüzünden ölmeye mahkûmdur.

Faşist ve anti-demokratik rejimlerde çocuklar gerçekten insanlık dışı koşullar içinde yaşamaktadır. Şili'de çocuk ölümünün oranı binde 63,3'tür. Başlıca nedeni de besinsizliktir. Paraguay'da, «Emboscada» adlı toplama kampında, olgun yaştaki insanların yanısıra çocuklar da bulunmaktadır. Haiti'de nüfusun yüzde 90'ı alfabetesizdir, çünkü çocukların çoğu okula gitme olanağından yoksundur. Güney Kore'de hemen hemen 3 milyon çocuk ekmeğini kazanmak ve ailesine yardım edebilmek için çalışmak zorundadır. Güney Afrika Cumhuriyeti'nde beyazlar arasında bin çocuktan 27'si ölmekte, bu oran yerli halk için binde 300'ü bulmaktadır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde 10-14 yaşları arasındaki çocuklar emek gücünün yüzde 4'ünü oluşturmaktadır. Yasalar küçük yaşta işçi çalıştırılmasını yasaklasa da, on binlerce çocuk sömürülmektedir. ABD tarım sendikalarının verilerine göre bu ülkedeki çiftliklerde ve plantasyonlarda çalışan çocukların sayısı en azından 800 bindir. Aralarından büyük çoğunluğuna hiçbir ücret ödenmemekte, patronlar bu çocukların ana ve babalarının ücretine ufak tefek zamlar yapmakla yetinmektedirler. Amerika Birleşik Devletleri'nde okul çağındaki 5 milyon çocuk okula gidememekte, 3 milyon çocuk ise okula sadece 5 yıl devam edebilmektedir.

Federal Almanya'da da çocuk emeğinden geniş ölçüde yararlanılmaktadır. 1974 yılında bu ülkede tarım alanında çalışan 16 yaşından küçük çocuklardan 3.200'ü iş kazası geçirmiş, bunlardan 17'si ölmüştür. Batı Almanya'daki resmi makamlar sadece 1976 yılında çocukların çalıştırılmasını yasaklayan yasaya aykırı 682 olay saptamışlarsa da, bu şücu işlenenlerden yalnız 78 kişi cezalandırılmıştır.

İtalyan sendikalarının verilerine göre, bu ülkede 500 bin çocuk sömürül-



mektedir. İspanya'da ise 14 yaşından küçük 200 bin çocuk çok ağır işlerde çalıştırılmaktadır.

Kapitalist ülkelerdeki gazeteler, son yıllarda ana ve babaların çocuklarına karşı insanlığa aykırı davranışlarına gitgide daha geniş yer vermektedir. ABD'nde bu gibi olayların sayısı yılda bir milyonu bulmakta ve aşağı yukarı 2 bin olay ölümle sonuçlanmaktadır. FAC'nde her yıl 2 bin kadar çocuğun ağır yaralar aldığı ve 150 çocuğun bu yüzden öldüğü saptanmıştır. Fransız polisinin verilerinden anlaşılacağı üzere, bu ülkede ana ve babalarının kötü davranışları yüzünden 1977 yılında 265 bin çocuk «tehlike geçirmiştir». İngiltere'de ana ve babalarının kötü davranışları sonucunda her gün 2 çocuk ölmekte, 4.700 çocuk ise sakat kalmakta, ya da anormal çocuklar saflarına katılmaktadır.

N. K.

## Tüm Ulusal Demokratik Güçlere

Emperyalizm, NATO'nun elebaşları bir yandan uluslararası durumu gerinleştiriyor. Bir yandan da Türkiye üzerinde baskıyı yoğunlaştırıyorlar. Faşist tırmanmayı körükliyorlar. İşbirlikçi büyük burjuvaziye, toprak ağalarına dayanan gerici-faşist partiler, başta AP, MHP, hükümeti yıkmak, faşist bir yönetime ortam hazırlamak amacıyla sokaklara dökülüyorlar. Komünistleri, sosyalistleri, CHP'lileri, kendilerinden yana olmayan herkesi kanla, kurşunla ezmek istiyorlar. Provokasyonları Doğuya kaydırıyor, ulusal ve dinsel ayrılıkları kışkırtıyorlar. Bütün bu saldırıların örgütçüleri gerici, faşist güçleri birleştirmek için «kurultay» düzenliyorlar. İç savaş hazırlıkları yapıyorlar.

Faşist tehlike böylesine somuttur!

Ülkemizin, halkımızın yüzyüze geldiği bu büyük tehlike ancak, emperyalizme, faşizme, tekellere ve toprak ağalarına karşı tüm ulusal, demokratik güçlerin cephe birliği kurmasıyla önenebilir.

Bugüne kadar ulusal, demokratik güçlerin cephesini oluşturma girişimlerinin karşısına dikilen iki ana engel, anti-Sovyetizm, anti-komünizm hızla geriliyor. «Sovyet tehlikesi» yalanının iflâsı, artık resmî ağızlarca açıklanıyor. Tehlikenin NATO'dan, emperyalizmden geldiği açıkça görülüyor. Komünistlerle, öteki yurtsever, demokratik güçleri bölmeye yönelik anti-komünist savlar teker teker yıkılıyor. TKP'nin yasal çalışmasının demokrasinin gereği olduğu gerçeği de bugün resmî ağızlarca belirtiliyor. Bütün ulusal, demokratik güçlerin birlik, cephe kurmalarına karşı koyanların gerekçeleri böylelikle çöküyor. Bu gelişme, işçi sınıfının, halkımızın, TKP'nin, bütün ilerici yurtsever, demokratik güçlerin çetin savaşlarla elde ettiği ortak bir kazanımdır. Bu güçlerin birliğini kolaylaştıran bir etkidir.

Tüm ulusal, ilerici, demokrat, yurtsever örgüt ve güçlerin anti-faşist, anti-emperyalist ve anti-tekelci cephe birliğinin temelini oluşturacak plâtfom hangi ana sorunları ele almalıdır?

Türkiye işçi sınıfı, halkımız en başta emperyalist baskıları geriletmek, emperyalizme her alanda bağımlılığa son vermek, faşist tırmanışı durdurmak, demokratik hak ve özgürlükleri genişletmek, dünyada ve bölgemizde barışı korumak için savaşıyor. Emekçi yığınların işsizliğe, pahalılığa karşı, köylülerin toprak ve özgürlük için savaşımı bu savaşla birleşiyor.

Emperyalizmin boyunduruğunu kırmak için, her şeyden önce NATO'dan, CENTO'dan çıkmak, bütün yabancı askersel üsleri sökmek, emperyalistlerle bağlanan tüm ikili kölelik anlaşmalarını yırtmak zorunluktur. Türkiye halkının varlığını savunmak, ulusal egemenliği güvence altına almak için ordunun ulusal, demokratik bir niteliğe kavuşturulması gerekiyor.

Ekonomik bağımsızlığı elde etmeden ulusal bağımsızlığın korunması olanaksızdır. Ekonomik bağımlılık, emperyalizmin tüm ekonomik örgütlerinden çıkmak, kapitalist ülkelerle her türlü eşitsiz ekonomik ilişkilere son vermek, yerli-yabancı tekelleri, bankaları, dış ticareti, yer altı, yer üstü madenleri devletleştirmekle sona erdirilebilir. Sovyetler Birliği ile, öteki sosyalist ülkelerle ekonomik işbirliğini geliştirmek ve kendi kaynaklarını mıza dayanmak yoluyla ulusal, ağır endüstriyi kurmak, ülkeyi kalkındırmak olanaklıdır. Köylü yığınlarının özgürlüğü, genliği başta demokratik bir toprak reformunun gerçekleşmesine bağlıdır.

En büyük tehlike olan faşist tırmanışa geçit vermemek için, MHP'nin, tüm faşist örgütlerin kapatılması, politik cinayetlerin suçlularının yargılanması, devlet organlarındaki, ordu ve polisteki emperyalizmin ajanlarının ve faşistlerin temizlenmesi zorunluktur. TKP'yi yasaklayan, sosyalist partilere, demokratik örgütlere karşı da yönelen faşist 141-142 ve bütün anti-demokratik yasaları kaldırmadan demokrasiden söz edilemez. Ulusal baskıya son vermek, ırkçı, şoven propagandayı yasaklamak, Kürt halkına anayasal hak eşitliği uygulamak demokrasinin ve insan haklarının gereğidir.

Halkımız barış, silâhsızlanma istiyor. Bölgemizde barışın korunması için, başta Sovyetler Birliği ile, komşularımızla dostluk ve saldırmazlık anlaşmaları bağlanması, Ege'de, Kıbrıs'da barışçı çözümün sağlanması, barışçı, anti-emperyalist dış politika izlenmesi zorunluktur.

Emekçi halkımızın, ekonomik ve sosyal istemlerinin gerçekleşmesi bu ana sorunların çözümüne bağlıdır.

Günümüzde başta işçi sınıfı olmak üzere, en geniş emekçi yığınlar, köylüler, öğretmenler, teknik elemanlar, öteki meslek guruplarından emekçiler, gençler, kadınlar bu ana sorunların çözümü için, en başta faşist tehlikeye, onun kaynağı emperyalizme karşı savaşıyorlar. TKP, TIP, öteki sosyalist parti ve guruplar, CHP'nin önemli bir bölümü, DISK, Türk-İş'e bağlı pek çok sendika, demokratik yığın örgütleri, devrimci gençlik ve kadın örgütleri bu savaşın değişik kesimlerinde yer alıyor. Yer yer eylem birliği yolunda çaba harcıyorlar. Bu birliğin henüz gerçekleşmemiş olması halkımızın savaşımını zayıf bırakıyor. Hiç bir örgüt kendi başına faşist tırmanışı durduramaz. TKP taşıdığı tarihsel sorumluluğun bilincinde olarak, bütün ulusal, demokratik güçlerle eylem birliğine hazır olduğunu açıklıyor. Bu iş ve eylem birliği, bütün bu anti-emperyalist, anti-faşist,

anti-tekelci güçlerin oluşturacağı ortak bir plâtförmün çevresinde gerçekleŖebilir. FaŖist tehlikeye, emperyalizme, harp kışkırtıcılığına karşı kurulacak olan bu cephe, böylesi bir güçbirliği ancak örgütsel bir yapı kazandığı zaman başarıya ulaşabilir. Bütün partilerin, örgütlerin bağımsızlığı, eşitliği, savaş arkadaşlığı temelinde gerçekleşecek olan bu cepheye katılanlar, anayurdumuzun, emekçi halkımızın çıkarlarını her şeyden üstün tutmalıdırlar. TKP tüm ulusal, demokratik güçlere, partilere, örgütlere, tek tek kişilere, yurtsever bilim adamlarına, sanatçılara, yazarlara, sayınlara, subaylara sesleniyor. TKP ulusal, demokratik güçlerin birliğine temel olacak plâtförmü oluşturmak ve cephe birliğinin örgütsel sorunlarını görüşmek için bir araya gelmeyi, bir forum toplamayı öneriyor.

TKP, tüm ulusal, demokratik güçleri, ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış, sosyal ve ekonomik haklar için savaşta birleşmeye çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

9 Haziran 1978

## Bildiri

Amerikan emperyalistleri, yerli işbirlikçileri, Türkiye'nin Doğu illerinde, Kürdistan'da bir çıban başı kopartmak çabasıındadırlar. Bu bölgede silâhlı, ateşli bir provokasyon ocağı tutuşturmaya çalışıyorlar. Hakkâri ilinin Şemdinli bölgesinde İran'dan gelen Barzaniciler kendilerine karşı olan bir gurupla bir aydır kıran, kırana savaşıyor. Yörede yaşayan Kürt halkını da bu ateşin içine çekmek istiyorlar. Bu provokasyonu Amerikan emperyalistleri, CIA tezgâhlamıştır. Böylesi bir tutum, son NATO tepe toplantısının gerginliği daha da arttırma, yeni yeni savaş ocakları yaratma amaçlarıyla uyum içindedir. Bu plânı destekleyenlerin bir kolu Türkiye'de, bir kolu Tahran'da, bir kolu da Pekin'dedir.

Demirel'lerin, Türkeş'lerin gövde gösterileri hükümeti devirme çağrıları, Malatya, Kars, Iğdır olayları, gerici ayaklanma provoları bu CIA plânının içindedir. Çin Dışişleri Bakanının Ankara'ya ve Tahran'a gelişi bu plânla bağlıdır. Şemdinli'de çarpışanların üzerinden Çin silâhlarının çıkması da bir rastlantı değildir. Maocuların değişik kolları, Perinçek'çiler, Tikko'cular ve ötekiler aynı provokasyon plânında değişik roller alıyorlar.

Emperyalistlerin amaçları şunlardır: Birincisi, Türkiye üzerinde Amerikan diktasını daha pekiştirmek, gelişen anti-Amerikan, anti-emperyalist hareketi kırmak, faşist tırmanışı hızlandırmak ve bugünkü hükümete geri adım attırmak, olmazsa yıkmak çabalarını güçlendirmektir. Anti-Sovyetizmi, anti-komünizmi, TKP düşmanlığını alabildiğine körüklemektir. «Hürriyet» ve «Tercüman» gibi büyük burjuvazinin yayın organları, CIA'nin, MIT'in yönetiminde bu provokasyon kampanyasının başını çekiyorlar.

İkincisi, Türkiye'de uyanan Kürt halkının bu uyanışını, ulusal demokratik istemler için savaşımını ezmektir. Kürdü Kürde kırdırmaktır. Türk ve Kürt halklarının emperyalizme, faşist tırmanışa karşı savaş birliğini kırmaktır.

Üçüncüsü, daha geniş olarak Yakın Doğu'da İsrail saldırganlığına karşı savaşan Arap halkları, özellikle Irak ve Suriye'deki ilerici güçlerin üzerinde Amerikan emperyalizminin baskısını yoğunlaştırmak, İran'da gelişen halk hareketine karşı kanlı Şah rejimini desteklemektir.

Emperyalistler, Türkiye'de gerici egemen çevreler, Demirel, Türkeş gibi-leri her zaman böylesi provokasyon plânlarından yarar ummuş, onların uygulanmasına destek olmuşlardır. Onlar her zaman Kürt ağalarını, beylerini korumuş, Kürt halkını, Kürt köylüsünü kırmışlardır. Orduyu bu kırimlara alet etmişlerdir. CIA'nin, MIT'in borazanlığını yapan gerici basın silâhlı kuvvetlere yine böyle bir tepeleme hareketi için çağrıda bulunuyor.

Ordunun içinde bu tutuma karşı olan yurtsever er, assubay ve subaylara karşılık, bu plânı destekleyenler de vardır.

TKP böylesi bir durumda yalnız Kürt halkını uyarmakla kalmıyor. Emperyalizmin bu provokasyon plânına alet olmamak için, Kürt ve Türk emekçilerinin eylem birliği kurması için savaşıyor. Halkı, yurttaşları kışkırtmak için, işçi sınıfını, tüm ulusal, demokratik güçleri birliğe çağırıyor. Olaylar, gelişmeler gösteriyor ki, TKP'nin tüm ulusal demokratik güçlere yaptığı çağrı günceldir. Kürt halkının bu cephe birliğinde yerini alması bir zorunluktur. Emperyalizmin, onların ajanlarının provokasyonlarını bozmak için bütün ulusal, demokratik güçler birleşin!

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

19 Haziran 1978

## **Bildiri**

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan Politik Belge ve bir sıra anlaşma, çıkarılan Ortak Bildiri, Türk-Sovyet ilişkilerinde yeni bir dönemin açıldığını gösteriyor. Bu gelişme, NATO ve Amerikan köleliğinden kurtulmak için halkımızın yürüttüğü savaşta daha geniş olanaklar sağlıyor. Bu anlaşmalar, Lenin ve Atatürk'ün temelini arttığı Türk-Sovyet dostluk ve kardeşliğini yeniden canlandırma, daha da geliştirme yolunda atılan önemli bir adımdır. TKP, komünistler imzalanan bu belgeleri yürekten selâmlıyor.

TKP kurulduğu günden bu yana Sovyetler Birliği ile dostluk ve iyi komşuluk ilkesini savunmuş, bu ilkenin yaşama geçmesi için savaşa gelmiştir. Proletarya enternasyonalizminin ilkelerinden, Lenin'in partisi SBKP ile kardeşlikten, dünyada barışın kalesi, ulusal bağımsızlık savaşlarının güç kaynağı SSCB ile dostluktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Birçok komünist bu uğurda canını vermiştir.

Sovyetler Birliği'nin ardıcıl Leninci barış politikası, TKP'nin işçi sınıfının, ilerici, demokratik güçlerin, halkımızın savaşları ve ulusal burjuvazinin içinde gerçekçi, sağ duyulu eğilimlerin ağır basması sonucunda bugünkü gelişme sağlanmıştır. Büyük komşumuzla dostluk ilişkilerinin bu denli gelişmesi, tüm ulusal, demokratik güçlerin ortak bir kazanımıdır.

Imzalanan belgeler, bölgemizde, Avrupa'da ve dünyada barış ve güvenliğin, silâhsızlanma yolunda girişimlerin güçlenmesine önemli katkıda bulunuyor. Emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık, gericiliğe, faşist tırma-

nışa karşı demokrasi ve özgürlük için savaşımın olanaklarını genişletiyor. İşçi sınıfımıza, halkımıza bu savaşta güç kaynağı oluyor.

Emperyalizm, işbirlikçi, gerici çevreler ülkemizi, ekonomik, politik her türlü bunalımın burgacına itmiştir. Bu bunalımdan, bu yıkımdan kurtulmak savaşında karagün dostumuz Sovyetler Birliği halkımıza yeniden dost elini uzatıyor. İmzalanan bu anlaşmalarla ulusal ekonomiyi geliştirmek, ekonomik bağımsızlığı kazanmak yolunda ülkemizin önünde yeni olanaklar açılıyor.

Emperyalizmin yaydığı «Sovyet tehlikesi» yalanı giderek çöküyor. İkili anlaşmalarıyla, üsleriyle işbirlikçi büyük burjuvazinin izlediği NATO'culuk soğuk harpçilik politikasının temel dayanakları sarsılıyor. Böylelikle ülkemizde anti-komünizm, anti-Sovyetizm güçten düşüyor. Bu süreçler, ulusal, demokratik güçlerin eylem birliği için elverişli bir ortam yaratıyor.

Bu olumlu gelişmeyi baltalamak isteyen güçler, emperyalizm, işbirlikçi büyük burjuvazi, gerici, faşist güçler, Maocu'lar ağır bir darbe yediler. Ama barışın, Türk-Sovyet dostluğunun, ulusal bağımsızlığımızın, demokrasinin, özgürlüklerin, halkımızın düşmanları boş durmuyor. Sovyetler Birliği ile gelişen dostluk ilişkilerine azgınca karşı çıkıyor, anti-komünist, anti-Sovyetik provokasyonlarda ayak diriyorlar. Faşist tırmanışı sürdürüyorlar. Kimi küçük burjuva çevreleri ise bağlanan anlaşmaların içeriğini boşaltmaya, önemini küçültmeye yönelik bir tutum alıyorlar.

TKP, Türk-Sovyet dostluğunu, bağlanan anlaşmaları, imzalanan belgeleri emperyalizmin, gerici faşist güçlerin, Maocu'ların saldırılarına karşı savunuyor. Onları işçi sınıfına, geniş emekçi yığınlarımıza maletmek için var gücüyle savaşıyor. Hükümet, imzaladığı anlaşmaların gereklerini yerine getirmelidir. Bunun güvencesi, emperyalizme bağımlılığı kırmak, gerici faşist güçlerin saldırılarını ezmek, faşist tırmanışı önlemektir. İşçi sınıfı, halkımız bunu istiyor. TKP bu amaçla bütün ulusal, demokratik güçleri cephe birliğine çağırıyor.

Yaşasın Türk-Sovyet dostluğu!

Yaşasın bu dostluğu savunan ulusal demokratik güçlerin birliği!

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

27 Haziran 1978

## Yugoslavya Komünistler Birliği'nin XI. Kongresi'ne

*Değerli yoldaşlar,*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Yugoslavya Komünistler Birliği'nin XI. Kongresi'ni kardeşçe selâmlar, çalışmalarında başarılar diler.

Türkiye ve Yugoslavya komünistleri arasında çok eskilere uzanan kardeşçe savaş bağları vardır. Bu bağlar proletarya enternasyonalizmi ile örülmüştür. Bununla birlikte ilk kez bir TKP delegasyonu Yugoslavya Komünistler Birliği'nin kongresine, partinizin böyle yüksek bir forumuna katılıyor. Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı, eski bağları canlandırma yolunda bir etken oldu.

Yugoslavya Komünistler Birliği bu kongresinde, sosyalizmin kuruluşunu daha da geliştirme, Yugoslavya halklarının, emekçilerinin genliğini arttırma sorunlarını ele alıyor. Yugoslavya Komünistler Birliği'nin ülke yaşamındaki rolü büyüyor. Sosyalist Federatif Yugoslavya Cumhuriyeti, emperyalizme karşı, barıştan yana bir dış politika izliyor.

Günümüzün dünya çapında en önemli sorunu, barış, güvenlik, yumuşama ve silâhsızlanma için, yığınsal insan kırma silâhlarına, Nötron bombasına karşı savaşımdır. Sovyetler Birliği, sosyalist dünya sistemi, bu savaşımın başını çekiyor. Halkımız da bu savaşımın içindedir. TKP, dünyada, Avrupa'da, Balkanlar'da kalıcı bir barış için, Türkiye'nin bütün komşularıyla, sosyalist ülkelerle, ulusal bağımsızlığı için savaşan ülkelerle dostluk ve işbirliği ilişkilerini derinleştirmesi için savaşıyor. Amerikan emperyalizmi, NATO'nun egemen çevreleri yeryüzünde silâhlanma yarışını körük-lüyorlar. Pekin yöneticileri, bu en gerici, en saldırgan çevrelerin politikasına destek oluyor. Dünyada sosyalizmin ve barışın güçlenmesi, emperyalizme karşı savaşan işçi sınıfını, ulusal kurtuluş hareketlerini güçlendiriyor.

Emperyalizmin ülkemize baskısı yoğunlaşıyor. İşbirlikçi büyük burjuvazi, gerici, faşist güçler kanlı saldırılarını, provokasyonlarını sürdürüyorlar. Amerikan emperyalizmine, NATO'nun egemen çevrelerine dayanan bu güçler faşizme tırmanıyor, halkımızı kanlı bir iç savaşa zorluyorlar. Bu somut tehlikeye karşı en başta komünistler, tüm ulusal demokratik güçler ardıcıl bir savaş yürütüyor. İşçi sınıfı, ulusal bağımsızlık ve demokrasi hareketinin başını çekiyor. Sendikalar, ilerici gençlik ve kadın örgütleri, barış örgütü, demokratik meslek örgütleri bu savaşta aktif yer alıyorlar. Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının, tüm ulusal, demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini kurmak, bu güçleri anti-faşist, anti-emperyalist bir platformda bir araya getirmek için çalışıyor.



1978 1 Mayıs'ı, işçi sınıfının, halkımızın emperyalizme ve faşizme karşı savaşında yeni bir aşama oldu. Geniş emekçi yığınlar 1 Mayıs Alanı'nda «TKP'ye özgürlük!» belgisini haykırdı. TKP, Marksizm-Leninizm ilkelerinden ödün vermeden yasal çalışma hakkını elde etmek için savaşıyor. Uluslararası komünist hareketin proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğini savunuyor.

Değerli yoldaşlar,

TKP Merkez Komitesi, Yugoslavya Komünistler Birliği'nin XI. Kongresi'ne, partinizin barış ve sosyalizmin güçlenmesi uğrunda savaşına başarılar diler.

*Komünist selâmlarımızla  
Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi  
adına  
Genel Sekreter  
İ. Bilen*

19 Haziran 1978

## **TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «Ulusal Demokratik Cephe sorunu» üzerine «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı konuşma**

**Soru:** TKP MK'si 9 Haziranda Tüm Ulusal Demokratik Güçlere bir Çağ-  
rıyla başvurdu. TKP'nin Ulusal Demokratik Cephe tezini ilk kez ortaya  
atmadığı biliniyor. Günümüzün koşullarında bu çağırının özelliği nedir?

**Yanıt:** Ulusal Demokratik Cephe sorunu, halkımızın en temel, yakıcı,  
vazgeçilmez, güncel sorunudur.

TKP kurulduğu günden bu yana sürekli olarak Ulusal Demokratik Cephe  
sorununa ayrı bir önem vermiştir. Komünistler, ulusun bütün ilerici güç-  
lerini savaşta birleştirme, bu güçlerin bağlaşıklığını kurma eylemini başa  
almışlardır.

Emperyalizme karşı tek cephenin ilk biçimi Ulusal Bağımsızlık Savaşı  
günlerinde oluştu. TKP, «Kuvayi Milliye»yi, ulusal güçlerin birliğini en zor  
koşullarda savundu, yaşama geçmesinde önyak oldu. Bu cephede yer  
alan güçler arasında komünistler, büyük bir özveriyle, yiğitlikle solgın-  
cılara karşı savaştilar. Burjuvazinin hıyanetine karşılık, halkın çıkarlarını,  
ulusal çıkarları en başta tutmak yolundan ayrılmadılar. Büyük kurbanlar  
vermelerine karşın, birinci ve ikinci kongrelerinde ulusal bağımsızlık sava-  
şını sonuna kadar götürmeye andıçtiler ve bunu uyguladılar, uyguluyorlar.

O günden bu yana uluslararası ve ulusal koşullar, sınıfların yer alımı,  
güçler oranı çok değişmiştir. İşçi sınıfı halkın savaşında başı çeken ana  
güç olmuştur. Burjuvazinin iç ayrışmaları derinleşmiştir. İşçi sınıfının bağ-  
laşıklık kuracağı güçlerin çevresi genişlemiştir. Politik durum, ulusal de-  
mokratik güçlerin cephesini güncel bir zorunluk yapıyor. Türkiye üzerinde  
emperyalizmin baskısı artıyor. Karşımızda NATO, Amerikan emperyalizmi,  
işbirlikçi büyük burjuvazi baş düşman olarak duruyor. Faşizm sürekli tır-  
manıyor. Emperyalizmin baskısı ve faşist saldırı, işçi sınıfımızın, halkımızın  
üzerinde olduğu gibi, ikircimli tutumlu hükümet üzerinde de yoğunlaşıyor.  
Bu durumda CHP'nin sola açılan kanadı işçi sınıfının, emekçi yığınların  
savaşına yaklaşıyor.

Bütün bunlar, ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini kur-  
manın hem olanaklı, hem de zorunlu olduğunu gösteriyor.

Emperyalizme, NATO'ya, işbirlikçi büyük burjuvaziye, faşist tırmanışa,  
gericiliğe karşı savaşta böylesi bir cephe, güç birliği kurulmadan başarı  
kazanılmaz. Ulusal bağımsızlık elde edilemez. Halkın demokratik erki,  
ileri demokrasi kurulamaz. Sosyalizme yol açılmaz. Bölgemizde kalıcı bir  
barış, güvenlik sağlanamaz.

Bu savaş cephesi, bu ulusal bağılıklık halkın, ulusun en geniş katmanlarını: Proletaryasından, işçi sınıfından, kentin, köyün emekçi yığınlarından, ulusal burjuvazinin sola açılan kesimine kadar halkın bütün güçlerini kucaklamalıdır.

Lenin bize, hiçbir zaman kafamızdan çıkarmıyacağımız bir öğüt vermiştir. Lenin, bir olayın üzerinde öngül bir direnişle durur, onu kesinlikle vurgular. Der ki:

«Kendisinden daha güçlü olan bir düşman, ancak son kertesine kadar bir güç gerilimiyle, düşmanlar arasındaki en küçük çatlak genişletilirse, ... her ülkede burjuvazinin değişik gurupları, bölümleri arasındaki en küçük çıkar çelişkilerinden yararlanılırsa ve aynı zamanda geçici bir bağılıklık olsa da, sallantılı ve koşula bağlı olsa da, pek öyle sağlam ve güvenilir olmasa da, sayıca büyük bir bağılıklığı kendinden yana kazanmak için en küçük olanaktan, en büyük bir özen ve ayıklıkla, ustaca ve akıllıca yararlanılırsa yenilgiye uğratılır. Bu gerçeği anlamayan Marksizmden hiçbir şey anlamıyor demektir.»

TKP, biz komünistler, Lenin'in bu öğütünü, bu Leninci ilkeleri kılavuz edinmişizdir. TKP'nin Ulusal Demokratik Cephe politikası, Leninci ilkelere oturtulmuştur.

## Köylülüğün rolü

*Türkiye Komünist Partisi temsilcisinin 14–16 Haziran 1978'de Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Ulan-Bator'da düzenlenen «Tarım sorunu ve ulusal kurtuluş devriminin bugünkü aşamasında köylülüğün rolü» konulu uluslararası teorik konferansta yaptığı konuşma.*

Kardeş Moğolistan Devrimci Halk Partisi'ne ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi redaksiyonuna bu konferansı hazırladıklarından, partimize katılma olanağı verdiklerinden ve gösterdikleri sıcak konukseverlikten ötürü candan teşekkür ederiz.

Ulusal kurtuluş hareketlerinin bugünkü güce erişmeleri, başarı olanağına kavuşmalarında, sömürgeciliğin bir sistem olarak yıkılmasında Sovyetler Birliği'nin, dünya sosyalist sisteminin varlığı, yardımları belirleyici rol oynadı.

Ulusal kurtuluşu için savaşılan halklar, politik bağımsızlığını kazanan ülkeler, uluslararası alanda diğer anti-emperyalist güçlerle, dünya komünist ve işçi hareketiyle ve en başta Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle yakın ilişkiler kurdukları, yurt içinde de tüm anti-emperyalist güçlerin birlikte savaşımını sağladıkları zaman, sorunların üstesinden gelebiliyorlar. Tarım ve köylülük sorununu çözebiliyor, hızlı bir endüstrileşmeyi gerçekleştirebiliyor, sosyalizme yönelebiliyorlar.

Benim yurdum Türkiye'de bunun tersi bir yol izlendi: Ulusal kurtuluştan sonra diktatörlüğünü kuran burjuvazi, kapitalist yolu izledi; giderek yenisinden emperyalizme yamandı. Kapitalist yol, Türkiye'nin sorunlarına çözüm getirmek şöyle dursun, bu sorunları emekçi yığınlar için en acılı bir duruma getirdi. Kapitalizm, Türkiye'de tarım sorununu da çözememiştir. Öyle ki, tarım üretimi, en önemli dış satım kaynağını oluşturmakla birlikte, zaman zaman Türkiye'nin kendi halkını bile doyuramaz bir düzeye düşmektedir.

Bugün Türkiye emperyalizme bağımlı kapitalist bir ülkedir. Türkiye'de kapitalist ilişkilerin egemen olması sınıf savaşımını belirginleştirdi, sertleştirdi. İşçi sınıfının rolü arttı, öncü konuma geldi. Giderek gelişen anti-emperyalist, demokratik savaşım egemen sınıfın bunalımını arttırıyor. Egemen işbirlikçi büyük burjuvazi yeni çıkış yolları arıyor. Faşizmi ortaya sürüyor, kanlı saldırılar, cinayetler düzenliyor. Faşist tırmanış, faşizm tehlikesi, biteviye artıyor. Bu yıl başından beri 200'ün üstünde yurttaşımız faşist saldırılarda öldürüldü.

Maocular da faşist tırmanışa yardımcı oluyor. Bunların bir bölümü en gerici burjuvaziyle artık açıkça ve her yanıla bütünleşti. Diğer bir bölümü de ilerici demokratik güçlere karşı saldırılarda, kışkırtmalarda aktif

rol oynuyor. Bunlar giderek köylü yığınlarını hedef alıyor, «köylülüğün öncü güç olduğu» aldatmacasıyla onu diğer anti-emperyalist güçlerden, işçi sınıfından kopartmaya, işçi-köylü bağlaşıklığını engellemeye çalışıyorlar.

Yurdumuzda kapitalizmin emperyalizme bağımlı gelişmesi, emperyalizmle iç içe geçmiş yerli finans kapitalin, işbirlikçi burjuvazinin, her alana el atması, üretken güçlerin gelişmesini engelliyor, çok geri bir düzeyde bırakıyor. Öte yandan özellikle kırsal alanda kapitalist ilişkilerin yanı sıra daha geri ilişkiler de varlığını sürdürüyor.

Köylerde şu ekonomik ilişkiler var:

1. Yurdun her yanına yayılmış ve genel ölçüde egemen olmuş olan pazara yönelik ilişkiler: mal üretimi, kapitalizm. 2. Bunların yanında yaşayan, kapalı aile ekonomisinin ağır bastığı geniş bir kesim. 3. Belli bölgelerde feodal ilişkilerin kalıntıları.

Tarımda kapitalist sömürü özellikle Türkiye'nin güney kıyılarında, Akdeniz bölgesinde keskinleşmiştir. Burada kapitalist çiftlikler, köylünün büyük çoğunluğunu ücretli tarım proletaryası haline getirmiştir.

Feodal kalıntıların ağır bastığı Türkiye Kürdistan'ını ayrıca, özellikle ele almak gerekir: Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yer alan bu bölgede 42 milyonluk Türkiye nüfusunun yüzde 20'ye yakınına oluşturan (1) Kürt'ler yoğundur. Egemen Türk büyük burjuvazisi bu bölgede ağır bir ulusal baskı uyguluyor. Bu bölgeyi endüstrileşmede ve kültürel alanda da geri bırakıyor. Feodal kalıntılar, Kürt ağalar, beyler, şeyhler ve en gerici Türk büyük burjuvazisiyle el ele çalışıyorlar.

Faşist, gerici çevreler, Maocular işçi sınıfının güçlü olduğu endüstrileşmiş bölgelerdeki başarısızlıklarından sonra giderek özellikle bu bölgeye yöneliyorlar. Kanlı saldırılar, Kürt'lerle bu bölgedeki Türkleri birbirine düşürmek için iğrenç iki yanlı kışkırtmalar düzenliyorlar.

Kürt emekçi köylülerin çoğunluğu ağaya en geri geleneksel ilişkilerle, maddi ve manevi bağlarla bağlı tutuluyor. Bu emekçi köylüler sınıf savaşımına kazanmak çok zor, ama gerçekleştirilmesi mutlak zorunlu bir görevdir.

TKP, Kürt köylüsüne ulusal baskılara karşı savaşımıyla, tam hak eşitliği belgisiyle, tüm emekçilerin savaş birliği belgisiyle, Leninci, ulusların kendi yazgısını çizme hakkı belgisiyle vırıyor; bölgeler arasındaki eşitsizliği ortadan kaldıracak bir endüstrileşme programıyla, halkçı demokratik bir eğitim programıyla, feodal kalıntılara son verecek köklü bir demokratik toprak reformu programıyla varıyor.

(1) Türkiye nüfusu 1976'da 42 milyon; Türkiye Kürt'leri 8 milyon.

Türkiye'de burjuva-demokratik nitelikte bir toprak reformu uygulanmamıştır. Bugün hükümete belirleyici durumdaki, burjuva reformist bir parti olan CHP de köylüye verdiği sözleri tutmadı. En son getirilen toprak reformu yasa tasarısı da, hükümeti destekleyen bazı toprak ağalarına ödün olarak gündemden tümüyle kaldırıldı.

Tarımda kapitalistleşme Türkiye'de, özellikle son 30 yıl içinde, emekçiler için en acılı yoldan, toprak ağalarının daha kanlı olan kapitalist üretim yöntemlerine yönelmeleriyle gerçekleşmiştir. Tarımda kapitalistleşme, geniş köylü yığınlarının, orta katmanların yoksullaşmasıyla at başı gidiyor. (2) Türkiye Kürdistanında da bu süreç büyük bir hızla ilerliyor. Ama bu bölgede hâlâ feodal kalıntılar varlığını duyuruyor. Öte yandan kapitalist üretime yönelen ağalar da köylü üzerindeki feodalizm kalıntısı otoritelerini yitirmemeye büyük bir özen gösteriyorlar.

Yoldaşlar, tarım ve köylülük sorunu Türkiye'nin en önde gelen sorunlarından. Tarım ürünleri dış satımımızın yüzde 70'ini oluşturuyor. Yoksul köylülerin büyük ölçüde kentlere göçmesine karşın, nüfusun çoğunluğu hâlâ köylerde yaşıyor. (3) İşçi-köylü bağlaşıklığı partimizin politikasında stratejik bir önem taşıyor. Partimiz yakın amacı olan, sosyalizme açılan ileri demokratik bir düzeni gerçekleştirmek için işçi sınıfı hegemonyasında tüm ulusal demokratik güçlerin birliğini, ulusal demokratik cepheyi zorunlu görüyor. Ulusal Demokratik Cephe'nin temeli, başı çeken işçi sınıfı ile köylülüğün Leninci ilkeler temelinde demokratik bağlaşıklığı olacaktır. TKP bunu savunurken, aynı zamanda bir yandan köylülüğün rolünü küçümseyen küçük burjuva sosyalistlerine karşı, bir yandan da bu rolü abartan, işçi sınıfının önderliğinin karşısına koyan bölücülere, Maoculara karşı kararlılıkla savaşıyor.

Tarımda kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olmasıyla belirginleşen ve hızla keskinleşen sınıf çelişkileri, bir yandan, zaman zaman ağaların toprağına el koymaya, bu toprakları elde silâh savunmaya kadar varan kendiliğinden, dağınık direnişlerde yansıyor. Öte yandan son yıllar içinde köylülüğün savaşımının artan bir hızla yığınsallaşma ve işçi sınıfının başı çektiği ulusal demokratik hareketle bütünleşme sürecine girdiği görülüyor.

Bu süreç son yıllarda işçi hareketindeki yükselişle sıkı sıkıya bağlıdır. Gerçekten, geçtiğimiz on yıllar öncesine kadar hemen hemen her harekete burjuvazi ve küçük burjuvazi damgasını vururken, şimdi işçi sınıfının

(2) 1955-1974 yıllarında traktörle işlenen toprakların alanı yüzde 14'ten yüzde 61'e yükseldi; Öte yandan 1953-1970 yıllarında orta katmanların yoksullaşmasının da sonucunda, 50 dekardan küçük (traktör kullanma ve verimli tarım yapma olanağı olmayan) işletmelerin kapladığı alanda yüzde 18'den yüzde 29'a yükseldi - "Ürün" dergisi; sayı 38; sayfa 53, 64.

(3) 1950'de yüzde 81; 1970'de yüzde 65.

başı çekmediği, şu veya bu şekilde etki altına almadığı bir tek gerçek demokratik ulusal eylem yoktur. Bir dizi grev; üç yıldır kutlanan, kanlı kırımların bile yıldıramadığı yığinsal 1 Mayıslar; partimizin bir an bile elden bırakmadığı proletarya enternasyonalizmi belgisinin bugün yığınları sarması; düpedüz politik nitelik taşıyan 1976 ve 1978 genel grevleri bunun kanıtlayan bir kaç örnektir. Bu gelişmelerde TKP'nin son 5 yıl içinde yaptığı atılımın belirleyici rolü var. Son Merkez Komitesi Plenumunda da bu gerçek bir kere daha yansıdı.

İşte tüm bu gelişmeler köylülüğü de etkiliyor. 1 Mayıs 1978'de, İstanbul mitingine ilk olarak iki önemli köylü örgütü katıldı: Küçük üreticilerin, orta köylülüğün yerli-yabancı tekellere, işbirlikçi burjuvaziye karşı kendilerini savunmak için kurdukları köy kooperatiflerini birleştiren Köy-Koop, ve topraksız, az topraklı emekçi köylülerin yer aldığı, yığinsal örgüt olmaya aday Köy-Der. Kooperatifleşme hareketi son yıllarda bir yandan yoğunlaşırken, bir yandan da gittikçe anti-faşist, anti-emperyalist konumlara geliyor. Birçok kooperatifler «Ulusal Demokratik Cephe» önerisini destekliyorlar.

Diğer bir örnek, maden işçilerinin 1977 sonlarında yaptıkları 8 aylık greve köylülüğün gösterdiği maddi ve manevi büyük dayanışma oldu. Gerek bu dayanışmayı, gerekse 1 Mayıs hazırlıklarını yurdun dört bir yanındaki köylerde örgütleyen eylem komitelerine partimiz büyük değer biçiyor. Burada edinilen deneyimler aynı zamanda toprak reformu savaşımını yürütecek ve pratikte gerçekleştirecek olan köy komitelerinin de tohumlarının oluşturuyor.

Bütün bu gerçeklerden işçi-köylü bağlaşıklığı sorununun çözüm yoluna girdiği sonucunu çıkarmak hata olur! İşçi-köylü bağlaşıklığı sorunu partimiz için hâlâ çözülmesi son derece zor, son derece çetin bir sorundur. Köylülüğün bir «küçük mülk sahipleri denizi» oluşu; gerek feodal kalıntıların, gerek kapitalistleşen eski ağaların gerici geleneksel otoriteleri; dinsel baskılar; bilgisizlik, okur-yazar oranının düşüklüğü köyde büyük engeller oluşturuyor. Hâlâ kırsal alanlar gericiliğin, hatta yer yer faşizmin dayanağı olmaya devam ediyor.

Ama TKP, şu son dönemde köylüye varma pratiğini bir hayli geliştirdi. Yeni yeni örgütlenmeye başlayan ücretli tarım işçileri, tarım sezonu dışında kentlerde çalışan yarı-proleter, ilerici gelenekleri olan köy öğretmenleri, köylülüğe giden daha nice bağların önde gelenleridir.

TKP, bir yandan bir avuç büyük toprak sahibine, ağaya, büyük kapitaliste karşı tüm köylülüğün istemlerini savunurken, bir yandan da her şeyden önce topraksız ve yoksul köylülüğün, köy emekçilerinin savaşımını var gücüyle örgütlemeye çalışıyor. Yığinsal örgütlenmenin yanı sıra köy emekçileri arasında komünist önderler yetiştirmeye, partiyi kırsal alanda örgütlemenin adımlarını atmaya büyük önem veriyor.

Partimiz köylülüğün geleneklerini de önemle dikkate alıyor. Örneğin «imece» denilen kollektif köy yardımlaşması; sınıf savaşı içinde doğan, ağa toprağına el koyan köylülerin kollektif üretime gitme ve toprağı-jandarmaya karşı birlikte savunma geleneğı, önemli ilerici geleneklerdir.

Öte yandan TKP köyde dinsel etkeni küçümsemiyor. Çeşitli mezheplerden köylülerin geleneksel farklı konumlarını da gözönünde tutuyor.

Burjuva reformizminin köylü yığınları üzerindeki etkinliğini de dikkate almak gerekir. TKP, burjuva reformizminin onların hiç bir sorununa gerçek bir çözüm getirmeyeceğini köylülere onların kendi deneyimleri içinde göstermeye çalışıyor.

Partimiz, köylülüğe demokratik bir toprak reformu programıyla varıyor. TKP, programının demokratik toprak reformuyla ilgili bölümünde bir yandan küçük ve orta köylüyü, küçük üreticiyi ağaya, büyük kapitaliste, aracıya, tefeciye karşı, yerli-yabancı tekellere karşı destekliyor. Köylünün yararına, demokratik kooperatifçiliğı teşvik ediyor.

Öte yandan TKP en başta emekçi köylüyü savunuyor. Feodal ilişki-kalın-tılarını kökten kaldırmayı, ağanın, büyük toprak sahibinin, malına karşılıksız el koymayı, böylece maddesel ve tinsel tüm otoritesini kırmayı; topraksız ve az topraklı köylüyü bedava topraklandırmayı ana hedef ediniyor.

TKP, toprak reformunu pratikte yaşama geçirecek örgütlenmeyi emekçi köylüler arasında gerçekleştirmeyi de programına şöyle koymuştur: «Demokratik toprak reformu ve ona bağlı bütün bu sorunların çözümü için topraksız ve az topraklı köylülerden köy komiteleri kurulur.»

Köylülüğün en yakıcı sorunlarını yanıtlayan bu program, köylü yığınlarını savaşıma çekmek, işçi-köylü bağlaşıklığını yaşama geçirmekte en önemli silâhımızdır.

Yoldaşlar, dikkatiniz için teşekkür ederim.



# **TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Merkez Komitesi Plenumunda Okuduğu Politik Büro Raporu'ndan**

**Yoldaşlar!**

Bu toplantı, Parti Konferansı'ndan sonra Merkez Komitesi'nin ilk plenumu oluyor. Bu plenum, Konferans'da saptanan parti politikasının, kararlarının hangi ölçülerde, ne biçimde uygulandığını ve artık, eksik neler yapıldığını, nelerin yapılması gerektiğini ele alacaktır. Plenumun gündemi buna göre düzenlenmiştir.

Plenum uluslararası durumu, bölgemizde, Yakın Doğu'da patlak veren yeni gelişmeleri göz önünde bulundurmaktadır. Söz yok, plenum en başta memleketteki politik, sosyal gelişmeleri ele alıyor.

Emperyalistler, yayılcı Amerikan çevreleri, NATO'nun elebaşı patronları yeryüzünde gerginliği, yumuşama sürecini boyuna baltalama çabasındadırlar. İsrail saldırganlarının Lübnan'daki son barbarlığı, emperyalistlerin Afrika'daki yeni, kanlı saldırıları bunun en somut belgeleridir. Amerikan emperyalistleri, NATO başları Türkiye üzerindeki baskılarını biteviye arttırıyorlar. Anayurdumuzda kanlı, kurşunlu faşist saldırıların üstelemeşi, NATO'nun baş patronu Amerikan emperyalistlerinin yayılma, barışı, güvenliği baltalama plânlarıyla, politikalarıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Sovyetler Birliği, sosyalist ülkeler topluluğu, bunların hükümetleri gerginliği azaltmak, yeryüzünde barış ve güvenliği güçlendirmek politikasını ardıcıl uyguluyor, yürütüyorlar. Toplu insan kırma silâhlarının, bu arada Nötron bombasının yasaklanması, silâhsızlanmaya gidilmesi için sürekli çaba gösteriyorlar. Başta Sovyetler Birliği'nin bu Leninci, ardıcıl barış politikası, her yerde olduğu gibi, Türkiye'de de ulusal bağımsızlık, özgürlük, barış ve güvenlik, demokratik haklar ve sosyalizm için savaşılan bütün güçler için, işçi sınıfı ve geniş emekçi yığınlar için, devrimciler için, partimiz için tükenmez güç kaynağıdır.

**Yoldaşlar!**

Konferans'dan bu yana geçen zaman içinde ülkemizde önemli gelişmeler oldu. Bu süre içinde geçen olaylar, Konferans'da saptanan politikamızın doğruluğunu kanıtladı. Emperyalizm ve işbirlikçi, tekelci burjuvaziyle halkımız, burjuvaziyle proletarya ve burjuvazinin kendi arasındaki çelişkiler keskinleşti. Sınıf savaşları daha da sertleşti. Partimiz işçi sınıfının, emekçi yığınların savaşları içinde güçlendi, örgütlendi. Üye sayısında önemli bir artış oldu.

İşçi sınıfının savaşımlı, anti-emperyalist, anti-faşist hareketin gelişmesi düz bir çizgide olmadı. Zikzaklı, ilerlemeli-gerilemeli oldu. TKP MK Politik Bürosu, partimizin programı ve Konferans'ta onaylanan politikasının ışığında partiyi yönetmek, önümüze çıkan sorunları çözmek için çalıştı.

Konferans'dan sonra oluşan gelişmeleri incelemek, yeni sorunları, yeni durumu irdelemek, MK üyesi yoldaşların fikirlerini, önerilerini almak ve kollektif kararlara varmak için MK Plenumunu topluyoruz.

Partimizin tarihinde plenumlar önemli bir yer tutar. Bazan kongreler kadar önem taşıyan plenumlar olmuştur. Örneğin 1934 genişletilmiş plenumu bunlardan biridir. Diyebiliriz ki, IV. Kongre'den sonra yapılan bu ilk plenumda Kongre'de olduğundan daha çok sorun ele alınmış ve çözümlenmiştir. Kongre İstanbul'da, Defterdar'da gizli olarak yapılmış, bir gün sürmüştü. Plenum daha uzun sürede yapıldı. Bunu Komintern'in yetkili sorumluları da izlemişlerdi.

Bugün toplanan Plenumun çözümleneceği sorunların büyük önemi vardır.

Politik Büro'nun bu raporu Konferans'dan bu yana geçen sürenin olaylarını ayrıntılarıyla ele almıyor. Sunulan rapor, bu aşamada ülkemizdeki başlıca gelişmelerin ana çizgilerini inceliyor, ana sorunlarımızı ele alıyor. Perspektifler çiziyor, partimizin güncel hedeflerine ulaşabilmesi için taktikler ileri sürüyor, kararlar alınmasını öneriyor.

## I. POLİTİK DURUM

Yoldaşlar,

Bugün önümüzde duran başlıca güncel amaç nedir? Emperyalizm ve işbirlikçi, tekelsel burjuvazinin yarattığı faşizm tehlikesini yenmek. Bu amacı gerçekleştirebilmek için sınıfların, güçlerin yer alımını iyi saptamak gerekiyor.

Emperyalizm Türkiye'de ekonomik, politik, askersel, toplumun bütün alanlarında önemli konumları elinde tutmaktadır. İşbirlikçi büyük burjuvazinin çıkarları da emperyalizmin ülkemize karşı politikasıyla uyum içindedir. Bu dönemde oluşan hükümet değişiklikleri devletin, politik erkin karakterinde değişiklik yapmamıştır. Politik erk ve egemenlik emperyalizmin işbirlikçisi büyük burjuvazinin, bu en sömürücü, en gerici kesimin elindedir.

### *Bunalımlar üsteliyor*

Konferans'da, işbirlikçi büyük burjuvazinin, gerici-egemen çevrelerin memleketi emperyalizme daha sıkı bağlayacağı, daha derin yıkımlara

götüreceği, bunalımların daha da artacağı saptanmıştı. Gelişmeler bu öngörüğü doğruladı. Pahalılık, işsizlik, emekçilerin yoksullaşma süreci derinleşti. İşbirlikçi, büyük burjuvazinin, yerli, yabancı tekellerin elde ettiği kârlar dev boyutlara ulaştı. Egemen sınıfların, bunalımların yükünü işçi sınıfına, emekçi yığınlara yüklemesiyle sınıf savaşları daha da keskinleşti. Grevler, direnişler, yığın eylemleri yoğunlaştı.

Emperyalizme bağımlılığın artması, bunalımların daha sert ölçüler almasına yol açtı. Bu bunalımların ve sınıf savaşlarının sonucunda burjuvazinin içindeki ayrışmalar daha da derinleşti. Burjuvazinin değişik kolları arasındaki egemenlik çatışması keskinleşti.

Bu süreçlerin, başta işçi sınıfı, onunla bağlı olan demokratik güçlerin savaşımının gelişmesi sonucunda işbirlikçi, büyük burjuvazi memleketi eskisi gibi yönetebilme olanaklarını yitiriyor. Genellikle burjuvazi, artık kolay kolay hükümet kuramıyor. Meclisi bile çalıştıramıyor. Seçimlerden sonraki gelişmeler, Konferans'da saptanan bu gerçeği açıkça gözler önüne serdi.

### *Faşist tırmanış durmamıştır*

Böylesi bir durumda gerici-egemen çevreler çıkar yolu terörü arttırmakta, faşizme tırmanmakta görüyorlar. Faşizme tırmanış sürecinde faşist yöntemler başta işçi sınıfına, ilerici gençliğe, tüm ulusal, demokratik güçlere karşı uygulanıyor. Faşizm tehlikesi gündemdedir. Olayların daha kanlı olması, saldırıların üsteleme, süregenleşmesi bunu gösteriyor. Faşist tırmanış aynı zamanda bölgemizde barış ve güvenlik için büyük bir tehliktir.

### *Ulusal demokratik güçlerin birliği zorunludur*

Konferans'da güncel hedefler olarak faşist tırmanışın yürütüm organı olan gerici-faşist karması hükümetin alaşağı edilmesi, yerine anti-emperyalist, anti-faşist güçlerden oluşan bir hükümetin geçirilmesi, tüm ulusal, demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğinin oluşturulması kararlaştırılmıştı. Bu kararların ışığında parti yönetimi, Demirel ortaklığına, faşist tırmanış sürecine karşı işçi sınıfını, geniş emekçi yığınlarını eyleme geçirmek için savaştı. İşçi sınıfının birliğini, tüm ulusal, demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini gerçekleştirme yolunda çalıştı. Parlâmenter yöntemleri, parlâmento dışı yığınsal eylemlere bağlama taktiğini uyguladı. Yığınsal 1 Mayıs yürüyüş ve mitingi, on binlerce metalürji işçisinin sekiz ay süren grev savaşı ve bir dizi grevler, memleketin değişik yörelerinde yığınsal protesto yürüyüş ve mitingleri, toplantıları bu yığın savaşının belli başlılarıdır.

### *Politik gelişmeler ve TKP'nin taktiği*

TKP genel seçimlerde güçlerin yer alımını göz önünde tutan esnek bir politika izledi. Önce, teröre katılmamış yurtsever politikacılardan oluşan bir seçim hükümetinin kurulmasını ileri sürdü. Illegal koşullarda olmasına karşın seçim kampanyasına aktif katıldı. İşçi sınıfını, halkı gerici-faşist güçlere oy vermemeye, oylarını demokratik hak ve özgürlüklerden yana adaylara vermeye çağırdı.

TKP'nin taktiği, hükümet ortaklığındaki partileri geriletmek, onlara karşı olan güçlerin eylem birliğini sağlamak, oyları bölmemektir. Seçimlere giren TIP bu taktiği benimsemedi. TKP'nin uyguladığı seçim taktiğinin sonucunda, özellikle işçi hareketinin güçlü olduğu yerlerde, emekçi yığınlar, ilerici, demokratik güçler arasında kurulan bağlar CHP'nin sol kanadına kadar uzanıyordu.

Seçim sonuçları TKP'nin taktiğini doğruladı. CGP ve DP eridi. Hükümet olanaklarından yararlanan AP durumunu genellikle korudu. İşbirlikçi burjuvazinin vurucu gücünü oluşturan MHP ise öne fırladı. İlerici güçler arasında eylem birliğinin oluşmaması, faşist tırmanışa parlamenter avantajlar sağladı. Faşizm tehlikesine karşı savaşın güncelliği açıkça ortaya çıktı.

Yerel seçimlerde ise TKP, bu seçimlerin özelliğini ve yeni gelişmeleri göz önünde tuttu. Taktiğini bu duruma göre ayarladı. Halkı yalnız gerici-faşist politikacılara değil, CHP içinde bunlarla uzlaşanlara, CHP'nin sağa açılan kanadına da oy vermemeye çağırdı. Faşist tırmanışa karşı çıkan, işçi sınıfının, ulusal, demokratik güçlerin birliğinden yana olan, halkın güvendiği adayların, CHP'li olsun, TIP'li, TSİP'li olsun, bağımsız olsun yerel yönetimlere seçilmesini önerdi.

Yerel seçimlerin sonucunda yerel yönetimler düzeyindeki güçler oranı, genel seçimlerin sonucuna paralel olarak oluştu.

Bunahımların, burjuvazinin iç çelişkilerinin, sınıf savaşlarının sertleşmesi sonucunda hükümet içindeki çatışmalar keskinleşti, gerici-faşist ortaklık düştü.

Emperyalizm ve işbirlikçi büyük burjuvazi ülkeyi yönetebilmek için at değiştirmek, yeni çözüm yollarına başvurmak zorunluğunu duydu. Burjuvazinin değişik kolları arasında yeni bağlaşımlar, uzlaşımlar süreci gelişti. CHP üst yönetimi TKP'ye, işçi sınıfına, sendikal harekete karşı saldırıyı arttırırken, AP'li saygınlıklarla, gerici politikacılarla bağlar kurma yoluna gitti. Bu süreç içinde burjuvazi, işçi sınıfının ilerici sendikal örgütü DISK'in gücünü kırmak, onu kontrol altına almak için, sendikal hareketteki ajanlarını ilerici sendikacılara karşı harekete geçirdi.

İşçi sınıfının, halkın uğrunda savaştığı ulusal, demokratik güçlerden olu-

şan-bir hükümet istemine karşı, emperyalist ve tekelci çevrelerin AP-CHP ortaklığı önerisi bu dönemde gerçekleşemedi. Ama işçi sınıfının, emekçi yığınların istediği hükümet de kurulamadı. Gerici bir gurup politikacıyla uzlaşan sağcı CHP üst yönetimi yeni hükümeti kurdu.

### *Yeni durum – TKP'nin politikası*

Hükümet programında faşist zorbalıkların önlenmesi, özgürlüklerin korunması, bazı reformların yapılması, NATO içinde belirli bir hareket özgürlüğünün elde tutulması, komşu ülkelerle işbirliği yapılması yönünde sözler yer aldı. Ama hükümetin açık bir anti-emperyalist niteliği ve kesin anti-faşist tutumu yoktur. Bir çok alanda emperyalizmle uzlaşma içindedir. Uluslararası Para Fonu'nun dayatmalarını, örneğin % 30'luk bir devallüasyonu benimsemiş, uygulamıştır. Amerikan emperyalizminin yanı sıra yeni hükümet, özellikle Batı Alman emperyalist çevreleriyle ilişkilerini yoğunlaştırıyor. Uluslararası sosyal demokrasiyle, başta Batı Alman Sosyal Demokrat Parti yöneticileriyle bağlarını güçlendiriyor. Bu hükümetin bir özelliği de işçi sınıfına, sınıf sendikalarına, uzlaşmacılığı, pasifliği aşılama, bölücü girişimlerde bulunmak sarı sendikacılığı desteklemek ve kendine, dayanak yapmak çabasıdır.

Bu hükümetin kurulmasıyla gerici-faşist güçler, onların arkasında duran CIA, emperyalizm, işçi sınıfına, ilerici, demokratik güçlere karşı onları sindirmek amacıyla genel bir saldırıya geçtiler. Emperyalizmin iç savaş örgütlerinin, kontr-gerillanın bu niteliğinin açığa vurulmasıyla Türkeş, Demirel gibi gerici-faşist politikacılar iç savaş çıkartmak, faşist bir diktatörlüğe gitmek amaçlarını açıkça ortaya koydular. Bu faşist saldırıların yoğunlaşmasıyla, güncel olarak, hükümetin küçük de olsa ileriye doğru attığı adımları engellemek ve ele geçirmiş oldukları konumları zorbalıkla korumayı amaçlıyorlar. İstanbul'daki 16 Mart kırımı, Malatya, Kars, Iğdır olayları bu sürecin kanlı halkalarıdır.

TKP, faşist tehlikeye karşı işçi sınıfını, tüm ilerici güçleri, TİP'i, sosyalist partileri, CHP'yi eylem birliğine, miting, gösteri ve politik grevlerle ulusal çapta direnişe çağırdı. Faşist tırmanışın üstelediğini, hükümetin bunun üstüne gitmediğini belirtti. Hükümetin kesin davranmasını istedi. İkiricimli davranmanın gerici güçleri, faşistleri, Maocuları daha da azdıracığını söyledi.

Faşist saldırılara karşı yığınsal çıkışlar, grev, miting ve gösteriler tüm burjuvaziye, egemen çevreleri, Amerikalısını da, Çankayasını da korkuttu. Ecevit hükümetinin ikiricimli tutumu işçi sınıfına, geniş halk yığınlarına, faşizmle aktif savaşılan güçlere, örgütlere karşı dönüştü. Bu tür tutum Türk burjuvazisi için yeni bir şey değildir. Kaç kez döneklilik yapmıştır. Cibilliyeti böyledir. O böylesi dönemlerde kendisinin bencil, sınıfsal çıkarlarından

başka bir şey tanımaz. Olaylar da gösteriyor ki, CHP'nin içinde, onun başını çeken sağ kanat içerde gerici, dışarda emperyalist çevrelerle her zaman uyuşmalara gidebilir. Onlara ödün verebilir. Veriyor da. Ama bu, emperyalistlerle, içerde gerici çevrelerle aralarında var olan çelişkilerin silindiğini, ortadan kalktığını göstermez. TKP, biz komünistler, bütün bunları göz önünde tutmak zorundayız.

Son olaylar, asıl önemli bir gerçeği bir kez daha vurguluyor. TKP Merkez Komitesi'nin direniş çağrılarına en başta işçi sınıfı yanıt veriyor. O, devrimci ana güç olduğunu biteviye gösteriyor. Düzenli, disiplinli uygulanan genel politik grev 1 Mayıs yürüyüş ve mitingi başarıyla geçti. Halkın, yurtsever güçlerin katıldığı bu yığinsal gösteriler, faşist tirmanışa karşı geniş bir tabanın bulunduğunu, bu tabanın aktif olduğunu gösteriyor.

CHP'ye karşı TKP'nin uygulayageldiği esnek politik doğrudur. Lenin, komünistlerin en küçük olanaklardan, burjuvazinin sallantılarından, yararlanması, devrimci hareketin çıkarına ona bir adım ileri attırması gerektiğini öğüt verir. Biz, işçi sınıfının, halkımızın çıkarlarına bakıyoruz, onları savunuyoruz. Partimiz, bu hükümetin ileriye dönük attığı adımları, ikircikli ve küçük de olsa, gerici-faşist güçlerin saldırılarına karşı desteklemek, geri adımlarını, tutarsızlıklarını eleştirmek, onlara karşı çıkmak, CHP yönetimini halka verdiği sözleri tutmaya zorlamak politikasını uyguluyor. CHP sağ yönetiminin işçi sınıfını, emekçi yığınları sosyal-demokrat ideoloji ile, reformcu düşlerle oyalamasına karşı savaşıyor. Bu hükümeti ve CHP'yi, gerici-faşist güçlerle bir tutan serüvenci tutumların ve Maocu, Troçkist, anarşist akımların karşısına çıkıyor.

İşçi sınıfımızın, halkımızın baş düşmanı emperyalizm, işbirlikçi büyük burjuvazi, büyük toprak ağaları, gerici-faşist güçler ve militarist klittir. Bu düşmana karşı savaşan güçlerin başında işçi sınıfı, onun savaşkan, öncü kolu TKP geliyor. İşçi sınıfı devrimci hareketin başını çeken güç olarak kent ve köy emekçilerini, orta katmanları, burjuvazinin emperyalizmle, tekellerle çelişkileri olan kesimlerini anti-emperyalist, anti-faşist savaşa yöneltiyor. TKP, programında yer alan ulusal, demokratik cephe stratejisini yaşama geçirmek için savaşıyor.

### *İşçi sınıfının, halkımızın savaşı gelişiyor*

Geçtiğimiz süre içinde işçi sınıfının birliği yönünde değişik sendikalara bağlı işçiler arasında ortak eylemler belirgin bir gelişme gösterdi. Bunun örnekleri 1 Mayıs'larda, yığinsal grev, gösteri ve mitinglerin hazırlanması ve örgütlenmesinde görülüyor. Bu süreç, tabanda işçi sınıfının sendikal birliği yönünde yeni gelişen, partimizin katkısıyla oluşan bir süreçtir.

Bu dönemde işçi sınıfının ilerici sendikal örgütü DİSK'in gelişmesi düz bir çizgide değil, ilerlemeli-gerilemeli oldu. Son Kongresinde DİSK'in bazı

ilerici yöneticileri seçilemedi. DISK'in kimi yeni yöneticisi örgütü sınıf uzlaşmacılığına, pasifliğe çekmek eğilimini taşıyorlar. Ancak, tabandaki işçilerin etkisiyle sınıf ve yığın sendikacılığı ilkelerini ister istemez savunmak zorunda kalıyorlar.

Bu dönemde işçi sınıfının savaşları içinde Maden-İş'in MESS'e karşı yürüttüğü grevlerin özel bir yeri vardır. On binlerce işçi sekiz ay süreyle uluslararası tekellere ve yerli ortaklarına karşı ekonomik, sosyal haklar için, anti-emperyalist, anti-tekelci, politik nitelikte bir savaş yürüttü. Bu grevde metalürji işçileri bilinçlendiler, yeni deneyler kazandılar, işçi sınıfının birliği yönünde adımlar attılar. Yer yer işçi-köylü bağlaşıklığı boy verdi. İşçi sınıfının, gençliğin, emekçi kadınların ulusal çapta dayanışmasının yanı sıra, geniş ölçüde uluslararası bir dayanışma oluştu. Bu özverili savaşım sonunda metalürji işçileri küçümsenemeyecek başarılar elde ettiler. Bütün bunlara karşılık grevin zayıf noktaları da yok değildir.

Bu dönem boyunca yurt dışındaki işçilerimizin savaşımı Türkiye işçi sınıfının ve bulundukları ülkeler işçilerinin savaşlarıyla bağlı olarak gelişti. Maden-İş'in sürdürdüğü grevle dayanışma kampanyasına ve tekellerin sömürsüne karşı bulundukları ülkelerin işçi sınıfıyla, diğer uluslardan işçilerle omuz omuza grevlere işçilerimiz de aktif olarak katıldı. Bu dönemde yurt dışındaki işçilerimizin örgütlerinde yığınsallaşma süreci gelişti.

Bu aşamada ülkemizde köylülerin, özellikle orta ve küçük köylülerin eylemleri örgütsel bakımdan daha üst bir düzeye ulaştı. Komünistlerin köylerde örgütlenme süreci başladı. Küçük ve orta üretici yığınlarının tekellerle çelişkisi keskinleşti. Yerli, yabancı tekellerin sömürsüne, gerici-faşist karması hükümetin politikasına karşı, özellikle Köy-Koop'un örgütlediği, topraksız, az topraklı köylülerin, ilerici, demokratik örgütlerin, yer yer sendikaların da katıldığı yığınsal çıkışlar oldu. Ege ve Marmara bölgelerinde Köy-Der'ler kuruldu.

Orta katmanlar, özellikle esnaf ve zanaatkarlar, Demirel ortaklığının zamların sorumluluğunu kendilerine yüklemesine karşı çıktılar.

Teknik efeman, öğretmen, avukat, doktor gibi meslek gurupları ve onların yığın örgütlerinde genellikle işçi sınıfıyla daha sıkı bağlanma, anti-faşist, anti-emperyalist savaşa daha aktif katılma yönünde bir gelişme oldu. Bu örgütlerde partimizin, bize yakın güçlerin etkinliği arttı. Ancak bu örgütlerin bazılarında ilerici, demokratik nitelikler taşıyan hemen hemen tüm akımların bize karşı birleştikleri görülüyor. Bunlara karşı yönetim organı seçimlerini kazanmak bir yönüyle başarı olmakla birlikte, bağlaşıklık politikamızı daha sağlıklı yürütebilmenin yollarını bulmak önem taşıyor. Bu örgütlerde anti-emperyalist, anti-faşist amaçlar çevresinde geniş yığınları toplama, onlara öncülük edebilme ustalığını göstermeliyiz. Bu örgütlerde çalışan komünistler, bu katmanların güncel maddi çıkarları, sosyal, politik hakları için savaş çıkış noktası yapmalıdırlar.

İlerici gençlik hareketinde nicelik ve nitelik bakımından ileriye dönük bir gelişme oldu. Anti-emperyalist, anti-faşist bir platformu olan ilerici gençlik sosyalizm ülkülerini benimsiyor. Maoculuğa, Troçkizme, anarşizme karşı savaşta önemli bir rol oynuyor. İlerici gençliğin önünde anti-emperyalist, anti-faşist gençlik hareketinde birliği sağlamak sorunu duruyor. Gençlik arasında işsizliğe, çırakların amansızca sömürülmesine karşı, meslek eğitimi için, demokratik ve halkçı bir eğitim için, faşist saldırılara karşı can güvenliği için savaş günceldir. Partimiz işçi gençlik arasında örgütlenmeyi başa alıyor. Öğrenci gençlik kesiminde, özellikle meslek okullarında örgütlenmeye önem veriyor.

Bu dönemde ilerici kadın hareketi, işçi sınıfına daha çok bağlandı. Ülke çapında örgütlenmek, yığınsallaşmak, ilerici kadın hareketini birleştirmek sorunu gündemde duruyor.

Bu dönemde bir barış örgütünün kurulması önemli bir kazanımdır. Barış hareketi ülkemizde, emperyalizmin körüklediği silâhlanma yarışına, topraklarımızdaki saldırı üslerine, ikili anlaşmalara, NATO'ya karşı yöneliyor. Nötron bombasına karşı dünya çapındaki kampanyaya Barış Derneği aktif katılıyor.

Öğretmenlerin arasında işçi sınıfıyla bağlanmak, ondan destek almak yönündeki akım günden güne geliyor.

Bu dönemde elde edilen önemli bir kazanım da sendikaların, ilerici yığın örgütlerinin uluslararası bağlarını güçlendirmeleridir. Maden-İş ve diğer bazı sendikalar Dünya Sendikalar Federasyonu'na bağlı uluslararası sendika birliklerine, İlerici Gençler Derneği Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'na, İlerici Kadınlar Derneği Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu'na, Barış Derneği Dünya Barış Konseyi'ne üye oldular, ya da bağlarını güçlendirdiler. Bu arada TOB-DER'de, Dünya Öğretmenler Sendikası'na üye oldu.

Ordunun emperyalizmin elinden alınması, NATO'dan çıkarılması, halka karşı jandarma olarak kullanılmasına son verilmesi, silâhlı güçlerin demokratikleştirilmesi, dayak, küfür gibi yöntemlere, assubay ve erlere karşı yapılan baskılara, şovenist aşağılamalara son verilmesi gibi istemler çevresinde yurtsever erleri, assubay ve subayları halkın savaşından yana çekme olanakları doğuyor. Bu olanakları değerlendirmek gündemde duruyor.

Polis örgütü içinde faşist tırmanışa karşı çıkan güçlerin örgütlenmesi geliyor. Örneğin Pol-Der, emekçi yığınların bazı eylemlerinin yanında yer alıyor.

Programımızda yer alan ulusal demokratik cephe düşüncesi Konferans'dan sonra emekçi yığınların arasında yayıldı. Bu gelişmenin hızlı ve sıçramalı olması, yer yer cephenin «oldu bitti»ği kanısını uyandırdı. Ama



Ülkü olarak geniş çevrelere yayılmasına karşın, ulusal demokratik cephenin bir pltform çevresinde yaşama geçme süreci başlatılamadı. Ulusal demokratik cephe belgisinin ortaya atılması ulusal bağımsızlık ve demokrasiden yana güçleri ve bunlara düşman olanları, aynı zamanda salıntılı, ikircikli tutumda olanları da açığa çıkardı. Burjuvazi, sendika ve yığın örgütlerindeki bazı yöneticilerin TKP programında yer alan terimleri alıp kullanmalarından, işçi sınıfının birliğine, DISK'e karşı saldırıya geçmek için yararlandı.

İşçi sınıfının yanında anti-emperyalist, anti-faşist harekete katılan güçlerin henüz bir pltform çevresinde bir araya gelememiş olması ilerici güçlerin önemli bir zayıflığıny oluşturuyor.

**Yoldaşlar!**

Geçtiğimiz dönemde güçlerin konumundaki gelişmeler genel çizgileriyle ve özetle böyledir. Bu koşullarda ana sorunlarımızı ele almak ve zlemek zorundayız. Gndemimizde başta faşist tehlikeye karşı savaş duruyor. Bununla bağlı olarak ele alacağımız bir konu sendikalar sorunudur. Sonra, anti-emperyalist savaşa hız verme ve ulusal, demokratik güçlerin cephe birliğini oluşturma yolunda adım atma sorunları gündemimizde yer alıyor. Bütün bu sorunların çözümünde en önemli bir ğe, TKP'nin glenmeşidir. Ayrıca Plenum legale çıkma sorununun değişik yönleri üzerinde durmalı, bir sonuca varmalıdır.

## SENDİKALAR SORUNU

**Yoldaşlar!**

Plenumun üzerinde durması, zmlemesi gereken önemli sorunlardan birisi de sendikalar sorunudur. DISK'teki son gelişmeler, bu sorun üzerinde durmamızı ve bazı dersler çıkarmamızı n plna getiriyor. Biliyoruz ki, kalıcı olanı, tabanda örgütlenmek, yığınları rgtmektir. Sendikalardaki çalışmalarda, sekte riğe dnşmemek ve hesapsız çıkışlardan kaçınmak gerekir. Bir de burjuvazinin ajanlarına karşı sürekli savaş zorunluğu vardır. Bu ilkelere uymamak, partimizin sendikalarda çalışmalarını zor laştırır.

Komünistler, sendikalarda aşağıdan yukarıya doğru seçilerek yönetime gelirler. Bu temel kuralıdır. Bunun yanı sıra, yönetimde değişik görüşlerden sendikacılarla bağ kurmak, onları kazanmak yolundaki olanakları değerlendirirler.

Komünistler sendikalardaki çalışmalarında işçi sınıfının çıkarları, sınıf ve yığın sendikacılığı ilkeleri temelinde yönetim organlarını diğer ilerici politik ve sendikal akımlara bağlı işçilerle paylaşabilmelidirler. DISK

içinde, TÜRK-İş ve diğer sendikalara bağlı işçiler arasında çalışmak, onların savaşlarını örgütlemek, onların arasında parti örgütleri kurmak eylemini yoğunlaştırmak gerekiyor.

Sınıf çıkarları temelinde sendikal hareketin birliği için savaşın başarıya ulaşması başta değişik sendikaların işçi yığınları içinde yeterince örgütlenmemize bağlıdır. Sendikaların, özellikle DISK'le TÜRK-İş'in arasında eylem birliği sorunu olgunlaşıyor. Sendikal birlik yönünde bir gelişme görülüyor. TKP sendikal birlikten yanadır. Bu birliğin gerçekleşme sürecinde, yönetime işçi sınıfının çıkarlarını savunan sendikacıların gelmesi için savaşıyor.

Sendikalarda sarı sendikacıların olduğu gibi, sınıf uzlaşmacılarının da yönetimine son vermek için elverişli koşullar, sınıf savaşı süreci içinde gelişiyor. Onların uzlaşmacı, pasif tutumlarını yığınlardan kopmadan, yığınların önünde demaske etme savaşın sürekli yürütmek zorunluluktur. Ayrıca, sendikal plânda da faşist saldırıları geri püskürtmek görevi gündemden inmemiştir.

İşçi sınıfının eylem birliği süreci, sınıf savaşının bu koşullarında gelişiyor. Birliği geliştirmenin önemli bir yöntemi yığınsal eylem ve direnişleri değişik politik ve sendikal akımlara, değişik görüş ve inançlara bağlı işçilerin ortaklaşa hazırlanması, ortaklaşa örgütlemesi, yürütülmesidir. Bu durumda elde edilen başarıyı birlikte elde edilen başarı olarak değerlendirmek gerekir.

Yığınsal eylem ve direnişlerin fabrikalarda bu işi yürütecek işçi komiteleri kurulduğu zaman daha düzenli ve örgütlü olduğu görülüyor. 1 Mayıslar buna örnektir. Bundan, fabrikalarda yönetime seçimle gelmiş işyeri sendika örgütlerinin zorunluğu ortaya çıkıyor. Var olan legal olanakları kullanmak, fabrikalarda temel sendika örgütleri oluşturulması için savaşmak komünistlerin önünde görev olarak duruyor. Böylesi örgütlenmeyle sendikal alanda demokratik ilkelerin daha geniş olarak kullanılması, sendikal yapımın ve işleyişin demokratikleştirilmesi süreci ilerliyecektir.

Bugün hemen hemen bütün sendikalarda santralizm, yukardan atama sistemi egemendir. İşçi yığınları sendikalarına gereği gibi sahip çıkmamaktadır. Buna, işçilerin istekleri sendikayı seçebilme hakkının kasıtlı olması da ekleniyor. Bundan ötürü, sendikal hakların kısıtlanmasına karşı olduğu gibi, sendika ağalığına son vermek, sendikal demokrasiyi en geniş biçimde işletmek için savaşmak sendikalarda çalışan komünistlerin görevidir. Bu savaşın başta gelen hedefleri gizli seçim, açık sayıma dayanan referandum hakkı, grev ve sendikal hakları kısıtlayan bütün maddelerin kaldırılması, genel grev, dayanışma ve sempati grev hakkının tanınması, lokavtın yasaklanması, sendika yönetim basamaklarındaki atamalara son verilmesi, sendikaların işyeri düzeyinde örgütlü olması ve yönetimin seçimle işbaşına gelmesidir.

Komünistlerin Maden-İş'in MESS'e karşı yürüttüğü grevlerden çıkarcılığı, bazı dersler vardır. Bunların başında greve gitmeden önce patronların ve sendikaların gücünü, olanaklarını, rezervlerini gerçekçi bir biçimde hesaplamak geliyor. İşçi sınıfı savaşta her şeyden önce kendi gücüne güvenmelidir. Uluslararası dayanışma, ancak bu anlayış içinde başarıya katkıda bulunur. Bu alanda belirebilecek iki tehlikeyi gözönünde bulundurmak gerekiyor: Ne patronların gücünü mutlaklaştırıp grev silâhını kullanmaktan kaçınmak, ne de kendi gücünü ve yardımcı güçlerin olanaklarını abartıp serüvenciliğe sapmak . . .

Önümüzdeki grev savaşlarında, grevlere hazırlanırken diğer sendikaların, geniş emekçi yığınlarının dayanışmasını örgütlemek zorunluğu doğuyor. İşkollarında ulusal ölçüde sendikal birliği sağlamak, işkollarının yasasını 16'ya indirmek için savaş, gurup sözleşmesi koşullarında ve tekelleşme sürecinde daha da ivedileşiyor. Sendikaların kasasını, en başta grev fonlarını başka amaçlarla kullanmamak, sendikaların üretim alanlarına yatırım yapmalarına karşı çıkmak gerekiyor.

## ULUSAL DEMOKRASİ SORUNU

### Yoldaşlar!

Emperyalizme bağımlılığın arttığı bu dönemde burjuvazinin anti-emperyalist savaşı körletme, işçi sınıfını bu savaştan geri çekme çabaları vardır. Emperyalizmin ekonomik, politik, askersel örgütlerine karşı, çok uluslu tekellere ve yerli ortaklarına, NATO'lara, topraklarımızdaki saldırı üslerine, ikili anlaşmalara karşı savaşa hız verme zorunluğu gündemde duruyor. İşçi sınıfını, halkımızı, ulusun ezici çoğunluğunu ulusal bağımsızlık savaşına çekmek olanakları geniştir. Komünistler, parti örgütleri toplumun bütün sınıf ve katmanları arasındaki çalışmalarında bu soruna önem vermelidir.

Barış ve silâhsızlanma, sosyalist ülkelerle, başta Sovyetler Birliği ile dostluk ilişkileri için ve anti-faşist istemler, demokratik haklar için savaşımı anti-emperyalist, ulusal bağımsızlık savaşımıyla bağlamak, bu hedefler çevresinde yığınsal eylemler örgütlemek daha da güncelleşiyor. İşçi sınıfının, halkımızın emperyalizme ve işbirlikçi büyük burjuvaziye karşı yürüttüğü savaşımın ulusal ve demokratik yönleri birbirinden ayrılmaz.

Programımızda yer alan ulusal demokratik cephenin gerçekleşmesi bir süreç içinde olacaktır. Bu sorun başta TKP'nin güçlenmesine sıkışıkıya bağlıdır. İşçi sınıfının birliğinin oluşması, bu sürecin en önemli bir halkasıdır. Ulusal Demokratik Cephenin temeli işçi-köylü bağlaşıklığıdır. Bu bağlaşıklık kurulmadan ulusal, demokratik cephe kurulmuş sayılamaz.

Topraksız ve yoksul köylüler için başta gelen sorun demokratik bir top-

rak reformunun uygulanmasıdır. Komünistler köylünün toprak ağalarına karşı bu savaşını örgütlemek için köylülerin yığınsal örgütlenmesinin birimleri olan köylü komitelerini oluşturmak için savaşırlar. Bu savaşlar içinde köylerde parti örgütleri kurarlar. İşçi sınıfının, sendikaların, köylülerin demokratik toprak reformu istemiyle dayanışmasını geliştirmek için çalışırlar.

Bu dönemde yer yer köy emekçilerinin grevci işçilerle dayanışması yeni bir gelişmedir. Bu gelişme köyde parti örgütlenmesi için yeni olanaklar yaratıyor. Bu dayanışmayı örgütsel biçimlere, komitelere dönüştürmek, köylerde parti örgütlenmesine köprü olabilir. Tarım işçileri, onların sendikaları, öğretmenler, köyle bağlı öğrenciler, ebeler, köyle ilişkisi olan teknik elemanlar, şoförler, makinistler arasındaki parti çalışmaları da partinin bu kanallarla köylerde örgütlenmesine yol açar.

Komünistler orta köylülerin yerli-yabancı tekellerin sömürüsüne, burjuva hükümetlerinin kredi ve taban fiyatı politikasına karşı verdikleri savaşıma aktif katılıyorlar. İşçi sınıfının, sendikaların bu savaşla dayanışmasını geliştirmek için çalışıyorlar.

İçinde bulunduğumuz aşamada Kürt halkının savaşımı, ulusal baskı ve ezgiye karşı her tür ulusal eşitsizliklerin giderilmesi, hak eşitliğinin sağlanması amaçlarına yöneliktir. TKP, Kürt halkının kendi yazgısını kendisinin belirlemesi hakkını savunuyor, aynı zamanda bu hakkın gerçekten özgürce uygulanabileceği koşulların yaratılması için de savaşıyor. Sosyalizmden başka hiçbir düzen ulusların özgürlüğünü tümüyle sağlamaz.

Günümüzde Türk burjuvazisinin şovenist ve terörcü tutumuna karşı olduğu gibi, emperyalistlerle, ağalarla, şeyhlerle ilişkili olan Kürt burjuva milliyetçilerine karşı savaşmak, Kürt, Türk ve diğer ulusal azınlıklardan emekçilerin emperyalizme ve faşist tırmanışa karşı ortak savaşımını örgütlemek komünistlerin görevidir. Kürt emekçi yığınları, yurtseverleri ortak düşmana karşı işçi sınıfının öncülüğünde Türk halkıyla savaş birliği oluşturmak, Ulusal Demokratik Cepheyle birleşmekle özgürlüğe giden yolu açabilirler.

Geçtiğimiz süre içinde Ulusal Demokratik Cephe ülküsünün yayılmasında elde edilmiş bir birikim vardır. Günümüzde bu birikimi programımız doğrultusunda yeni yeni bağlaşıklar kurmakla güçlendirmek ve yayıma geçirmek hedefi önümüzde duruyor. Komünistler bu dönemde sendikalarla, yığın örgütleriyle, TIP, CHP gibi politik partilerle Ulusal Demokratik Cepheyi oluşturmaya yönelik genel bir forum toplanmasına, bu forumda anti-faşist, anti-emperyalist bir platformun hazırlanmasına ön ayak olmalıdırlar. Bu süreç içinde esnek bir politika yürütmek, ideolojik ödün vermeden, politik uzlaşmalara gitmek olasılığı vardır. Bizimle her konuda uyuşmayan herkesi, her kımı anti-komünist saymamak gerekir. Anti-TKP

çıkışları önlemek, yalıtım ve etkisiz bırakmak, bunu hareketin birliğini güçlendirecek, ustalıklı yöntemlerle başarmak önemli bir sorundur. Farklı görüşlere karşı ideolojik savaşta ilkesel plânda kalmak, bu savaşı en başta birliğe zarar veren tutumlara karşı yöneltmek, eylem birliği yapacağımız örgütlerin yığınlarını savaşıma kazanmaya yarıyan bir biçimde yürütmek zorunluktur.

İşçi sınıfının birliği, ulusal, demokratik güçlerin eylem ve cephe birliği konularında tarihsel sorumluluk TKP'ye düşmektedir TKP,. ayrılıkçı tutum. ların karşısına Marksçı-Leninci savaş ilkeleriyle işçi sınıfının, emperyalizme, faşizme karşı bütün güçlerin birliği, tek cephe politikasıyla çıkıyor.

## TKP'Yİ GÜÇLENDİRME SORUNU

### Yoldaşlar!

Konferans'dan sonra Politik Büro partimizin yöre sekreterleriyle, yayın, sendika, ve yığın işleri sorumlularıyla bir dizi görüşme yaptı. Bu görüşmelerde, başarılar ve başarısızlıklar gözden geçirildi. İleriye doğru bazı perspektifler çizildi.

Partimizin örgütlenme, işçi sınıfı sıralarında yerleşme süreci ilerledi. Fabrika, örgütleri, temel örgütler sayıca ve nitelikçe gelişti. Ancak bugünkü durumun yeterli olduğu söylenemez. Partimizin ülke çapında örgütlenme, yöre ve il komitelerini kurma süreci bitmemiştir. Örgüt bakımından henüz zayıf olduğumuz bölgeler vardır.

Üyelerimizin % 60'ının işçi sınıfından gelmesi sevindiricidir. Üyelerimizin büyük çoğunluğunun genç olmasının çok olumlu yönleri olduğu gibi, olumsuz yönleri de vardır.

Partimizin temel örgütleri işçi sınıfının birlik sürecinin gelişmesinde önemli bir rol oynuyorlar. 1 Mayıs'ların, grevlerin, savaşların, gösteri, yürüyüş, miting gibi yığın eylemlerinin örgütlenmesinde ve başarıyla uygulanmasında temel örgütlerin rolü büyüktür. Kadrolarımız bu savaşlarda değerli deneyimler elde etmişlerdir. Partinin örgütlenmesini, işçi sınıfının, yığınların savaşlarını örgütlemekle bağlı olarak geliştirmek gerekiyor. Parti örgütleri, komünistler fabrikalarda değişik sendikalara bağlı işçilerle sömürü, baskı ve teröre karşı savaşların içinde bağlar kurmalıdır. Bu alanda işten çıkarmalara karşı savaş özel bir önem kazanıyor. Komünistler sınıf uzlaşmacılığına, oportünizmin, anti-komünizmin değişik türlerine, faşist akımlara, Maocu, Troçkist ve serüvenci akımlara, dinsel gericiliğe, inanç sömürücülüğüne karşı ancak yığınlara dayanmakla başarılı bir savaş verebilirler.

Komünistler işçi sınıfının güncel savaşını örgütlerken, onları Marksçı-

Leninci ilke ve ülkülerle eğitmek ve ekonomik savaş politik savaşıyla birleştirmek gibi bir amaç güderler. Partiye en başta bu savaşlar içinde pişmiş, çelikleşmiş işçiler alınmalıdır. Tüzükte partiye kimlerin üye olabileceği belirtilmiştir. Partiye alınanlar partinin savaş okulunda teoriyle pratiği birleştirmek ve sınıf bilinçlerini yükseltmek, geliştirmek olanaklarını bulurlar. Deneyler gösterdi, ki, partiye üye almakta tutucu, sekte olmamak gerekiyor. Partinin çevresinde geniş sempatzan halkaları vardır. Bunların, özellikle işçi sınıfından gelen aktif kesimini partilemek sorunu gündemdedir. Aday üye mekanizmasını tüzükte öngörüldüğü biçimde işletmek zorunludur. Ayrıca planlı ve sistemli olarak, yeni yeni sempatzan yığınları oluşturmak işine özen göstermek gerekiyor.

Legal ve illegal çalışmalar, Leninci konspirasyon ilkelerine uygun olarak ayarlanmalıdır. Olanaklar ölçüsünde, temel örgütlerden partinin üst organlarına kadar demokratik santralizm, kolektif yönetim ilkelerini daha iyi işletmek, partimizin yığınsallaması sürecinde bir zorunluktur. Bunun yanı sıra, parti üyelerinin kişisel sorumluluk ve girişim, atılganlık ve yaratıcılık niteliklerinin daha da geliştirilmesine özen gösterilmelidir. Parti üst yönetiminin sorunların çözülmesi için alt örgütlerle, kadrolarla yakın diyalog kurması, inandırma yönteminin kararlı bir biçimde kullanılması yönünde atılan adımlar geliştirilmelidir.

«Artizanlığa son!» belgisi gündemde duruyor. Çözülmesi en yakıcı sorunlardan biridir. Deneyimli, bilinçli bir kadronun gelişmesine sıkı sıkıya bağlıdır.

Memleketin değişik yöreleri arasında sosyal, sınıfsal bileşimin farklılığı, bir kısım işçilerimizin yurt dışında bulunması, parti örgütleri arasında deneyim ve yetmişlik düzeyi bakımından farklılıklar yaratıyor. Partinin hızla gelişmesi de üyeler arasında farklılıkları yaratan bir etken oluyor. Bunların giderilmesi için sistematik, uzun erimli eğitici bir çalışmanın uygulanması gerekiyor.

Parti üyelerinin eğitilmesinde temel örgütlere büyük görevler düşüyor. Çünkü eğitimin esas yeri emperyalizme, işbirlikçi büyük burjuvaziye karşı verilen sınıf savaşları alanlarıdır. Temel örgütler bu savaşta ilk ateş boyunu oluşturuyor. Aynı zamanda bu konuda partimizin merkez yayınlarına da önemli görevler düşüyor.

Bu dönemde, partimizin önünde duran en önemli savaş kesimlerinden birisi de ideolojik savaş kesimidir. Burjuva ideolojisinin her türüne, faşist ideolojiye, anti-komünizmin, anti-sovyetizmin her biçimine, her soydan, her boydan oportünizme, «Avrupa komünizmi» gibi bölücü akımlara, burjuva reformizmine, Maoculuğa, Troçkizme, anarşizme karşı sürekli savaşmak başta gelen görevlerimizdir. Komünist hareketin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğini savunmak gündemimizde duruyor.

İşçi sınıfının, emekçi yığınların bilinçlenmesinde, savaşlarının örgütlenmesinde, partimizin gelişip güçlenmesinde propaganda ve ajitasyon organlarımızın önemli katkıları olmuştur. Legal-illegal, sözlü yazılı yayınlarımız ardıcıl ideolojik bir savaşım yürütüyorlar. Marksizm-Leninizm ülkü ve ilkelерini yığınlar geniş ölçüde yayıyorlar. Bu dönemde yayınlarımız artmıştır. Marksist-Leninist literatür, çok sayıda kitap yayınlanıyor. Partimizin enformasyon bülteni «Durum»un Almanca, İngilizce ve Fransızca baskıları düzenli olarak çıkıyor. Bu arada «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi memlekette legal olarak yayınlanıyor.

MK organı «Atılım»ın basım ve dağıtımı gelişmiştir. Ancak henüz gereksinmeyi karşılamaktan uzaktır. «Atılım»ı daha da yığinsallaştırmak gündemimizde duruyor. Ayrıca Atılım'a düzenli haber ve yazı göndermek, ona parasal yardım yapmak, bu yardımı Atılım'ı yığınlar maledecek biçimde örgütlemek gerekiyor.

Yayınlarımızın eksikleri yok değildir. Özellikle ideolojik düzeylerinin daha da geliştirilmesi gerekiyor. Başta memleketin değişik somut sorunlarını bilimsel bir açıdan inceleyen çıkış yolu gösteren yayınlara gereksinme vardır. Ayrıca zaman zaman bazı parti yayınlarımız arasında uyumsuzluklar göze çarpıyor. Bunları gidermek için yayın sorumluları belirli aralıklarla bir araya gelmelidirler.

**Yoldaşlar!**

TKP'nin legale çıkması, üzerinde durulan sorunlardan biridir. Geçtiğimiz dönemde TKP'ye özgürlük istemi yönünde savaşım geniş yığınlar mal oldu. Bu yılki 1 Mayıs bunun en somut bir örneğidir. Demokratik çevreler, burjuva partilerinden bazı saygınlık, ilerici basında anti-demokratik yasaların kaldırılmasını ve TKP'ye legal çalışma hakkının tanınması istemini değişik biçimlerde dile getirdiler. Egemen gerici çevreler, bir yandan faşist terörü, saldırıları, Ürün, Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi gibi ilerici yayınlara, gençlik örgütlerine karşı baskıları sürdürüyor. Öte yandan da sahte komünist partileri kurdurma hazırlıkları yapıyorlar. Hükümet programında soyut özgürlük sözlerinin dışında anti-demokratik yasaların kaldırılması yolunda bir madde yoktur. Ayrıca hükümet faşist saldırılara karşı pasif, ikircikli bir tutum izliyor. Gerek hükümete, gerekse parlamentoda anti-demokratik yasaların kaldırılmasından yana bir çoğunluk görülüyor.

Bu koşullarda TKP'nin legala çıkma olanakları, TKP'ye özgürlük hedefi çevresinde yığın savaşını güçlendirmek, bu hareketi parlamento ile hükümeti etkileyecek bir güç olarak geliştirmekle genişliyecektir. Bu savaşım belgisi artık kapalı kavramlarla değil, açıkça «TKP'ye özgürlük!» biçiminde dile getiriliyor.

Bu dönemde anti-demokratik yasaların kaldırılması ve TKP'ye özgürlük

istemleri çevresinde, tüm ilerici, demokratik güçler arasında bir güç birliği oluşturma, sendikaların, yığın örgütlerinin, ilerici politikacıların, kamu oyunda etkisi olan kişilerin bu kampanyaya katılmalarını sağlamak bir zorunluluk oluyor. Legale çıkma sürecinde bağlaşıklık sorununu daha geniş bir çerçevede ele almak gerekiyor. Başta işçi sınıfının birliğini, işçiköylü bağlaşıklığını oluşturmak yolunda savaşmak, orta katmanlarla, meslek örgütleriyle bağları güçlendirmek, politik alanda sosyalist partilerle, CHP'nin sola açılan kanadıyla değişik düzeylerde diyaloglar kurmak için çalışmak zorunluluk oluyor.

Partimizin sıralarını daha da güçlendirmek, daha bu aşamada yığınsallaşmaya önem vermek, legale çıkma sürecinin önemli bir yönüdür.

Yoldaşlar!

Partimizin ideolojik, politik, örgütsel Leninci birliğini vargücümüzle savunmak, onu daha da berkleştirmek vazgeçilmez görevimizdir. Partimiz proletarya enternasyonalizmi bayrağını yükseklerde tutuyor. Anayurdumuzu faşist tehlikeye karşı, ulusal çıkarlarımızı emperyalizme satanlara karşı savunuyor. Nötron bombasına karşı savaş günceldir. TKP, NATO'dan çıkmak, ikili kölelik anlaşmalarını yırtmak, topraklarımızdaki saldırı üslerini kaldırmak için, başta en büyük tehlike faşizme karşı demokratik istemler için, sosyalizme açılan ileri demokrasi uğrunda savaşıyor. Bu savaşta işçi sınıfının, ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini kurmak için çalışıyor. Ulusal ve enternasyonal görevleri birbirine sımsıkı bağlıyor.

Partimizin politikası işte böylesine ulusal, böylesine enternasyonalisttir.



## İÇİNDEKİLER

### Sayfa

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Edward Gierak</i>                                                                                        |     |
| Bariş içinde yaşama hakkı . . . . .                                                                         | 481 |
| xx: Yaratıcı bir biçimde geliştirilen devrimci öğreti . . . . .                                             | 490 |
| xx: Toplumun devrimci dönüşümü için verilen savaşım sırasında ekonomi ile politikanın diyalektiği . . . . . | 503 |
| <i>Freda Brown</i>                                                                                          |     |
| Çocuklar karşısında ödevimiz . . . . .                                                                      | 538 |

### ÖZEL SAYFALAR

|                                                                                                                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| xx: TKP Merkez Komitesinin tüm ulusal demokratik güçlere çağrısı                                                                                                                                                      | 546 |
| xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi . . . . .                                                                                                                                                                        | 549 |
| xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi . . . . .                                                                                                                                                                        | 550 |
| xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Yugoslavya Komünistler Birliği XI. Kongresine mesajı . . . . .                                                                                                           | 552 |
| xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «Ulusal Demokratik Cephe Sorunu» üzerine «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı konuşma                                                                                       | 554 |
| xx: TKP temsilcisinin 14–16 Haziran 1978'de Ulan-Bator'da düzenlenen «Tarım sorunu ve ulusal kurtuluş devriminin bugünkü aşamasında köylülüğün rolü» konulu uluslararası teorik konferansta yaptığı konuşma . . . . . | 556 |
| xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Merkez Komitesi Plenumunda okuduğu Politik Büro Raporundan . . . . .                                                                                                     | 561 |